

Revista noastră

1912 - 1987

75

PUBLICAȚIE
A LICEULUI „UNIREA” FOCȘANI

ANUL XVI
(SERIE NOUĂ)

N.R.
131 - 133

1987
OCT. - DEC.

„REVISTEI NOASTRE“

*Tinerețe fără bătrînețe,
vigoare și prestigiu*

„Revista noastră”, prestigioasă publicație a Liceului „Unirea”, floare aleasă a spiritualității noastre, la memorabila vîrstă de 75 de ani, reprezintă o tinerească și viguroasă făclie ce luminează mai strălucitor ca oricînd gîndurile și faptele elevilor vrînceni. Fondată dintr-un entuziasm cultural, această apreciată publicație, mereu înprospătată prin succesiunea generațiilor de elevi, a căpătat de-a lungul anilor un profil tot mai distinct și distins, impunîndu-se cu autoritate și profesionalitate în mișcarea revuistică națională.

Colaboratorii mai vîrstnici ai revistei, remarcabile personalități ale științei, literaturii și artei românești, au dat revistei prestată și totodată au deschis orizonturi clare, drumuri sigure spre împlinire celor peste 600 de debutanți, unii, autentice talente, mulți în devenire, vlăstare ale acestor meleaguri și de pe alte plaiuri românești.

Noi apreciem faptul îmbucurător că prin structură, tematică, stil, conținut, noua serie a revistei își aduce o contribuție importantă la educarea generației tinere în spiritul dragostei și recunoștinței față de patrie și partid, față de tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretarul general al Partidului Comunist Român, pentru condițiile minunate de viață, de formare, împlinire și afirmare, asigurate tuturor celor aflați pe băncile școlii.

Este deosebit de tonic și dătător de multiple speranțe, pentru viitorul său prestigios, sentimentul că revista cultivă în rîndul cititorilor alese trăsături de caracter, respect față de tezaurul cultural al neamului, pasiune pentru studierea dulcelui grai românesc, gustul pentru frumos, atașament față de muncă și creație. Prin toate acestea revista reprezintă o publicație patriotică, a cărei valoare a fost apreciată prin cele trei premii naționale acordate în anii 1978, 1979 și 1981.

Să cuvine, de aceea, ca la acest jubileu, să adresez colectivului de redacție al revistei, colaboratorilor și cititorilor săi, calde felicitări și urarea pornită din inimă de a dobîndi noi succese pe drumul creației, al împlinirii. Urez „Revistei noastre” să trăiască, să crească și să înflorească neîncetat.

La mulți ani !

Niculina MORARU,
prim-secretar al Comitetului Județean
Vrancea al P.C.R.

„Notre Revue“ DU SOMMAIRE

⊙ „NOTRE REVUE“ – 75

Les messages de salut adressés à la rédaction

Petrache DIMA: „La série actuelle a dépassé l'ancienne par la durée, par l'ouverture internationale, par la complexité thématique...“ interview réalisée par Olga Apostol

Culiță UȘURELU: „La contribution de «Notre revue» à l'éducation patriotique des élèves“

Constanța TASLĂU: „Les confessions d'un membre du cénacle“

Nicoleta BRAN: „Des souvenirs d'un collaborateur“

Alina DESAGĂ et Lucian NICOGLU: „15 années depuis la reprise de la tradition“

⊙ PERMANENCES

Gh. BULGAR: „T. Arqhezi: l'art des mots“

Victor CRĂCIUN: „Le publiciste Marin Preda — inconnu“

Marin PREDĂ — inédit: „J'ai été aussi dans la zone de Huși...“

⊙ LES EXPOSITIONS DE „NOTRE REVUE“

⊙ DIALOGUE LITTÉRAIRE

Sumiya HARUYA: „La langue roumaine est une langue charmante“ — interview accordée au professeur P. Dima

⊙ OPINIONS

Solomon MARCUS: „Invention et découverte“

⊙ MÉDAILLON

⊙ LANGUE ET STYLE

Ion CALOTĂ: „Correspondance entre sons et lettres“ (IV)

⊙ NOTES

⊙ DÉBUT

⊙ OPINIONS

Gh. POALELUNGI: „Proposition flexible?“

⊙ DIDACTIQUE MODERNE

⊙ DURA LEX SED LEX

⊙ NOTRE SÉRIAL

⊙ S.F. (SCIENCE FICTION)

⊙ THÈSES

⊙ HUMOUR

„Our Magazine“ FROM the SUMMARY

⊙ „OUR MAGAZINE“ – 75

Petrache DIMA: „The actual series exceeded the old one through duration, the international opening, the thematic complexity...“ — interview achieved by Olga Apostol

Culiță UȘURELU: „Contribution of «Our Magazine» to the pupils' patriotic education“

Constanța TASLĂU: „The confessions of a member of the literary circle“

Nicolae BRAN: „Among a contributor's remembrances“

Alina DASAGĂ and Lucian NICOGLU: „15 years from the taking again of the tradition“

⊙ PERMANENCES

Gh. BULGAR: „T. Arqhezi: the skill of the words“

Victor CRĂCIUN: „The publicist Marin Preda — unknown“

Marin PREDĂ — inédit: „I have been once more through the parts of Huși...“

⊙ EXHIBITIONS OF „OUR MAGAZINE“

⊙ LITERARY DIALOGUE

Sumiya HARUYA: „The Romanian language is a charming language“ — interview given to prof. P. Dima

⊙ OPINIONS

Solomon MARCUS: „Invention and discovery“

⊙ LANGUAGE AND STYLE

Ion CALOTĂ: „The correspondence between letters and sounds“

⊙ NOTES

⊙ DEBUT

⊙ OPINIONS

Gh. POALELUNGI: „Flexible sentences?“

⊙ MODERN DIDACTICS

⊙ DURA LEX SED LEX

⊙ OUR SERIAL

⊙ S. F.

⊙ THESES

⊙ HUMOUR

Directorul liceului :
prof. Costică OLARU

Colectivul redacțional :

PROFESORI : Petrache DIMA (coordonator), Tiberiu DIMA, Ștefan IONEANU, Petre MARINESCU, Maria MAVRODIN, Carmen NAGLER, Costică OLARU, Dan POPOIU, Ion ROȘU, Corneliiu SAVU, Ștefan VASTI, Livia VRABIE, Culiță I. UȘURELU (redactor-șef adjunct).

ELEVI : Gabriel ALEXANDRU, Laurențiu BARBU, Gabriel BIRTEA, Adriana CONSTANTIN, Constantin COSMA, Cezar CIUTĂ, Sonia CIUBOTARU, Cătălin CIUCĂ, Nicoleta CĂINAP, Alina DESAGĂ, Costel DULEA, Nectara-Cerasela FOTIN, Cristina IOANIȚĂ, Ileana GROZAV, Florin MOCANU, Cristian NICOLAU, Lucian NICOGLU, Viorel POPOIU, Corneliiu ZAMFIR.

MACHETE :

COPERTA I, PLACHETA OMAGIALĂ,
DIPLOMA ȘI PLICURILE FILATELICE
REALIZATE DE GRAFICIANUL
Vasile PĂNESCU

Foto : Radu GROZESCU
Nicolae MOLDOVEANU

Paginator : Iordache MATEI
Nicolae LUPAN

Linotipisti : Petrică HREANU
Ion OPREA

Mașiniști : Vasile NECULA
Constantin POTIRNICHE

Puitoare : Maria DURDUREANU
Legători : Elena MIȘTOIU
Maria TROFIN

Șef de unitate : Cezar COJOCARU

REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA

Liceul „Unirea“ — Focșani
Str. Cezar Bolliac, 15 ; telefoane :
1 29 67 și 1 56 59
Căsuța poștală 110 ; cod 5 300
România

Tiparul : Intreprinderea Poligrafică Bacău
Subunitatea FOCȘANI

DIN SUMAR

● „REVISTA NOASTRĂ” — 75

Mesajele de salut adresate redacției:
Petrache DIMA: „Actuala serie a depășit-o pe cea veche, prin durată, prin deschiderea internațională, prin complexitatea tematică...” — interviu realizat de Olga Apostol

Culiță UȘURELU: „Contribuția «Revistei noastre» la educația patriotică a elevilor”
Constanța TASLĂU: „Confesiunile unui cenaclist”

Violeta BRAN: „Din amintirile unui colaborator”

Allina DESAGĂ și Lucian NICOGLU: „15 ani de la reluarea tradiției”

● PERMANENȚE

Gh. BULGĂR: „T. Arghezi: meșteșugul cuvintelor”

Victor CRĂCIUN: „Publicistul Marin Preda — necunoscut”

Marin PREDĂ — înedit: „Am mai fost prin părțile Hușului...”

● EXPOZIȚIILE „REVISTEI NOASTRE”

● DIALOG LITERAR

Sumiya HARUYA: „Limba română este o limbă fermecătoare” — interviu acordat profesorului P. Dima

● OPINII

So'omon MARCUS: „Javentie și descoperire”

● LIMBĂ ȘI STIL

Ion CALOTĂ: „Correspondența dintre litere și sunete” (IV)

● INSEMNAȚII

● DEBUT

● OPINII

Gh. POALELUNGI: „Prepoziții «flexibile»?”

● DIDACTICA MODERNĂ

● DURA LEX, SED LEX

● SERIALUL NOSTRU

● S. F.

● TEZE

● UMOR

Cimitirul Bellu. Bustul lui Marin Preda

Sculptor: Hora PLĂMÎN

Foto: Daniela MURĂREȘ

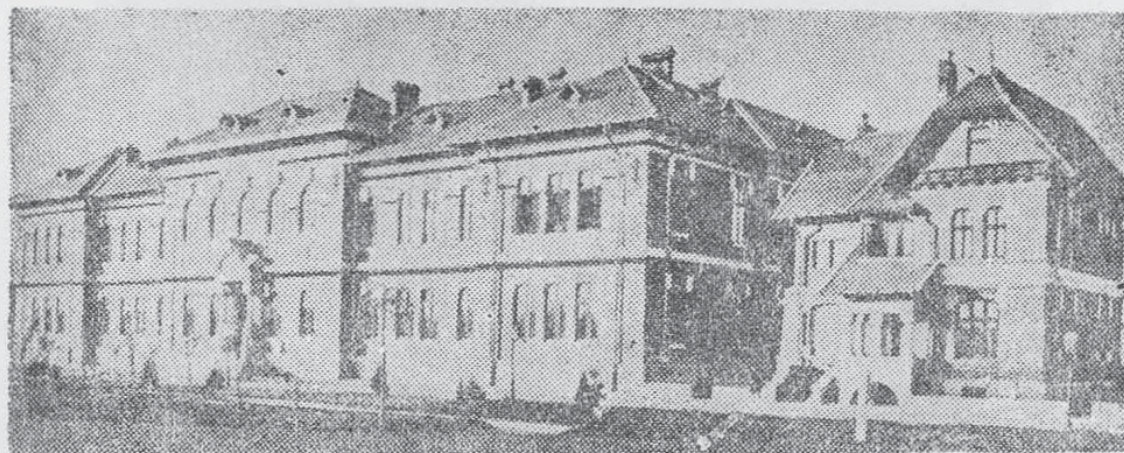
REVISTA NOASTRĂ

PUBLICAȚIE A ELEVILOR LICEULUI „UNIREA” DIN FOCȘANI,
FONDATA ÎN 1912,
DISTINSĂ, ÎN CADRUL CONCURSULUI NAȚIONAL
AL PRESEI ȘCOLARE, CU PREMIUL I, ÎN 1978 ȘI ÎN 1981,
ȘI CU „PREMIUL SPECIAL AL JURIIULUI
PENTRU CEA MAI BUNĂ REVISTĂ ȘCOLARĂ DIN ȚARĂ”,
ÎN 1979, ÎNREGISTRATĂ LA U.N.E.S.C.O. ÎN 1980

Fondator : prof. Dimitrie PAPADOPOLO

Coordonator : prof. Petrache DIMA

DIALOG LITERAR

Petrache DIMA :

*„Actuala serie a depășit-o
pe cea veche, prin durată,
prin deschiderea internațională,
prin complexitatea tematică...“ **)

— Interviu realizat de Olga Apostol —

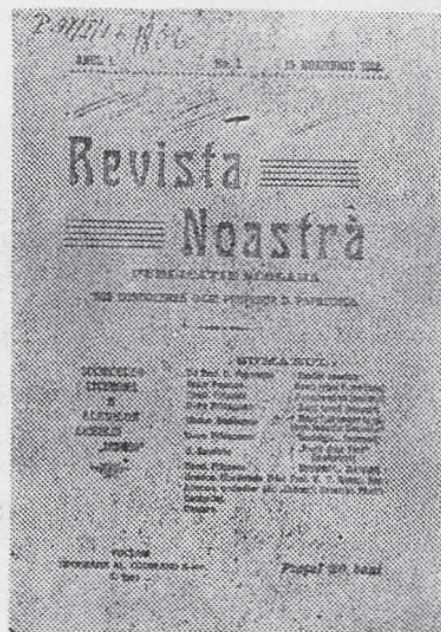
— „Revista noastră”, prestigioasă publicație a școlii românești, a presei și literaturii române, editată la Focșani și de sorginte focșăneană, sărbătorește în acest an, împreună și alături de întreaga suflare a culturii românești, trei sferturi de veac de la înființare și 15 ani de la începutul seriei noi.

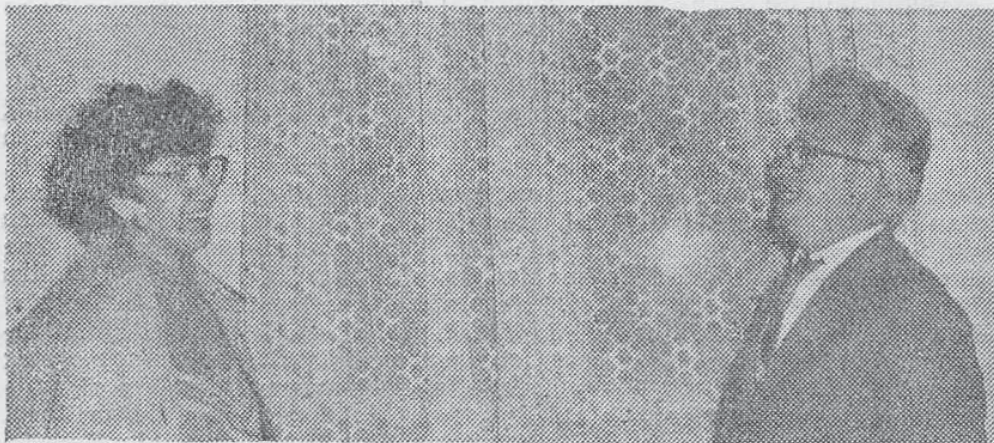
În ce condiții și împrejurări a fost reluată activitatea publicației, fapt apreciat acum ca un act de înaltă ținută patriotică, o contribuție valoroasă la educarea tinerei generații în spiritul înaltei tradiții ale literaturii noastre, o contribuție de prestigiu la istoria literaturii românești?

— Reluarea apariției „Revistei noastre”, în 1972, după o întrerupere de aproape 60 de ani, a fost determinată de mai mulți factori. Mai întâi aș aminti vechile și valoroasele tradiții editoriale de la Liceul „Unirea” din Focșani, create pe la sfârșitul secolului trecut, când începe să se tipărească primul „Anuar” al acestei celebre școli, urmat, în 1900 de „Revista Liceului „Unirea”, în 1900, și apoi în 1912, de publicația ajunsă astăzi la venerabila vîrstă de 75 de ani, de volume jubiliare, însemnări de călătorie etc. De acest tezaur am dat în 1969, după ce am venit aici cu norma didactică întreagă. Atunci, aveam în spate 17 ani de activitate publicistică, în presa centrală și locală, unde, o vreme, am fost colegi de redacție.

La această zestre, care obligă, și la dubla mea pasiune (pentru lumina copiilor și pentru jurnalistică), s-au adăugat preocupările creatoare ale elevilor care nu mi-au dat și nu-mi dau pace. Sint primul cititor al încercărilor lor, izbutite sau neizbutite.

*) Interviu acordat revistei „Vatra”

Olga Apostol și Petru Dima

În 1971, când am obținut aprobarea pentru scoaterea seriei noi, deci după 57 de ani de la întreruperea celei vechi, aveam suficiente cunoștințe gazetărești, talente care fremătau de nerăbdarea de a-și turna în plumb gândurile și sentimentele, dar ne lipseau mijloacele financiare. Și-atunci, pentru a urni carul, am pus, cum se zice, la bătaie, salariul meu de profesor.

Așa a ieșit în lume, în ianuarie 1972, primul număr, un număr modest în 16 pagini și 1100 de exemplare, care s-au vândut rapid, iar cu banii obținuți ne-am acoperit cheltuielile. După aceea, neîntrerupt, ea s-a autofinanțat.

Iată câteva cifre referitoare la dinamica paginilor : 16 — 24 — 32 — 48 — 56 — 64 — 72 — 80 și a exemplarelor : 1 100 — 1 600 — 2 400 — 3 500 — 4 000 — 5 000 — 6 000 — 8 000 — 10 000. Tirajul total a depășit 400 000 de exemplare, care s-au difuzat în țară și peste hotare.

— **Avînd în față conținutul vechii ediții, cu ce program ideatic ați conceput noua serie a revistei ?**

— Pornind la drum, noi ne-am propus să descoperim și să promovăm tinerele talente, nu numai poetice, și, în același timp, să facem și un act de cultură, răspunzînd astfel interesului pe care-l manifestă cititorii de toate vîrstele față de diferitele domenii ale cunoașterii. Așa s-a ajuns la structura ei caleidoscopică, pe care o avea și seria veche, în paginile căreia a debutat Victor Ion Popa, care, în 1912, era elev la Liceul Internat din Iași.

De la seria I am mai preluat : formatul, la câteva numere desenul de pe copertă (un motiv vrîncean) și deschiderea națională.

— **Așadar, publicația pornește de la început pe o treaptă superioară valorificînd mai întîi moștenirea primită.**

— Actuala serie a depășit-o pe cea veche prin durată, prin deschiderea internațională, prin aspectul grafic, prin complexitatea tematică, prin contribuția constantă adusă la valorificarea moștenirii literare și culturale (fiecare număr este dedicat unui scriitor, în legătură cu care se aduc informații inedite, folositoare elevului, dar și cercetătorului), prin numărul și valoarea colaboratorilor.

Cred că e un caz rar în presa românească și chiar străină : vîrsta colaboratorilor variază între 9 și 99 de ani, Cella Delavrancea fiind decanul lor de vîrstă (în decembrie 1987, va atinge veacul).

Cei peste 600 de copii din România, care au debutat în coloanele „Revistei noastre”, în ultimii 15 ani, au semnat alături de unele dintre cele mai de seamă personalități ale vieții literare și științifice din țară și de peste hotare.

— **Este o mare responsabilitate asumată, dar care întreține o permanentă emulație și la un înalt nivel.**

— Prezența alături de consacrați ne-a obligat și ne obligă să sporim

DIALOG LITERAR

exigența față de orice rînd încredințat tiparului. Pe de altă parte, s-a realizat și o emoționantă frăție spirituală între generații.

Elevii de ieri și de astăzi, participanți la făurirea „Revistei noastre”, vor putea uita vreodată că au publicat alături de academicienii : Șerban Cioculescu, Alexandru Graur, Caius Iacob, Iorgu Iordan, Alex. Rosetti, Nicolae Teodorescu, Petre Vancea, Radu Voinea ; de scriitorii : Eugen Barbu, Marin Preda (membri corespondenți ai Academiei R.S.R.), D.R. Popescu, Marin Sorescu, Alex. Andrițoiu, Dan Deșliu, Cella Delavrancea, Paul Cortez, Radu Cârneli, Al. Ivan Ghilia, I. Postolache, Al. Raicu ș.a. ; de criticii și istoricii literari : I.D. Bălan, Constantin Ciopraga, Zoe Dumitrescu-Bușulenga, Nicolae Manolescu, Pompiliu Marcea, Dumitru Micu, Al. Piru, Ion Rotaru ș.a. ; de profesorii universitari : Gh. Bulgăr, I.C. Chițimia, Mihai Drăgan, Al. Hanță, Al. Husar, Dinuța Marin, Constantin Parfene, Florin Popescu, Octavian Stănășilă, Petre P. Vancea etc. ; de poeții greci Lambros Zogas și Panaiotis Tsoutacos ; de profesorii universitari germani Lothar Wolf și Ruppercht Rohr, precum și de scriitorul nipon Sumiya Haruya, traducătorul romanului „Ion”, de Liviu Rebreanu, în japoneză ?

— Știu. „Revista noastră” este așteptată cu viu interes, cu emoție. E citită cu bucuria împătimitului de erudiție, de nou. Dețineți un secret al întocmirii fiecărui număr ?

— Fiecare număr își are istoria lui, uneori, chiar dramatică. De asemenea, o structură irepetabilă, gândită cu mult timp înainte (luni, ani).

Materialul de bază este interviul luat, în special, pe teme literare. Seria se deschide cu cel acordat de fiica lui Duiliu Zamfirescu (fost elev al Liceului „Unirea” din Focșani), Henriette Mandrea-Bălcescu. Am realizat pînă acum peste 50 de convorbiri adunate într-un volum predat Editurii „Eminescu”.

Mai în fiecare număr, la rubrica „Permanențe”, publicăm poezii și studii dedicate Poetului nostru național.

— Evident, „Revista noastră” este un bun al culturii românești, dar cei pasionați de munca la apariția ei, elevii-ucenici în ale gazetăriei cu ce se aleg ?

— Din rîndurile primilor elevi-colaboratori s-a afirmat și o ziaristă profesionistă (Anica Florescu de la „Scînteia”). Alții au volume în curs de apariție, publică în presa locală și centrală, acordă interviuri la posturile noastre de radio și televiziune.

Cei mai mulți dintre tinerii noștri reporteri au rămas cu pasiunea de a scrie cît mai îngrijit și nuanțat, de a urmări presa politică și literară, de a citi selectiv.

— Școală a instruirii, „Revista noastră” își îndeplinește nobila-i misiune nu numai prin cuvîntul scris. Ce ați continuat din vechile tradiții ? !

— Treptat, în cei 15 ani care s-au scurs de la reluarea apariției, „Revista noastră” a organizat excursii pe un itinerar de peste 10 000 de km, străbătînd aproape toate drumurile literare ale țării, s-a implicat în pregătirea și desfășurarea unor simpozioane și sesiuni de comunicări științifice și literare, de interes local și național, închinat lui Mihai Eminescu, I.L. Caragiale, I. Creangă, Ioan Slavici, Duiliu Zamfirescu, Al. Vlahuță, G. Coșbuc, T. Arghezi, M. Sadoveanu, Liviu Rebreanu, Hortensia Papadat-Bengescu, G. Topîrceanu, Ion Diaconu, Eugen Barbu, Marin Preda, I.L. Postolache etc.

De cîțiva ani, holul central al Liceului „Unirea” găzduiește „Expozițiile «Revistei noastre»” consacrate pînă acum lui M. Eminescu, I.L. Caragiale, N. Labiș, fondului de carte rară aflat în colecțiile Dumitru Grumăzescu și I.C. Rogojanu, sculptoriței Florica Hociung, precum și publicației sărbătorite, adică „Revistei noastre”.

— Cred că e momentul să stabilim unde se află „Revista noastră” în ierarhia valorilor.

— Strădaniile noastre au fost răsplătite cu trei premii naționale : premiul I, în 1978 și 1981, și „Premiul special al juriului pentru cea mai bună revistă școlară din țară”, în 1979. În 1980, „Revista noastră” a fost înregistrată la UNESCO.

Acad. **Ion COTEANU**, directorul
Institutului de Lingvistică din București:

„Revista noastră” 75 de ani se în-
curii pentru toți cei ce au luat-o
în mână, pentru aproape trei genera-
țiuni de slujitori ai culturii națio-
nale, pentru cei ce au scris-o și au
citit-o cu atita încredere.

Când își sărbătorește a 75-a an-
niversare, o publicație ca aceasta
are dreptul să spună fără ezitare:
„Plase și la Focșani oameni!”

Sînt convins că și în viitor
va putea spune: „Ti muez so fuzi
mereu. Sa fie mereu suflet din su-
fletul poporului nostru.”

Ion Coteanu

București, 12. IX. 87.

Aproape toate publicațiile politice și literare naționale, Radiotelevi-
ziunea Română, unele posturi de radio și televiziune și cotidieni străine
au apreciat actul de cultură, pe care-l facem în orașul Unirii.

Ce răsplată poate fi mai mare?

— Și dacă s-au cucerit atîtea trepte ale devenirii, care desigur obli-
gă, unde țintesc perspectivele revistei?

— La ora bilanțului, ne gîndim la continuarea seriei de interviuri,
la îmbogățirea problematicii ei, la sporirea numărului de pagini dedicate
științei și tehnicii, la continuarea întîlnirilor cu cititorii din principalele
centre culturale ale țării, începutul fiind făcut la Iași, în 1985, la desco-
perirea și popularizarea unor noi talente, precum și a unor noi colecțio-
nari, nu numai de carte rară, la realizarea unui număr special dedicat
integral lui Eminescu, în 1989, cu ocazia împlinirii unui veac de la trece-
rea sa în neființă, și a unor pliante și fotografii pentru cabinetele de li-
teratură.

Focșani, 22 august 1987

„REVISTA NOASTRĂ” – 75

Acad. **Radu VOINEA**, președintele
Academiei R.S.R.:

Cu prilejul aniversării a 75 de ani de la apariția primului număr al revistei prestigiosului liceu „Unirea” din Focșani, adresez cele mai calde felicitări cadrelor didactice, elevilor, tutarilor colaboratorilor ei și le urez din toată inima noi succese în întreaga lor activitate viitoare!

Fie ca „Revista noastră” să stimuleze în continuare tot mai mult pe elevii liceului în însușirea celor mai noi succese ale științei și tehnicii, în lărgirea continuă a orizontului lor cultural!

Fie ca nerăsfărtașă stafetă a generațiilor de elevi și de cadre didactice ale liceului „Unirea” plecați de pe aceste meleaguri încărcate de istorie să poarte în continuare cu cinste făclia luminată a științei, a culturii noastre naționale pe noi culmi ale progresului și civilizației!

11 septembrie 1987

Voinea

„REVISTA NOASTRĂ” - 75

Eugen BARBU, membru corespondent
al Academiei R.S.R.,
redactor-șef al revistei „Săptămîna” :

75 ani de apariție!

Aproape un miracol! O revistă a
secolului, acrișă de ai, pentru ai!

Cite de curiozitate! Cite talent! Cite
suflete de oameni!

„Revista noastră” ne închinăm în primul
rând la noastră publicitate (vezi: „Convorbiri-
la literatură” sau „Revista Fundațiilor”) - cu
așa mare prin calitate, curaj, și prin devotațiune!

O revistă născută, născută și tipărită cu
aflutur!

Un zădărnici zădărniciștii săi, Petrele Dîlău
cuve a zădărniciștii săi în zădărniciștii săi cu credință!

Luigi Dîlău

1971.87

„REVISTA NOASTRĂ” – 75

Ion Larian POSTOLACHE,

scriitor :

Cu 75 de ani în urmă, un profesor de la Liceul Unirea din Focșani, ofera elevilor acestei prestigioase școli o publicație unde se afirmau atât tinerii de la această școală cât și din alte școli.

Pentru a-și doborânda faima se oras cu vechi tradiții culturale, liceul focșănean a mai editat înainte de primul război o revistă PRO PASIREA iar între cele două războaie o alta numită CĂMINUL. Aici au publicat cele două stihuri Ion Faunțetti, Anatol Topescu și cel ce semnează aceste rânduri.

Când apele vremurilor s-au lăsat după cel de al doilea război un tânăr doctorel de grai românesc și-a propus să reînnoadă peste ani fruct luminos pe care începuse să-l toarnă profesorul Dimitrie Papadopol în 1912.

Geniata idee! - Din entuziasmul profesorului Postolache din liceul din Focșani trimite în lume o revistă de mare prestigiu, atât pretutindeni în țară cât și peste hotare ajungând să fie înscriși din țările și prin publicațiile U.N.E.S.C.O., fiind cunoscută din insulele Hawaii și până în biblioteca universității Punjab din Lahore din Pakistan.

Peun când Revista Noastră merge pe al 16-lea an din viața de a dona existența ei, maturizată prin colaborarea altor prestigioase scriitori, vă rog să-i permițeti unui fost elev al liceului de acum mai bine de o jumătate de veac să salute cu dragoste atât munca ce se depune aici cât și pe cei care se străduiesc să-o facă de la număr la număr mai frumoasă și mai interesantă.

Te uriez în mulți ani,
Ion Larian Postolache

Prof. dr. **Nicolae CIOBANU**, directorul
Muzeului Literaturii Române:

Aduc amintire la vestea
că cea mai timpurie revistă
cultural-artistică din România
- „Revista Noastră”, apărută
sub auspiciile Liceului
„Unirea” din Focșani, Nor-
bitorește 75 de ani de existență,
și rog pe cititorii de azi,
în frunte cu neobositul și
inspirationul Petricei Diva,
să primescă în partea veche,
a colecțiilor Muzeului Lite-
raturii Române și ai revistei
„Manuscriptum” a celor
în brățară, brățările necesare
trăirii și pe viitor, Cioabanu
Nicolae

„REVISTA NOASTRĂ” - 75

Petre GHELMEZ, redactor-șef
al revistei „Tribuna României”:

Drum lung, drum bun!

O fericită coincidență a opuselor este
„Revista noastră” publicistică a elevilor
liceului „Unirea” din Focșani, al cărei
mentor împătimit de ideii de cultură
și umanism, în sensul cel mai generos
al cuvântului, este profesorul Petreche Bîrău.

O revistă mică în pieptul căreia bate
un suflet mare! O pipădie, pe lăjerul
fragil al căreia se adună foci, surse de
nuclee germinatoare, cum ne găsești adesea
în crengile unor copaci mult mai felici,
mai vișoși poate. Interes nu stă în numărul
de prișos, ci mai ales în simțurile deținatoare
de viață, purtătoare de mesaj. Simțurile,
în cazul „Revistei noastre”, sînt ideile literare,
publicistice, științifice, mai dense, mai capti-
vante, de la un număr la altul, de la
o generație de ucenici în ale învățaturii
la alta.

Drum lung, drum bun, acum, la casa
de lumină, sărbătoare, sub cerul literelor
românești, în patria caldă și reînviată
a dinții Românie!

Petre Ghelmez

București, septembrie, 1984

+

Contribuția „Revistei noastre” la educația patriotică a elevilor*)

Focșani, oraș cu rezonanțe atât de dragi tuturor românilor de ieri și de astăzi, de aici și de pretutindeni, a fost și — ne place să credem — este un izvor de oameni talentați și de fapte remarcabile.

Ca un rezultat firesc al atmosferei intelectuale din orașul Unirii, aici a început să apară la 15 noiembrie 1912, sub conducerea profesorului Dimitrie Papadopol, „Revista noastră”, publicație a Liceului „Unirea”. După numai 21 de numere, fondatorul pleacă la București, iar conducerea va fi preluată de profesorii C. Chifu și C. I. Bondescu, care vor edita 11 numere, ultimul fiind cel din 14 mai 1914. Nu știm de ce titlul a fost schimbat în „Propășirea”. Sub acest nume, revista este scoasă în 12 numere, în perioada 15 noiembrie 1914 — 1 mai 1916.

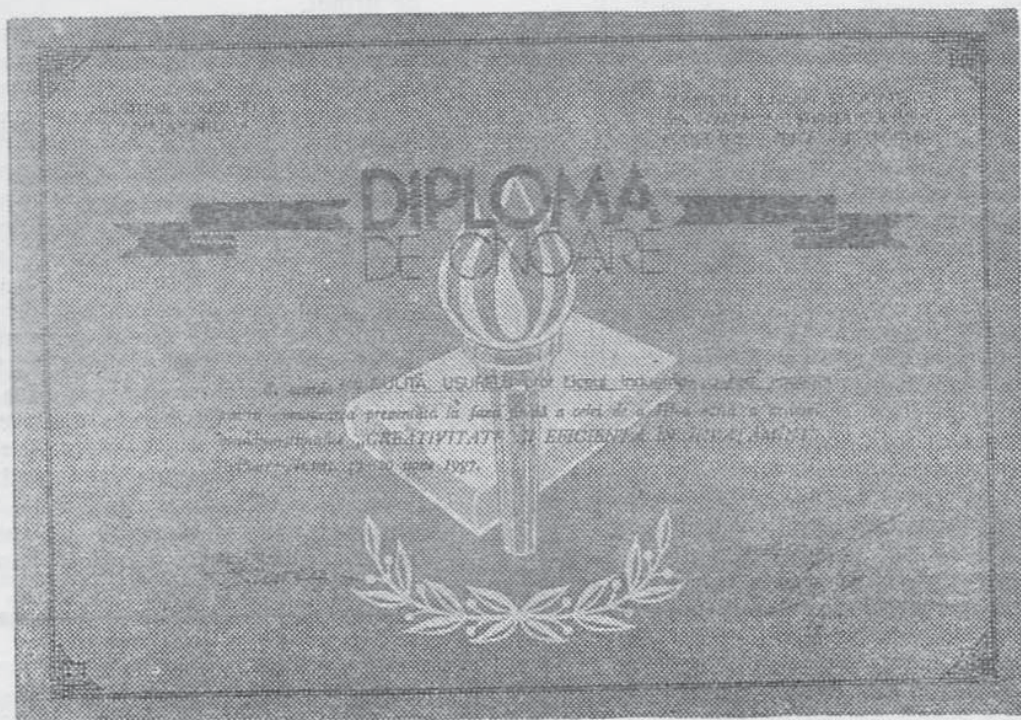
Tradiția va fi reluată în ianuarie 1972, adică peste cinci decenii și jumătate, de un mic colectiv redacțional condus de prof. Petrache Dima.

Încă de la început, noua serie și-a propus să stimuleze interesul elevilor pentru a deveni oameni multilate-

ral pregătiți, cu dragoste de muncă și de țară.

În vederea educației politice a tineretului, s-au popularizat documentele de partid și de stat, marile realizări dobândite de poporul român, folosindu-se în acest scop diferite forme gazetărești, precum: comentariul, nota, ancheta, reportajul, cronică, ideile etc. Amintim aici prezentarea cărții „Anul XXX al unui destin exemplar, Nicolae Ceaușescu, președintele României”, de Mihail Steriade, fost elev al Liceului „Unirea”, „Astăzi elevi, mâine constructori ai comunismului”, „Angajamentul ferm al tineretului școlar”, ecurile congreselor și conferințelor naționale ale P.C.R., materiale inspirate din viața întreprinderilor orașului nostru, o serie de izbutite poezii dedicate partidului și patriei și unor evenimente importante din istoria națională.

O atenție deosebită s-a acordat folclorului românesc în general și celui vrincean în special. Astfel, într-un articol semnat de profesorul I. C. Chițimia, este înfățișată activitatea

„REVISTA NOASTRĂ” – 75

prodigioasă a celebrului folclorist Ion Diaconu, născut pe meleagurile „Mioritei”.

Elevii, ca și toți oamenii acestui pământ românesc, plini de dragoste față de creația populară, n-au uitat îndemnul lui N. Iorqa de a aduna producțiile folclorice pentru că acestea sînt și vor rămîne „averea spirituaală cea mai de preț a neamului nostru”. Iată de ce membrii cercului literar al Școlii „Simion Mehedinți” din Soveja au cules și „Revista noastră” a publicat alte variante ale „Mioritei”. Așa cum reiese din cuvîntul profesorului C. Ciopraga rostit la o întîlnire cu membrii Cenaclului literar „I. M. Rașcu” de la Liceul „Unirea”, folclorul va fi o permanentă care ne va lega și mai mult de frumusețea acestui pământ numit România.

În scopul cultivării limbii române în rîndul tineretului (și nu numai al lui), s-au publicat interviuri acordate de academicienii Iorqa Jordan și Alexandru Graur, articole semnate de profesorii universitari Gh. Bulgăr, Gh. Poalelungi, C. Dimitriu etc., toate străbătute de ideea că un adevărat patriot este, în primul rînd, un bun cunoscător al limbii strămoșești.

„Revista noastră” și-a făcut un titlu de glorie din afirmarea adevărului că universul de creație al vîrstei fragede concurează uneori pe cel al maturilor. Rubricile „Debut”, „Dintre sute de catarge”, „Un nume” sînt dedicate în întregime elevilor, iar ordinea menționării lor arată chiar evoluția talentului. Deși nu toți debutanții și colaboratorii-elevi vor deveni ziaristi și scriitori — nu acest lucru se urmărește —, ei învață ceva mai presus de toate: să se exprime corect în scris și oral și astfel să înțeleagă și să iubească limba și literatura română.

Poeziile dedicate marilor evenimente naționale emoționează prin cîntărea și sinceritatea sentimentelor de dragoste față de țară, față de partid, față de oamenii acestui pământ. Creații lirice ca: „Partidului”, „Stejar de veac”, „Uteciștii”, „Patria” și multe altele sînt concludente în acest sens.

În cei 15 ani care au trecut de la reluarea apariției, „Revista noastră” a debutat peste 600 de copii din România. Toți acești „învățaței” încearcă, prin reconsiderarea modernă a valorilor tradiționale, să creeze o poezie de adevărat patriotism și pro-

fund umanism, o proză care folosește din plin rezervele tematice clasice, dar în pas cu noile tendințe ale literaturii românești contemporane.

Contactul direct cu locul natal sau al creației unor mari scriitori are un mare rol formativ. Astfel, vizitele la Muzeul „M. Eminescu” din Ipotești, Muzeul „M. Sadoveanu” din Iași, Bojdeuca lui Creangă, Biblioteca Academiei R.S.R., Muzeul Literaturii Române, Mărtișorul lui Argehi, Mirceștiul lui V. Alecsandri, Rășinariul lui Octavian Goga, Lanocrămul lui Lucian Blaga, Siliștea-Gumești a lui Marin Preda, Șiria lui Slavici, Buștenii lui Cezar Petrescu, muzele dedicate lui Coresi la Tîrgoviște și Brașov, Muzeul Literaturii din Iași (Casa Pogor) Hordoul lui G. Coșbuc, Prislopul lui L. Rebreanu etc. au fost adevărate lecții pe viu despre ceea ce înseamnă literatură națională, profund patriotică.

Încercînd să contribuie la lărgirea sferei de cunoștințe din toate domeniile, „Revista noastră” se străduiește să le prezinte informații privind ultimele descoperiri științifice, precum și medalioane dedicate unor mari savanți, unii dintre ei foști elevi ai Liceului „Unirea”, dintre care amintim pe frații Anghel și Alfons Saligny, Simion Mehedinți, Nicolae Longinescu ș.a. În aceste figuri ilustre ei au văzut și văd strălucite modele demne de urmat.

Colțul științific s-a extins abordînd tematici diferite, cum ar fi construcția unor aparate, ca să nu mai vorbim de explicarea unor fenomene care interesează tineretul: „Moartea clinică și moartea biologică”, „Noi surse de energie”, „Genele”, „Gravitația și anti-gravitația”, „Efectul Comoroșan”

În fiecare număr al revistei, materialul de bază a devenit interviul. Acesta este un mijloc eficient de a lua contact direct cu unele personalități de seamă sau, cînd acestea au trecut în lumea umbrelor, cu aceia care le-au fost apropiați. În acest mod, se pot afla fapte inedite din viața sau despre creațiile lor, scînteia de cînd strălucit, ca acela expus de Mihail Steriade, fost elev al Liceului „Unirea”, de foarte mulți ani mesager al culturii și literaturii române în Occident: „Nu este reușită în viață pentru un om dacă nu se simte înrădăcinat în solul unde a văzut lumina zilei”. Poeta Aqatha Bacovia arăta că interviul cu mari scriitori și oameni de știință des-

„REVISTA NOASTRĂ” - 75

chide noi orizonturi elevilor doritori de cultură depășind astfel manualele școlare. Iată-l pe Zaharia Stancu în viziunea acad. Șerban Cioculescu, linie de portret moral reluată în interviul acordat de Nușa Stancu: „În plină dictatură legionară, când noi nu știam cum să ne ascundem, cum să ne strecurăm..., el ataca cu un curaj nemaipomenit pe Zelea Codreanu și pe Horia Sima, cu un curaj ce ne înmărmurea pur și simplu”.

Anchetele, dezbaterile și mesele rotunde pe care elevii le-au realizat cu și printre cei de vîrsta lor, dar și cu concursul oamenilor cu experiență, fac tot mai interesantă și mai căutată „Revista noastră” de către cititorii de toate vîrstele. Dintre titlurile mai relevante amintim: „Scopul oricărei cercetări e omul”, „Raportul dintre matematică, științele umaniste și creația artistică”, „Relația părinți-copii”, „Cartea de căpătii”, „Relația profesori-elevi”, „Tînărul — un microunivers”, „Prietenia” etc.

Un capitol — printre cele mai importante —, în care se face cu prisosință educația patriotică a elevilor, este și acela al istoriei pe care o înținem prezentată sub diferite forme,

în fiecare număr. Știindu-se că me-leagurile românești au fost martorele unor evenimente de importanță epocală, se înțelege că articole ca: „Burebista, întemeietorul statului dac centralizat și independent”, „Unirea Principatelor”, „Războiul pentru Independență”, „Evenimentele de la 23 August 1944”, „Eroi între eroi”, „Și ei au luptat pentru patrie” ș.a. au stîrnit un viu interes în rîndul tineretului, făcîndu-l să cunoască mai bine orașul, țara și pe cei care s-au jertfit pentru apărarea ei.

Deschisă tuturor evenimentelor spirituale, creației din toate domeniile, „Revista noastră” este un exemplu care dovedește eficiența adevăratului act de cultură, care întinde punți de legătură naționale și internaționale, stabilind o solidaritate trainică între generații.

Revista este nu numai a tinerilor, ci și a maturilor, în ea găsim ideile care propun elevilor și absolvenților din Focșani și de oriunde să nu-și uite școala, acest templu în care fiecare din noi învață să-și iubească Țara, Poporul și Dascălii.

prof. Culiță UȘURELU

*) Rezumat al lucrării distinse cu „Diplomă de onoare” în cadrul fazei naționale a acțiunii metodico-științifice „Creativitate și eficiență în învățămînt”, desfășurate la Piatra Neamț, în perioada 19—20 iunie 1987.

Confesiunile unui cenaclist

Evocînd anii adolescenței mele, întimis-mul delicat, timiditatea acelei vîrste revolute, senzațiile proaspete într-o lume distrată, plină de visări ideale, de speranțe transpirînd sub travaliul unei ambiții prea avîntate, ce-aș putea să mai evoc, din tot ce-a fost, decît energiile sufletului tînăr declanșate sub explozia luminii? Îmi pare-ades că viața-i tînăuire

A unor energii de mult uitate
Zăcînd sub pecetea luminii... poate
Un fel de-a fi ce-așteaptă doar iubire?!...
Și ochiul înmuat de visuri grele
Se zbate mult și-n noaptea grea se-neacă...
...Se-aude vîntul vînturînd în apă
Nisipul orelor căzut din stele...
Ne-ntoarcem înapoi... în visul lumii...
Oamenii cred că-i numai dor și fală
Și nu aud explozia luminii...
Noi sîntem?... Ferecați de-nchipuirea
Cu frunze și cu rodii nesperate?...
Îmi pare-ades că viața-i tînăuirea...

Din acești ani, mi-au rămas în memorie doar imaginile unei munci perseverente, cu încapăținarea omului tînăr, prea orgolios să nu piardă, prea mîndru să se lase învins de propria-i vanitate... Și iată-mă acum, rememorînd acești ani

cu luciditatea vîrstei adulte a unui individ social pentru care Poezia este o infinită emoție a existenței înseși; pentru care orice atitudine de reclamă publicitară, chiar și o siropoasă „evocare” a unei activități de cenaclu licean, devine jenantă — ba chiar am senzația penibilă a unei persoane șifonate și devin susceptibilă față de mine însămi...

Să evoc o atmosferă în care, personal, m-am „clocnit” de distinse personalități ale vieții noastre culturale contemporane, ale poeziei românești (moderne și postmoderne), în care am adulmecat, cu mirosul fin, de animal tînăr, izul de cerneală otrăvitoare de pe palmele ziariștilor și criticilor la modă?

Pot să afirm că acest fapt este inutil; tot ce nu se consumă în interiorul Poeziei rămîne strictă informație, înregistrată în memorie, perfect cronologic...

Și totuși... Poate unii mai pot vibra afectiv — ca atunci, sărmana de mine! — la acele înțîniri ale colegilor generației mele cu:

— Agatha Bacovia, Bacău, aprilie 1973;
— Nina Cassian, Tudor George, Romulus

„REVISTA NOASTRĂ” - 75

Focșani, cenaclul „I. M. Rașcu”, Liceul „Unirea”, octombrie 1975;
— acad. Șerban Cioculescu, cenaclul Liceului „Unirea”, mai 1975.

Toți acești oameni de spirit, purtători de cultură și iubitori de poezie vitală, autentică, au fost pentru mine ocazia unei perpetue verificări a resurselor potențiale de lirism pe care mi le-am descoperit în anii adolescenței mele...

Ar trebui adăugat că rolul „Revistei noastre” și al cenaclului „I. M. Rașcu” din bătrînul liceu focșănean a fost decisiv în alegerea de către mine a Poeziei ca artă de expresie a sensibilității sufletești umane, ca modalitate de exteriorizare a unui „eu” puternic într-o conștiință colectivă — Conștiința literelor românești ale deceniului opt.

Cine a spus despre mine
că nu-mi recunosc ispita
de a ritma afectele
după culorile amintirii ?
Eu văd în viața mea

Vulpescu, Mircea Dinescu — Focșani,

octombrie 1973 ;
— criticul Laurențiu Ulici — Dragoslaveni, noiembrie 1975;
— prof. univ. dr. Constantin Ciopraga — numai energia cuvintelor, care înmărmurește somnul și dulcea speranță

a anui cînt
care se topește în lumină...

Iată aici, vrînd-nevrînd, v-am pus sub ochi confesiunea unui fapt cenaclist lipsit de patimă și de amatorism, ci vrăjit de poezia de bună calitate.

Intr-o zi, cînd poeziile — la care am trudit încă din anii adolescenței — vor vedea lumina tiparului și nu chiar așa de tîrziu, vă voi reaminti despre acel adolescent timid și incurcat, retras în sine, care a pornit de unul singur, dar sigur și avîntat, în întîmpinarea adevăratei arte lirice, cu încrederea — cobîndă într-un cenaclu — că nu o mai pierde niciodată.

Prof. Constanța TASIĂU

Din amintirile unui colaborator

Cu peste zece ani în urmă am venit la Liceul „Unirea”, de la o școală generală, unde „Revista noastră” era urmărită cu mult interes, număr de număr. Despre „laboratorul” în care se făcea nu știam însă nimic.

În primele zile de curs, după admiterea mea în clasa a IX-a, profesorul nostru de limba și literatura română, părintele revistei, ca să ne testeze posibilitățile, ne-a dat să facem o lucrare intitulată „O întîmplare din viața mea”, în care trebuia să folosim cele trei moduri de expunere: narațiunea, descrierea și dialogul.

După corectarea ei, unora dintre noi, care dezvăluiseră — n-aș zice chiar talent —, ci deprinderi mai evoluat de a povesti frumos și corect, le-a sugerat unele teme pe care să le trateze în scurte articole.

Așa, încet-încet, din rîndurile noastre au început să se afirme micii colaboratori ai revistei, care erau și invidiați, dar și priviți cu un oarecare respect. Printre ei mă numărăm și eu.

Cu timpul, am fost invitați la seșintele redacționale, la întîlnirile cu scriitorii și cu diverși oameni de știință și cultură, organizate în sala de lectură a bibliotecii, la excursii și dialoguri literare. Astfel, am ajuns la Mărtisor și în casa lui Ion Barbu, unde actrița Mitzura Argezi și, respectiv, profesoara Gerda Barbilian ne-au primit cu deosebită căldură și ne-au răspuns cu multă plăcere la nu-

meroasele întrebări care vizau viața și opera celebrilor poeți. Bucuria a sporit neînchipuit de mult cînd am văzut aceste convorbiri tipărite în paginile revistei.

Colectivul nostru redacțional a sărbătorit într-un mod original Centenariul Independenței.

De-abia scăpați din prăpădul cutremurului de la 4 martie 1977, ne-am și revenit repede și-am început să organizăm o excursie în Bulgaria, la Plevna și la Grivița. În primele zile ale vacanței de primăvară, am trecut granița și mistuiți de emoție am pornit pe urmele strămoșilor, ducînd flori proaspete din țară. În fața osuarelor lor, am păstrat un moment de reculegere hotărîți să nu ne preocupăm nici un moment viața pentru libertatea patriei!

Un an mai tîrziu, adică la 20 august 1978, am făcut parte din delegația invitată la Cheia (jud. Prahova), unde, în cadrul unei tabere, se anunța rezultatul concursului național al celor 285 de publicații școlare. Atunci și acolo, „Revista noastră” a fost distinsă cu premiul I, trofeu care ne-a fost înmînat de prof. univ. dr. doc. Augustin Z. N. Pop, presedintele juriului.

Și la celelalte ediții, ea s-a menținut în fruntea clasamentului.

La sărbătorirea centenarului ei, în 2012, voi depăna și alte amintiri.

ing. Violeta BRAN

15 ani de la reluarea tradiției

În istoria de trei sferturi de veac a „Revistei noastre”, seria nouă ocupă un loc distinct prin varietatea tematică, prin calitatea materialelor tipărite, prin gama largă de colaboratori de toate vîrstele, prin aspectul grafic inconfundabil, prin numărul de pagini, prin tiraj etc. Astfel, ea a intrat de mult în competiție nu numai cu suratele ei de la alte școli din țară, mai tinere sau mai vîrstnice, ci — după opinii autorizate exprimate de ziaristi și scriitori consacrați — și cu publicațiile literare și culturale profesioniste.

Revista a atins acest stadiu datorită seriozității cu care întregul colectiv redacțional s-a străduit să elaboreze fiecare articol destinat tiparului, fiecare număr, pe care toți l-au dorit mai bun decît cel precedent. În întrecerea cu ei înșiși și cu timpul au ieșit victorioși.

Cele trei premii naționale obținute în 1978, 1979 și 1981 certifică drumul ascendent parcurs fără poticneli, într-un deceniu și jumătate de frămîntări, de bucurii și necazuri, acestea din urmă fiind șterse de interesul crescînd cu care cititorii așteaptă fiecare apariție, de respectul cu care presa centrală și locală, precum și posturile de radio și televiziune o comentează.

Ea a readus în jurul liceului numeroase personalități formate de această prestigioasă unitate de învățămînt pe care o reprezintă, i-a implicat în organizarea multor manifestări culturale, literare și științifice, devenind astfel o prezență spirituală foarte activă și apreciată la cota pe care a atins-o prin muncă asiduă și foarte multe sacrificii.

Peste 600 de colegi de-ai noștri din toate colțurile patriei au debutat semnînd în paginile ei: poezii, proze scurte, însemnări de lectură, reportaje, articole pe teme științifice, medaliaoane, interviuri, fotografii, desene, note de călătorie, traduceri. Ni s-au înlesnit efectuarea unor exerciții diverse și contactul cu litera tipărită care impune o autoexigență sporită, fapt ce ne dă dreptul să semnăm alături de unele dintre cele mai de seamă personalități ale vieții spirituale românești și străine.

Reușita la un asemenea examen publicistic poate să-i marcheze pe unii dintre noi pentru toată viața. Iată un exemplu: dintre primii colaboratori ai seriei noi s-a desprins o ziaristă profesionistă. Anica Florescu, astăzi redactor de nădejde la „Scînteia” și poetă de talent, cu un volum în curs de apariție. Alții, deși au îmbrățișat diverse profesii, au rămas cu deprinderea de a scrie, creațiile lor putînd fi înfilnrite fie mai departe în paginile „Revistei noastre”, fie în multe cotidiene și periodice.

Rolul revistei în formarea noastră l-am simțit încă din anii de gimnaziu (în clasele V—VIII), cînd devenind cititori, am găsit în coloanele sale prețioase informații și modele de lucrări datorate unor colaboratori de marcă, consecvenți prieteni ai acestei făclii.

Mai tîrziu, căpătînd experiență, ne-am apropiat și mai mult de ea, încredințîndu-i aîndurile și sentimentele.

În iunie 1988, semnatarii acestor rînduri vor absolvi liceul și... școala revistei, o școală fără catalog, generatoare de emoții estefice rare.

La revedere în... paginile ei și la centenar în 2012!

Alina DFS AGĂ,
clasa a XII-a C,
Lucian NICOLU,
clasa a XII-a A

PERMANENȚE

Tudor ARGHEZI:

MEȘTEȘUGUL CUVINTELOR

de prof. univ. dr. Gh. BULGĂR

Există în activitatea lui Tudor Arghezi câteva momente esențiale de marcă apăsătoare a interesului său față de virtuțile limbii în relieful cel mai exact și mai expresiv al ideii. Titlul însuși al culegerii de versuri care au deschis o etapă nouă în evoluția artei noastre poetice: **Cuvinte potrivite** din 1927, acum șase decenii deci — spune mult în conotația sintagmei, aparent simplă, pentru că „potrivite” înseamnă în același timp: la locul lor, cum trebuie, simple, convenabile cititorului, dar și, mai ales, pe măsura ideii, adecvate intenției poetice, capabile să cristalizeze sensibilitatea artistului, viziunea detaliilor care compun o poemă, cu un cuvânt cuvântul-mesager al lirismului autentic, profund. Între începuturile poetului, printre care **Rugă de seară** (1910) mărturisea voința de putere și de înnoire a limbii, și ultimele tablete despre limbajul poetic, tipărite, cum se știe, în revista **Argheș** (1966—1967), a existat un spațiu de mai bine de șase decenii puse în slujba „creșterii limbii românești / Și-a Patriei cinstită”, împlinind cu „asupra de măsură” destinul unui creator de excepție, un grandios capitol al literelor românești din acest secol.

După ce am întocmit cu Emil Manu o antologie a unor texte, uitate, ale lui Arghezi despre scris și scriitori, despre artă și prietenii literare, pentru a sărbători 80 de ani de la nașterea poetului, în 1960, am avut ocazia unică de a lucra, pe textele selectate, acasă cu Arghezi, de două ori pe săptămână, pentru a definitiva, revăzind și corectând vechile texte, și pentru a apărea mai convenabil în volumul **Tablete de cronicar** (publicat în 1960, numele meu fiind abia amintit pe contrapagina de titlu). Am avut atunci multe convorbiri despre arta literară cu Arghezi, consemnate într-un amplu articol-interviu, revăzut de poet, tipărit pe două pagini mari în **Luceafărul**, la 1 dec. 1958, reprodus parțial în antologia mea **Scriitori români despre limbă și stil** (ed. 1966, 1977, 1984). Cu prilejul lecturii și corectării manuscriselor, cu amintiri și comentarii mai vechi, dar de o inepuizabilă forță metaforică a construcției stilistice, unele pagini s-au încărcat de modificări semnificative pentru meșteșugul scrisului lui Arghezi, corecțiuni semnificative pentru preferințele lexicale, fonetice, gramaticale și stilistice din ultima perioadă de activitate a marelui scriitor. Având la îndemână deci un material atât de rar și atât de grăitor pentru stilizarea textului arghezian, material absolut inedit, păstrat de trei decenii în arhiva mea, mi-am zis că e cazul să dau la lumină măcar câte ceva din aspectele laboratorului arghezian, după ce m-am ocupat într-o carte (**De la cuvânt la metaforă în variantele liricii eminesciene**, Ed. Junimea — Iași, Colecția Eminesciana, nr. 4, 1974) de aspectele laboratorului imens al lui Eminescu, oglindind munca poetului pe multele lui manuscrise în căutarea „cuvântului ce exprimă adevărul”. Doi mari, poate cei mai mari, poeți ai limbii române, Eminescu și Arghezi, aveau formule sugestive pentru înobilizarea limbii, realizată în opera lor poetică: „cuvântul ce exprimă adevărul” și „cuvinte potrivite”. Cultul limbii, ca manifestare a geniului creator de poezie, e o trăsătură definitorie pentru un adevărat scriitor. Maiiorescu avusesse dreptate când a scris despre Eminescu cel foarte tânăr, afirmat ca poet deplin la 20 de ani, cu doar trei, primele, poezii tipărite în „Convorbiri literare”, că tînărul lor autor avea, pe lângă adîncimea ideilor și viziunea

COMEMORĂRI

nouă a lumii, și „farmecul limbajului, semnul celor aleși”. Da, — fără farmecul limbajului nu concepem un poet, un ales al destinului ca să marcheze cu puterea invenției și a artei expresive un moment din „creșterea limbii românești”.

Revenind la **meșteșugul cuvintelor**, cum se oglindește în corectările lui Arghezi pe manuscrisele pregătite pentru tipar, voi nota întâi preferințele lui pentru anumite fonetisme, puține, — unele specifice graiurilor din sudul țării: **mînăstire, sensuție, făbriți, peizajul** de mucava; **cartă** de vizită; **iarăș, să aparție, ghiafă, streinătate**; **cetirea** de la Ioan, **reprezentativ**; — în ele se vedea voința de a fi altfel decât norma academică, impusă limbii standard.

Variantele argheziene sugerau un pitoresc prin abateri de felul celor notate mai sus, pentru că poetul era un adept convins al principiului exprimat simplu în anii '30 de Valéry: „Le style c'est un écart” — stilul e o abatere de la uz, o înnoire față de uzul curent, față de norma academică, pentru că limbajul scriitorului vrea să sugereze mai ales lexical și stilistic o realitate, un mediu, un specific al graiului specific personajelor sau autorului însuși. Iată **sinonime** preferate de Arghezi, deci introduse în faza finală a manuscrisului: **iute** (în loc de repede); **o vibrație**, nu un sunet; **înădesc**, nu leagă; **separare strictă**, nu selectare severă; **pripala** / graba; **misiunea sacră/esențială**; **strădanie/caznă**; **trezesc/se nasc**; **dirză/uriază**; **vecie/eternitate**; **de azi/modern**; **țărănesc/popular**; **libidinos/vicios**; **îngrijire/grije**; **amețit/beat**; **întocmi/forma**; **îngîmfare/orgoliu**; **în treacăt/deocamdată**; **realizare/creație**; **vopseli/culori**; **privești/vederi**. Poetul recurge la sinonime și într-un text-definiție: „Operă e **lucru, muncă, strădanie, răbdare** și, la artiști, **lucru de frumusețe și chin**” (**Precizări**).

Structura gramaticală, variantele morfologice și sintactice, uneori sinonimia construcțiilor urmăresc, în textul arghezian revizuit, precizia și claritatea, dar și noi valori metaforice sugestive, pentru că poetul face numeroase rectificări în textul scris odată. El a modificat, de ex., gramatical, definiția pe care o dăduse, în conferința despre Eminescu de la Ateneu în 1943 (la care am fost de față, ca student în filologie), procesului de rafinare a structurii limbajului: „Stilul pare să fie meșteșugul de a da cuvintelor duritate, relief, culoare și însuflețire”, scriind deasupra textului: „...meșteșugul de duritate, de relief, culoare și însuflețire al cuvintelor”.

Frecvente sînt reducerile unor propoziții, suprimările unor determinări ori subordonări: „substanța creației scriitorului” devine: „substanța unei creații”; „lungimi de exprimare, criticabile fiindcă sînt inutile... fiind inutile”; „aplicare permanentă a unui gust estetic excelent... a gustului (o generalizare pregnantă, suprimînd epitetul „estetic”); „balast ucișător de intenție artistică... al intenției”; „meditație pentru tinerii poeți... pentru tineret”; „sarcină grea dar nobilă-sarcină de noblețe”; „considerații despre limbă și stil — ...despre stil și limbă” (probabil pentru eufonie); „zăcămint sufletesc neștiut și nespus de nimeni înainte — ...neștiut și încă nerostit”; „ceea ce e important este — ...important e...”; n-a rîvnit la răsplăți publice — ...nici o răsplată publicitară”; „simțirea noastră a adunat — ...adună (prezentul etern, specific creației literare); „suportă boalele senin — ...boliile”; „procedeele durează și stăpînesc — procedeele mai durează”; „grație regiei care încurajează anapoda pe autori — grație regiei silită să accepte anapoda”; „limitele clasice de competență — ...ale competenței”; „flăcăul acesta — flăcăul ăsta”; „alternînd munca de artă — alternînd strădaniile artistului”; „satisfacțiile perfecțiunii unui geamantan croit, cusut și finit de mîinile lui — satisfacțiile perfecțiunii ca un geamantan...”; „o inspirație mai puțin specioasă — ...debarasată de vulgar”. Trecerea de la persoana întâi la a doua a verbului e o marcă a generalizării obiective: „îl văd luxos — îl vezi; îl surprind — îl surprinzi; cred — ai crede că”.

Arghezi prefera, cum arată corectările pe manuscris, claritatea construc-

PERMANENȚE

ției, vechimea și oralitatea, deci naturalitatea formelor sintactice. De multe ori și el suprimă părți din text pentru a concentra expresia; — uneori mai adăuga din grija formulării mai exacte a ideii. Cele două aspecte opuse sînt instructive pentru ceea ce singur numea „meșteșugul cuvintelor”, adică stilul, expresivitatea. Multe atribute-epitete au fost suprimate, puține însă adăugate; iată cîteva detalii de corectură argheziană în acest sens al înnoirii stilului propriu-zisă: „cunoscut că este ilustru și amator asiduu de opere de artă — cunoscut ca mare iubitor asiduu al operelor de artă”; îl leagă de un anumit teatru — ...de o anumită casierie de teatru); „începătorii lipsiți de vocație — lipsiți de ceea ce trebuiește”. În tableta despre actorul Ion Sirbu ține să spună nu numai că „a fost un țaran adevărat” — ceea ce pentru Arghezi era un titlu de noblețe spirituală, totdeauna, — dar adaugă precizarea: „de opincă”, care se gîdea nu numai „la pătule, la curcanii gorjeni din bățătură”, dar se gîdea și „la cobiliță” și „la cîinele ogradei (apoi schimbă: ogrăzii), la ciutura spîzurată de cumpăna cu buturuță”. În schimb, suprimă partea introductivă a frazei: „Aș putea să afirm că, născut pentru teatru”..., lăsînd textul numai de la: Născut pentru. Tot acolo adaosul semnificativ peste textul inițial, redus: „fiecare lasă în suflet un sediment — fiecare personaj lăsînd de regulă în suflet un sediment, un miros, un gust, deteriorînd personalitatea proprie a unui actor”. Dintre epitețele adaoase pe text notez semnificația lor mai ales morală: criticii (obiectivi) **onești**; **putere dinamică de viață**; expresia deplinei sincerități **cinstite**; m-am ales cu mulțumirea smerită de a fi stîrnit cîteodată o vibrație nouă a vorbelor vechi”; regizorul **mediocru**; „roluri pe care le-a jucat cu mare măestrie și crîncen temperament”; Ibrăileanu grăia dulce, gesticulînd lîngă piept cu niște miini de la încheietura cărora lipsea numai dantela, ca să pară ale unui monsenior“.

Dar pragul de sus al înnoirii și densității textului îl ating metaforele rescrise la corectură, cu totul imprezizibile în structura mesajului. În locul frazei: „Numai Dumnezeu știe cîte gînduri, cîte elanuri și închipuiri trec prin mintea poetului”, Arghezi scrie memorabila formulă metaforică, configurînd spațiul meditației poetice: „...cîte elanuri și prezențe trec și se sting în zarea dintre condei și călimară”, în care cuvîntul cu ample conotații „zarea” este adăugat la a doua corectură, deasupra, făcîndu-l să intre după se sting, înaintea sintagmei „între condei și călimară”, căci una e: „se sting între condei și călimară” și alta; „se sting în zarea dintre condei și călimară”; — e aici ceea ce numim invenția stilistică — secretul creativității artistice în spațiul unei limbi care prin opera scriitorilor se regenerează și innobilează permanent, tocmai prin astfel de construcții imprezizibile, irepetabile, subiective și puternic marcate afectiv; sînt atributele meșteșugului cuvintelor, peste tot prezente într-o mare creație poetică, așa cum e opera lui Arghezi. În alt loc, poetul a scris, în loc de „socotesc misiunea scriitorului esențială în procesul dezvoltării limbii noastre literare”, această profesiune de credință, ca un îndemn pentru confracții mai tineri: „Prin îndatoririle lui față de cititori, socot că scriitorul are misiunea, aș zice sacră, de a ridica nivelul limbii cît mai sus”, — text din care se desprinde cultul expresiei; căci misiunea „sacră” ține de convingerea profundă în drepturile limbii la respect și demnitate, la buna valorificare a resurselor ei milenare, pentru că ea e imaginea ființei noastre, a gîndirii și sensibilității, e „o unealtă și o formă a spiritului” (Blaga).

Iată deci, în aceste scurte consemnări pe marginea manuscriselor corectate de Arghezi, păstrate de mine de trei decenii, încă o mărturie concretă a ceea ce poetul numea „meșteșugul cuvintelor”, aplicarea unor procedee specifice rafinării limbajului pentru ca prin „cuvinte potrivite” expresia să se ridice la nivelul intuiției și al viziunii poetice.

PERMANENȚE

La
Mărțișor.

Anul 1987, luna lui cupțor 19; Pe poarta de lemn (cu motive tradiționale) a Mărțișorului, un mic afiș anunță că aici, sub egida Uniunii Scriitorilor din România are loc comemorarea a 20 de ani de la moartea poetului Tudor Arghezi.

Avind șansa să flu printre invitați, am urcat spre mirificul „Deal al Mărțișorului”, (din cartierul Văcărești) mai de dimineață, pentru a prinde răcoarea livezii și pentru a surprinde un ceas matinal de taină, cum numai aici poți să-l afli.

Custodele și primul gospodar al muzeului, imnosul Flavius Sabău, era prezent și-și încheia ultimele pregătiri pentru a face ca de obicei oficiul de bună gazdă, așa cum de altfel și-a creat acest renume.

Casa etajată cu toișor, din centrul Mărțișorului, o regăsim proaspăt vopsită (cu scheiele încă necoborite), emanând un alb imaculat, aducând prin geometrie și culoare, cu culele gorjene de la poalele Paringului, din Curtișoara și Măldărești.

Piaca memorială, incastrată în zid, deși atinsă de crusta varului, lasă vederii vizitatorului avizat, inscripția : „În această clădire a trăit și creat marele poet Tudor Arghezi 1880—1967”.

Flavius, care de la intrare, mă ferește de potențiala agresiune a lui Ursei (cel ce „Simte în mine Gorjul de platră”, Negrilă și a lui... Zdreanță '87, precizează că inscripția trebuie înțeleasă și a „trudit”, așa cum era cunoscut și cum se exprima maestrul Arghezi.

Dar iată că la voianul unei „Skodite” — în manieră sportivă — sosește doamna Mitzura, cunoscuta fiică a poetului. Din acest moment, ca la o comandă, se pune totul în mișcare, în ritmica unei gospodării gorjenești, ca înainte de praznic.

Ceasul arată 10 trecut și festivitatea începe, la umbra livezii de vișini și a nucului bătrîn.

Cei prezenți — destui de numeroși — depun la morminte flori, multe flori. Din partea Uniunii Scriitorilor vicepreședintele, prof. Alexandru Balaci, depune două mari și frumoase coroane de flori, pe a căror panglică se poate citi : „Maestrului poeziei românești, Tudor Arghezi. Omagiul scriitorilor din România” și „Paraschivei Arghezi, omagiul scriitorilor români”.

În atmosfera micului amfiteatru, improvizat pe buturugi și scăunele, auditoriul participă la o manifestare artistico-literară de omagiere a poetului dispărut.

Profesorul Nicolae Ciobanu, directorul Muzeului de literatură română (lăcaș de care aparține și Mărțișorul), deschide manifestarea și arată în cuvîntul său introductiv, că așezămîntul Mărțișorului a fost printre altele, locul de trădă și visare al lui Arghezi, iar acum după 20 de ani de la trecerea în neființă a poetului, ne apare încă o dată mai măreț, omul și artistul Arghezi, care în viață a fost supus la introspecții existențiale.

Începutul acțiunii artistice este marcat de vocea lui Arghezi înregistrată pe bandă magnetică, recitînd „Testamentul”, piesă de referință în opera comemorativului. Acest moment a fost foarte impresionant nu numai prin valoarea artistică, ci și prin artificioasa regiei tehnice de a amplasa difuzoarele de așa manieră, încît dădea strania impresie că maestrul vorbește din... eternitate.

În calitate de gazdă și fiică a poetului, actrița Mitzura Arghezi exprimă câteva gânduri despre Arghezi-omul : „Retrăiesc viața noastră de la Mărțișor, parcă îl văd și acum pe tata în prisacă în mulțimea albinelor, urmat de Bursuc, Hoțu, Ursei, Zdreanță și alți lătrători, înțelept și comunicativ, oferind sfaturi în orice domeniu, vecinilor și prietenilor. Zilele fericitei copilării, vegheate de părinții mei, mă copleșesc. Fericită ființa care a avut șansa să fe vegheată de un părinte de excepție, cum a fost Tudor Arghezi, tatăl meu.

În tărîmul de basm al Mărțișorului, trăiam toți în bună înțelegere, cu o bogată

PERMANENȚE

faună, de pisici, cîini, capre, curcani, gîște, și cite altele, o adevărată arcă a lui Noe.

Mărțișorul, a fost creat nu din capriciu, ci dintr-o nevoie spirituală.

Pe tata l-am descoperit pe etape, în diferite ipostaze. A fost un uvrier, modest, un om și tată adevărat, generos și simplu.

În continuare a ținut un speech, profesorul Alexandru Balaci, care arată că Uniunea Scriitorilor nu putea lipsi de la o asemenea comemorare. Vorbitorul, îl asemuiește pe Argezi cu al dollea munte al poeziei românești, primul fiind „Muntele Eminescu“.

Impresionat de ecourile „Testamentului“, precizează că acesta este cea mai extraordinară artă poetică. Cu adevărat, poetul este un vrăjitor al cuvintelor „alchimist“ cum îl numește admirativ, cea mai mare parte a criticii.

„Cuvinte potrivite“, „Flori de mucigai“, totul este exprimat cu sigiliul nemuririi.

Revărsarea de culori, a naturii — din preajmă — o consider ca un omagiu floral, adus titanului poeziei românești, la 20 de ani de la trecerea sa în eternitate și nu în neființă.

Arta argheziană a cuvîntului se autodefinește lapidar :

„Condeii cînd e ager și nu minte

Un gînd îl spune-n cîteva cuvinte“.

Mari condee ale lumii, s-au apropiat de opera lui Argezi, apreciind cu justețe că tot ce s-a scris mai frumos și complex despre om, aparține acestui titan.

Arghezi este reprezentantul, simbolul, steagul nostru spiritual, în mulțimea celor cîinci miliarde, cîți sîntem la ora actuală pe pămînt.

Succedînd la cuvînt, poetul Alexandru Andrișoiu a recitat cîteva versuri originale, dovedindu-se că are o discretă melodie argheziană, în poezia sa.

Vorbitorul apreciază în continuare pe Argezi, arătînd despre acesta că are o limbă eminesciană, dar răsucită, într-un fel anume, original, nemaîntîlnită, asemuindu-l cu un patriarh al literelor române moderne.

Ștafeta vorbitorilor este preluată de pictorul Constantin Pilluță, care ne informează că l-a cunoscut pe maestrul Argezi, odată cu venirea sa în București, în zilele anilor 50. Întrebîndu-se : „Ce a făcut pentru marea lui Argezi?“ — își răspunde — L-am pictat întotdeauna cu frică și cu stîmă, pe acela care a condalat superlativ omul, în atîtea ipostaze.

Muzeograful Gabriel Bacovia, frul marelui poet Bacovia, în cuvîntul său își arată venerația față de comemorat, plecîndu-se cu smerenie și emoție, în fața a tot ce emană de la acesta.

Deoînzînd amintirile, reține cum la sărbătorirea împlinirii a 75 de ani al tatălui său, unde a participat și Tudor Arghezi, la un moment dat George Bacovia și-a aprins țigara de la confratele său, exprimîndu-și satisfacția că a putut să ia din „focul sacru arghezian“.

Întotdeauna să ne bucurăm, că sîntem alături de opera, care a fost creată în lăcașul de aici, „patrie a literaturii mele“, acest Mărțișor.

Prozatorul Paul Anghel, invitat să ia cuvîntul, își aduce aminte de sticlețele (de fapt erau „Pîțigoli mei“ — n.n.) care s-a culbărit. A ouat și crescut pul. În cutia de scrisori argheziană fiind menajat de maestru, care și-a pus în acel timp, o cutie de scrisori suplimentară.

Amintirile se derulează, făcînd un „stop cadru“ cu 20 de ani în urmă cînd Barutiu (fiul lui Tudor Arghezi), l-a telefonat lapidar : „Tata nu mai este!“ și a urmat îniste...

În continuarea celor spuse, Paul Anghel citește pentru autodictorul un pasaj emoționant din necrologul dedicat atunci, marelui dispărut, subliniînd că acesta — în viață — a făcut gestul exemplar, prometeic de a muta undeva mai sus, coatele literaturii române“.

Necrologuri au numai scriitorii, nu și cărțile lor.

Lavele geniului arghezian curg mereu...

Arghezia este veșnică!

George Oancea, actor la Teatrul Național București, citește cu har, perla argheziană. „Mostenire“.

Profesorul Nicănor Jerghie — în timpul liber — „fotograf de curte“ al poetului, este prezent și acum (ca de altfel la fiecare manifestare argheziană), imortalizînd pe neîncetat, timp de 20 de ani „epoca postargheziană a Mărțișorului“.

Alăturăm, la acest reportaj două fotografii — contre jour — realizate de fotografu amator, amintit mai sus, surprinzînd pe profesorul Alex. Balaci, vorbind participanților (foto 1), după depunerea coroanelor, pe sacrele morminte (foto 2).

Continuă, poetul Gheorghe Istrate, citînd o originală „Litanie“ „La mormîntul celor îmbrățișați“, în „Edenul Mărțișorului“.

Poetul și editorul G. D. Vasile citește „Nucul“ de Ovidiu, evocator la nucul arghezian.

Microfonul este preluat de poetul Tudor George, care se produce cu „Sonete argheziene“, „Mărțișor '87“, „Sublimul Mărțișor“ și „Epifonie“, versificînd frumoase idei, în memoria poetului și a frumuseților Mărțișorului. Punctează în proză, fenomenul unic și mareț al interiorului cuvintelor și stilurilor argheziene, care au dat de furcă firavilor critici. Reținem, pentru această situație, replica dată de maestrul Arghezi : „Faptul adevărat este că am răscolit cuvinte, cu cuvintele mele potrivite și ele au dat de lucru belferilor, lovîți în neputința de a se juca“.

COMEMORĂRI

În continuare, a urmat un reușit recital de „trudită poezie” arghezieană, susținut de talentații actori Simona Bondoc și George Oancea.

Printre spectatori bucureșteni, se afla — venit anume — un tânăr gorjan, Gheorghe Coched, originar din Cărbunești, absolvent al Liceului „Tudor Arghezi”, din această localitate. Tânărul, iubitor de poezie, care „stînd bășca” la tulpina nucului mareț, a intrat în vorbă cu mine, reușind să-i culegă câteva „impresii nepieptănate”: „Da, dacă vrei să știi, aflați că pe Arghezi îl iubesc și-l prețuiesc, am un cult pentru el, nu datorită afinităților de origine și crez, ci pentru că este nemărginit în imaginație, inegalabil în contorsionarea gândirii și a cuvintelor. Arghezi a simțit viața lent — comparativ cu trăirea și simțirea meteorică a lui Eminescu —, dă timpul valențe infinite, într-un univers nedefinit. Mai țin, la poetul Arghezi și pentru că, deși acesta ajunge la vîrsta senectuții, în poezia sa emană tînarul adolescent, liceanul dornic de „laboratorul poeziei”.

Dar, aproape de acest laborator, noi avem o siabiciune și pentru poetul din Crasna Gorjului, Dariu Novăceanu, care s-a adăpat la „izvorul Arghezi” și acum dă roade, dar asta este altceva.

Să revenim aici la Mărțișor, pe care îl văd ca o insulă gorjencească, cu liniște, rod și ospitalitate. Simt în exteriorul Mărțișorului, plaiul de acasă, iar interiorul trădează stilul cald bucovinesc.

Mormîntul, ca al oricărui gorjan, e un simplu loc al reintegrării cu natura, al continuității perpetue. Iar acum ca să închei, vă cer permisiunea să vă recit acest vers, care mă caracterizează, al unui mare poet, mereu școlar, „repetent de 360 de ori pe an, de 30 de ani neîntrerupt:

„Sînt școlar, întîrziat în vreme

Obişnuit, din matcă și din vatră,

Cu un condei de hașchie de piatră”.

Da, am recunoscut „Din peșteri” de Tudor Arghezi.

Discutînd, nu am observat că vizitatorii plecaseră, alungați de arșița celor 37 de grade de afară, ale adevăratei luni a lui cuprător, din anul '87.

Mărțișorul, solemn, din nou în liniște, parcă ne invită la o altă revedere.

Mircea DUZINEANU

* Tata ne-a însuflat dragostea de oameni, cultul adevărului și al dreptății, fără concesiile și mai mult ca orice ne-a cultivat dragostea pentru maica țară.

TUDOR ARGHEZI VĂZUT DE ELEV

„CUVINTE POTRIVITE” — 60

Cu șase decenii în urmă, adică în 1927, vedea lumina tiparului primul volum de versuri al lui Arghezi. Autorul avea atunci 47 de ani de viață și 31 de ani de activitate literară. Debutul editorial atît de tîrziu, după cel revuistic întîmpinat în 1896, cînd viitorul mare poet avea doar 16 ani, demonstrează o autoexigență ieșită din comun. Operele sale rîspîndite prin diferite publicații făcuseră deja obiectul unei serioase analize în „Istoria literaturii române” a lui E. Lovinescu.

Imediat după apariția primei sale cărți, Mihai Raiea și alți critici l-au văzut în ierarhia valorilor după Eminescu. Afirmația a fost zadarnic contestată de unii contemporani, pentru că timpul a confirmat-o.

În două creații, „Testament”, cu care se deschide culegerea, și „Rugă de seară”, luăm cunoștință cu crezul artistic al unui mare poet militant. Iată vîpaia convingerilor sale în a doua: „Să-mi fie verbul limbă / De flăcări ce distrug / Trecînd ca șerpii cînd se plimbă / Cuvîntul meu să fie plug (...) O ! dă-mi putere să scufund / O lume vagă, lîncezîndă / Și să țîșnească apol din fund / O alta împede și blîndă”. N.D. Cocea, care i-a publicat poezia, în 1910, în „Viața socială”, pornind de la aceste versuri, arăta că Arghezi era cel mai revoluționar poet al momentului.

Prima, „Testament”, este cel mai de seamă manifest literar cunoscut în literatura română.

Ideea de a sluji lumea umilă din mijlocul căreia s-a ridicat străbate întreaga poezie și mai cu seamă următoarele stihuri: „Durerea noastră surdă și amară / O grămădli pe-o singură vioară / Pe care ascultînd-o a jucat / Stăpînul ca un țap înjunghiat”.

Prin conținutul lor, ele aparțin, așadar, liricii de inspirație socială.

Alte teme fundamentale ale operei sale se conturează tot în această carte.

Astfel, în „Despărțire”, „Toamna”, „Melancolie”, „Oseminte pierdute”, „Mi-reasa”, precum și în poeziile intitulate „Crelon”, autorul „Cuvintelor potrivite” cîntă iubirea, cu gingășia care ne amintește de lirica erotică eminesciană.

Într-o serie de „Psalmi”, urmărește drama pendulării îndelungate între credință și tăgadă.

Lupta se încheie mai tîrziu și despre ea vorbește poetul într-un „Psalm” din 1959: „Încerc de-o viață lungă să stăm un ceas la sfat / Și te-ai ascuns de mine de cum m-am arătat. / Oriunde-ți pipăi pragul cu șoapta tristel rugă / Dau numai de belcluge cu lacăte și drugi. / Înviersunat în piedici să le sfărîm îmi vine, / Dar trebuie, mi dau seama, să-ncep de-abia cu tine”.

TUDOR ARGHEZI VĂZUT DE ELEVI

Atitudinea de seninătate în fața morții, specifică poporului român, apare în „De-a v-ați ascuns“, „Duhovnicească“ etc.

Titlul volumului, „Cuvinte potrivite“, metafora limbajului artistic, a poeziei, precum și titlul seriei de opere complete, „Scrieri“, constituie o mărturie clară a modestiei pilduitoare de care a dat dovadă cel care a slujit cu credință literatură română timp de 71 de ani.

Tudor Arghezi a fost și a rămas un miracol !

Corneliu ZAMFIR și Gabriel BIRTEA,
clasa a XII-a A

ARGHEZI-PICASSO

Ca orice produs uman și arta este expusă unui permanent proces de metamorfozare, de înnoire. Chiar dacă formele însă se schimbă permanent, ideea de frumos rămâne mereu neschimbată. Artă modernă (fie ea pictură abstractă, farsă tragică, noul roman, muzica concretă) a anunțat „spontaneitatea genială a creatorului“. Noul a îmbrăcat forme originale făcând astfel posibilă „cotitura spre subiectivitatea modernă“ care necesită o profundă înțelegere, o traducere am putea spune. De aici perspectiva apropierei între modernistii din toate domeniile artei. Ei caută noul în forme abstracte sau descoperă calea de a înțelege banalul într-o altă expunere. Așa cum o arată tablourile lui Picasso, „linia expresiei este linia posibilității de a dispune“. Orice semn (muzical, plastic sau lingvistic) este, în ultimă instanță, cuvânt. Deci, a dispune cuvintele, toate cuvintele, într-o scriere nouă, într-o raportare originală la lume.

„Închide ochiul tău fizic, ca să-ți vezi mai întâi ideea cu ochiul spiritului. Pe urmă scoate la lumină ce ai văzut acolo, în noaptea ta, pentru ca acțiunea să se exercite în sens invers asupra celorlalte ființe, din afară spre înăuntru. Consideră sfântă orice tresărire a inimii, socoate sfântă orice presimțire pioasă, căci ea este ARTA în noi! Într-un ceas inspirat ea devine formă sensibilă și această formă constituie opera ta.“ (Caspar David FRIEDRICH)

Într-un mod inedit, Arghezi aplică și el lecțiile noii arte. Intuitiv își crojește drum printre cuvinte ca să poată crea o interpretare a lumii: „Nu-nchide ochii, nu adormi, / Ceasul e pe-aproape, p-aci“. Ar fi desigur o eroare blamabilă dacă l-am situa pe Arghezi mai pejos de virtuțile sale. Oricât l-am integra în marea familie a scriitorilor universalii, el își păstrează timbrul distinct.

Poetul-nepoet e plămădit din în-

trebările lumii. Se contopesc în această ființă relații și contraste: a dori, a comunica, a participa, a lupta pentru găsirea sensurilor vieții.

Credința în perspectivă în general și perspectiva morții în special îl apropie de Picasso. Cei doi au înăscut un vag sentiment de contemplație pentru etern, univers, absolut.

Dacă la Picasso este prezentă expresia de dragoste pentru valoarea mistică a golului, pentru caracterul magic al lucrurilor care par fixate pentru eternitate, la Arghezi ne întâmpină același mod de a simți, de astă dată, însă, un axis mundi al luptei, al existenței dramatice. Într-un astfel de început își are cheia și drama căutărilor obsedante care în „Psalmi“ se concretizează într-o originală înțelegere a omului cu existența, ca o încercare de pătrundere a tuturor sensurilor.

„Tare sînt, Doamne, singur și pieziș / Copac pribeag uitat în cîmpie / Cu fruct amar și cu frunziș, / Țepos și aspru în îndîrjire vie“.

Ca orice inițiere, descoperirea presupune sacrificiu și atunci Arghezi sacrifică viața.

El vrea adevărul, nu acel adevăr fictiv care o va lăsa pe Galatea nemiscată și fără viață, ci un adevăr total care alătură imaginația naturii, care consideră totul ca pe o realitate și care mergînd de la particular la universal și de la universal la particular se desprinde cu toate aspectele vieții, noi, inedite, fecunde.

Și astfel, „Ca-n oglindirea unui drum de ape“, ne deschide orizonturile spre lumi noi, cunoscute, dar neînțelese.

Omul privește arta nouă cu neîncredere, e surprins și dezorientat, dar percepe și o anumită valoare transcendentă pe care o numește frumos.

Deci atât Picasso cît și Arghezi exprimă același mod de a simți, fie cînd folosesc forme abstracte, fie cînd rămîn credincioși formelor tradiționale.

TUDOR ARGHZI VĂZUT DE ELEVI

Tăioase prin imaginația lor, tablourile lui Picasso, dar și construcțiile argeziene sînt pline de semnificații. Deși arta lor e o descătușare a haosului, se naște profunda coordonare a ideilor, puterea de interferență prin analogie sau intuiție.

Cît privim arta ca pe un tot unitar, literatura rămîne o lumină aparte cu drumuri deschise spre diverse interpretări.

Arghezi e sculptor? E pictor? E muzician? E poet? Arghezi e totul. E sculptor, e pictor, e muzician, dar, mai ales, e poet. Cînd spunem Arghezi — poet, adunăm frînturi dintr-un vis neîntrerupt, încheiat, dar neterminat.

„Mi se pare greu să înțeleg semnificația căutării. Eu nu caut, găsesc” (Picasso).

Picasso a spart toate zăgazurile artei și s-a impus prin obsesii, senzații, bucurii și necazuri.

A distrus prejudecățile vechi și mortale care ne interziceau să vedem dincolo de fața lucrurilor. A definit autonomia artei în felul său. La Arghezi zăgazurile limbii au fost rupte și cuvintele au invadat lumea. Arghezi e o nebunie frumoasă. La el autonomia artei devine însăși autonomia cuvîntului. Banalul e simbolic, nimicul devine idee. „Nu spune nimănui ce știi și ce-ai văzut” — să te supui zbuciumului creator și să dăruiești inefabilul. Creația lui Arghezi pornește de la o mișcare dialectică ce reflectă nu numai propria sa dramă, ci pe aceea a vieții, a lumii. Accesibil tuturor, Arghezi e în același timp inaccesibil. Nimeni nu l-a pătruns îndeajuns. E această ființă o mișcare eternă, o fereastră deschisă spre univers, spre înțelegeri multiple. Rădăcinile operei se află în imaginația artistului.

„Fiecare carte trebuie să aibă o viață îngropată în temelii” (Arghezi). Și iată poetul suferă o metamorfozare a vieții, se transformă, dar mai ales își schimbă optica. Priveste lucrurile condensînd fiecare aspect al adevărului. Devine cerebral și cred că se poate contopi cu Picasso. Dacă privim „Guernica” avem în imagine „Psalmi” sau „Flori de mucigai”. Se atîng simultan două limite universale exprimînd paroxism expresiv. Formele și cuvintele se supun unor duble interpretări care în opera fînită capătă o nouă unitate.

Înălțate la culmea intensității cuvintele ajung la vechea lor origine, dar și la simbol: „Un om de sînge ia din pisc noroi / Și zămislește marea lui fantomă / De reverie, umbră și aromă / Și o coboară vie printre noi”.

Iată deci strigătul de agonie al omului din același tablou „Guernica”, iată strigătul cărnii care frige, al neputinciosului, al înfrîntului. Iată foamea de femeie unică (femeia scumpă și ispită moale), iată strigătul de furie al luptătorului învins („Cînd cumpăna răbdării, Măria-Ta, se frînge / O ciutură-i de lacrimi și o ciutură-i de sînge”).

Iată autosuprimarea insului („Mi-e teamă să zic «mie» și să zic «eu»”). Iată deci o lume nouă, din lumini dramatice și culori unice care se impune prin mozaicul ideilor și al formelor. Iată cum glasul pictorului se contopește cu cel al poetului și au același gînd: „Vreau să știu! Nu numai să arăt! Ce mai facem? Ce e cu noi?” (Picasso)

Cei doi, fiecare în felul lui, au făcut revoluție, au dărîmat o orînduire, nu putredă, nici învechită, au depășit stadiul de modernitate clasică. Ambii emană o instabilitate fecundă. Arghezi e poetul total, rotund ca un măr sau ca un ou. E un simbol al fecundității, al increatului sau al ideii înainte de creație. E o melodie frumoasă în care se împleteste tristetea cu bucuria de viață. Arghezi adună totul și dă ceva unic. Este o naștere a cuvintelor, o renaștere a vechilor sensuri.

Pe aceleași leqi el descoperă altele noi, dar într-un fel mai simplu prin comparație sau marcînd o culme, o limită.

Din tot ce-i vechi el naște noul, care ne poate uimi, dar ne și atrage prin realismul său. Într-un cuvînt, Arghezi e un artist.

De la „închiderea” în lumea abstractă spre o lume cu deschideri în linii clasice atît Arghezi cît și Picasso parcurg drumul invers a două fluviu, de la vărsare către izvoare, de la oniric către real.

Acest curs al lucrurilor a născut două mari intuiții moderne.

Ramona RĂDUC,
clasa a XII-a,
Filologie-Istorie,
Liceul Economic din Focșani

TUDOR ARGHEZI VĂZUT DE ELEVI

ARGHEZI — poet al nepoeticului

Despre Arghezi critica literară a pronunțat în numeroase rînduri adevăruri care, în timp, au devenit substanțiale teme: paralela dintre real și ideal, originalitatea laboratorului său artistic, influențele eminesciene ori hugoliene. Printre certitudini se înscrie și faptul că arta argheziană este dominată de o fascinație a vizualului; descoperim voluptatea observației nude, neînfrumusețate, ceea ce-i conferă un declarat caracter anticalofil. Poetul s-a dovedit a fi continuu preocupat de acțiunea primenirii lexicului poetic, descoperind că și cuvintele celor „cu-ndemnuri pentru vite” pot constitui forme și imagini artistice. Violentarea agreabilului idilic, a picturalului static duce spre o împlinire vie, chiar dacă uneori grotescă, alteori morbidă, se sublimează într-un realism robust, comparabil în roman cu Rebreanu. Considerațiile critice au depistat certe note de naturalism, împins chiar spre formele lui extreme, ceea ce-l apropie pe Arghezi de autorul celebrelor *Fleurs du mal*, Charles Baudelaire; un volum al său, intitulat *Flori de mucigai*, stîrnea în epocă reacții contradictorii, de multe ori de protest. Poetul nu fusese pe deplin înțeles în încercarea sa de *dez-văluire* a esențelor frumosului pornind chiar de la urît, de la noroi. El se simte dator „și lemnului uscat, și bălții stătute, / Și florilor, și pietrelor, și vitelor bătute, / Și oamenilor din răstignire”. Căci, spune el, „pretutindeni și în toate este poezie, ca și cum omul și-ar purta capul cuprins într-o aureolă de lumină”. Important este de a descoperi „știința” transformării „zdrențelor” în „muguri și coroane”. Întreaga strădanie argheziană, desfășurată în *sensul parcurgerii drumului urît-frumos*, ambivalența constitutivă a materiei, metamorfozează morbidul, înspăimîntătorul, în sublim, îl transformă „pe cel mai slut dintre betegi, într-un sfînt, purificat prin crunta-i suferință”. Arghezi nu este numai un poet proteic, așa cum sublinia Ov. S. Crohmălniceanu, ci este un purificator fără prejudecăți, dezmințind cu nonșalanță ororile falșilor esteți și limpezind umorile cele mai tulburi. Este zămislitorul unor frumuseți înspăimîntătoare, vitriolante: „O fi fost mă-ta vioară, / Trestie sau căprioară, / Și-o fi prins în pîntec plod / De strigoii de voevod?”. Poetul ajunge la transfigurare desăvîrșită în retortele atelierului său de alchimist, unde umilul, viciul, trivialul chiar capătă un alt sens. Astfel, surprinde lumea închisorilor, a delincvenților și criminalilor: „Cîțiva au ucis / Cîțiva ispășesc ori un furt, ori un vis...” Baudelaire, tratînd un subiect similar, reușește să redea monologul unui criminal față în față cu fapta sa (*Vinul asasinului*).

Tema durerii, a oprîmării, a consecințelor asprei exploatări este redată în același registru dur și întunecat, învăluit în călurile plumburii ale morții, rivnit repaos al unei vieți mizere. *Florile de mucigai* contopesc planuri diferite, ce se intersectează mai mult sau mai puțin vizibil. Mucigaiul este și oglinda lumii cu adevărat periferice, a hanurilor dărăpănate și a cărciumilor sordide, unde bătăile fac de cele mai multe ori victime. Este și celula celui închis pentru omor (*Lache*) și spitalul în care mor săracii și vine Dumnezeu, însoțit de îngeri și sfinți „așa de fierbinți, / Că se făcuse în spital / Cald ca sub un șal”. Tot din mucigai este răsărită și femeia din popor, plină de viață, de sănătate, trăind ca o floare fragilă, dar pură, în decoruri pestilențiale (*Rada*). Mai mult chiar, întîlnim la Arghezi o notă distinctivă de umor macabru, de ironie aspră (*Ucigă-l toaca*).

Laura MESINA,

clasa a XI-a,

Liceul Economic din Focșani

B. JORDAN:

COMEMORĂRI

„Arghezi m-a încurajat mult...”

Implinindu-se în această vară două decenii de la trecerea în neființă a lui Tudor Arghezi (1880—1967), „cel mai mare poet al nostru de la Eminescu încoace” (Mihail Ralea) și un sfert de veac de la moartea lui B. Jordan (1903—1962), talentat prozator, publicist și traducător, autor de manuale și lucrări didactice, ne oferă sublimul prilej de a releva că romancierul învățătorimii s-a bucurat, ca și Geo Bogza, Eugen Jebeleanu, Mihai Beniuc, Maria Banuș, Cicerone Teodorescu ș.a., la începutul activității creatoare, de sprijinul generos și competent al ilustrului scriitor.

Deși B. Jordan, pînă la apariția primei serii a „Biletelor de papagal”, mai colaborase la unele publicații obscure în epocă, totuși adevăratul său debut literar s-a produs la prestigioasa revistă, unde Tudor Arghezi i-a tipărit, în perioada 2 aprilie 1928 — 28 iunie 1929, numeroase schițe, pamflete, reportaje, medalioane etc. Am trimis atunci — mărturisește B. Jordan într-o convorbire avută cu un gazetar al vremii — o scrisoare directorului Biletelor de papagal, în care, într-un stil colorat și viu, vorbeam despre un papagal imaginat, care ar fi încurcat, odată, hotărârile consiliului județean (...), intrînd în sala de consiliu, agățat de plastronul unui consilier. D-l Arghezi mi-a trimis o scrisoare și mi-a cerut materialul. I-am trimis o schiță: „Vine Ministrul!”, pe care mi-a publicat-o în numărul 53 al revistei. (Gh. I. Iacob, *De vorbă cu B. Jordan*, „Naționalul nou”, III, nr. 385, 24 august 1935, p. 2). Din cele peste 40 colaborări ale lui B. Jordan, mai amintim cîteva titluri ale exercițiilor sale stilistice: *Cîntecul samovarului* (nr. 63), *Scrisoare lui Coco* (nr. 65), *Gînduri pentru Tatiana* (nr. 117), *Cules de vie* (nr. 190), *Legenda mănăstirii Tismana* (nr. 312), *Schiță de internat* (nr. 322) etc.

Într-un interviu dat unei alte reviste bucureștene, B. Jordan își exprimă grațitudinea profundă față de mentorii săi literari: „Primele dibuiri mai serioase și-au găsit canalizarea și înțelegerea în *Bilete de papagal* ale d-lui Tudor Arghezi. Omul acesta m-a susținut mult. Încurajări dintre cele mai dezinteresate mi-a dat, apoi, d-l Perpessiculus”. (Const. Coman, *Trei ore cu B. Jordan*, biograful „normaliștilor”, „Rampă”, XX, nr. 5708, 23 ianuarie 1937, p. 1—3).

Răspunzînd în scris, la 2 octombrie 1940, la „chestionarul” întocmit de istoriograful Gheorghe Cardaș, B. Jordan reafirmă nestîrbită sa recunoștință: „Arghezi m-a încurajat mult și m-a susținut moralmente. Eu am găsit în el un cald sprijinitor și un suflet mare” (Biblioteca „V. A. Urechia” — Galați, Ms. V/89).

Solicitudinea lui Tudor Arghezi s-a manifestat față de B. Jordan și atunci cînd acesta, dorind să scoată o revistă, este informat detaliat de către autorul *Cuvintelor potrivite* despre condițiile de tipărire la o tipografie din Capitală, așa cum reiese din conținutul unei cărți postale, pe care o transcriem, în continuare, integral*, cu particularitățile ortografice și lingvistice ale originalului, păstrat de familia învățătorului scriitor:

„25 Martie 1929

București

În bilte Doinule Jordan,

Îți răspund cu întârziere de o zi ultimei D-tale scrisori. Costul unui tiraj de 500 ex. revine mai scump de cât pentru 1000.

500 ex. — 850 lei

1000 ex. — 970 „

Sutele suplimentare 45 lei suta.

Nu cunosc adresa niciunui din colaboratorii înscrși în lista d-tale. Ei sunt răspândiți în țară și nu am timp să corespund cu ei; abia este vreme să se citească zilnicul curier literar, trecînd adeseori peste termen.

Dacă prețul (reduc la ultima expresie) convine, trimițeți manuscrisele, ordinea materiei, titlul, adresa redacției, data apariției — o dată cu costul, pe adresa Tipografia Cartea Medicală (Independență de Bilete) și vi se va expedia corectura gata paginată pentru a se restitui în vederea tirajului.

Te rog amintește d-lui Doinaru** că are un carnet de chitanțe de la Bilete de Papagal, pe care ne-am permis să i-l cerem înapoi. Roagă-l să binevoiască să răspundă măcar acum.

Bune salutări Dumitale și D-lui Doinaru și succes.

T. ARGHEZI

În semn de aleasă prețuire, B. Jordan i-a dedicat Lui Tudor Arghezi proza *Cetea umaniformă*, publicată mai întîi în „Revista scriitoarelor și scriitorilor” (IV, nr. 4, aprilie 1930, p. 53—55) și apoi în „Orientări” (II, nr. 1, ianuarie 1935, p. 284—285), „revistă de critică și literatură” apărută la Moinesti — Bacău.

Gh. I. ȘTEFĂNESCU

* Fragmentar, a fost reprodusă în „România literară” (nr. 28, 8 iulie 1971, p. 13)

** Pseudonimul literar al scriitorului și traducătorului Alexandru Gheorghiu (1882—1933).

*** Cele 8 numere existente la Biblioteca Academiei R.S. România au apărut la Ismail, în perioada 14 aprilie — 18 august 1929.

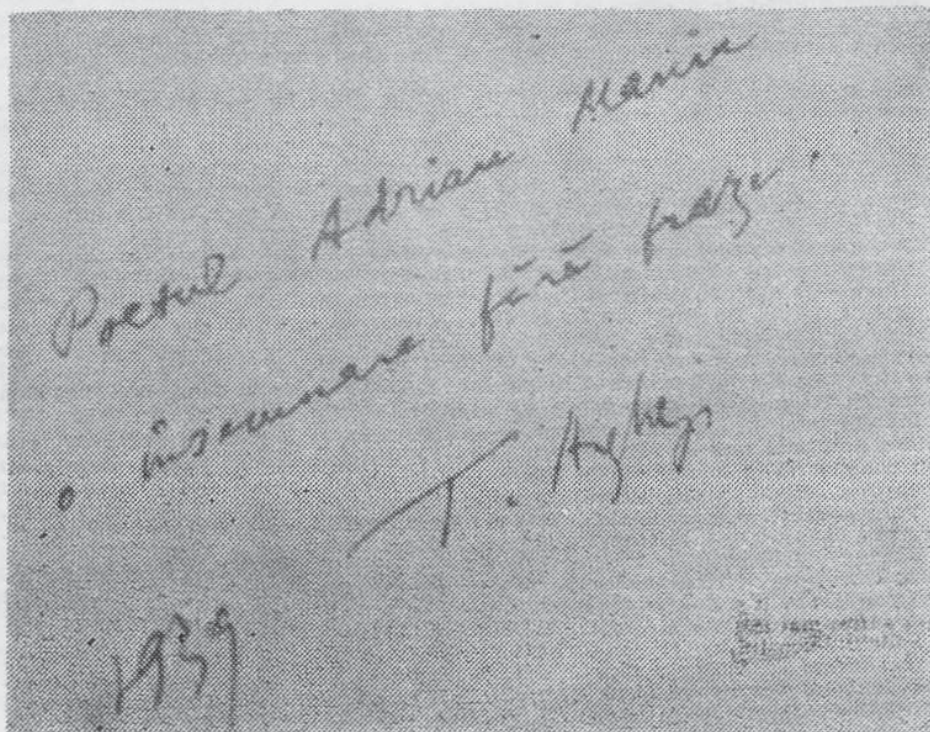
PERMANENȚE

Autograf Arghezi — inedit

În anul 1939, apărea la București, în Fundația pentru Literatură și Artă, volumul de versuri „Hore” (154 p. cu 33 de poezii).

Exemplarul ce-l avem poartă, pe pagina de gardă, un gând aparent simplu al poetului către un confrate în spirit și simțire, chiar în anul editării cărții :

„Poetul Adrian Maniu o însemnare fără fraze. 1939, T. Arghezi”

În același an, lui Adrian Maniu îi apărea studiul „La gravure sur bois en Roumanie”, dovedind că pentru adevăratul poet orice domeniu al artei este accesibil.

Lăsăm plăcerea și satisfacția cititorilor să intuiască semnificația dedicației dintre acești potrivitori geniali de cuvinte, care, așa cum ar fi spus George Călinescu, aveau vocația miturilor și a viziunilor cosmice.

Reproducem din volumul „Hore” poezia „Horă de băieți”, cu sentimentul că versul lui Tudor Arghezi, oricât de cunoscut ar fi, oferă o lectură plăcută.

Ion C. ROGOJANU

Horă de băieți

Intr-o țară care-a fost
Era mare cel mai prost
Bi-ba, ba-ba
Li-ba, la-ba.
Țara unde-i bun tutunul
Avea proști unul și unul.
Bi-bo, bo-bi
Ri-bo, ro-bi.
Cine-o leacă avea cap
Și-l punea după dulap
Hu-hu, bu-hu
Bu-hu, hu-hu.
Pentru că omul cel mare
Se-alegea după picioare.
I-ha, ba-ha
Ba-ha, i-ha.
Umblau solii prin norod
C'un carâmb și-un calapod.
Lu-la, la-lu
Vi-va, va-lu.

Și cinstirea și-se da
După talpă și plingea.
Da-du, du-da
Ga-gu, gu-da.
Dar deștepții fiind prea mulți
Au rămas pe drept desculți.
I-ha, pa-pa
Pa-pa, i-ha.
Am o minte, val de mine,
Și mă face de rușine.
Cio-ca, bo-ca
Bo-ca, cio-ca.
Spune tu, pe ce-l cunoști
Dintre proști pe cel mai proști ?
Zu-ri, zu-ra
Zu-ra, zu-ri.
După chlcă sau ohelle ?
După unghii sau simbrie ?
Pa-vu, ga-vu
La-vu, la-vu
Fiindcă, vezi, mal-marele
Și-ascunde picioarele.
Tra-la, la-la
La-la, la-la.

Interviu (imaginar) acordat lui Marin Preda

— *Care mai e situația pe Pământ, mon cher?*

— Nu prea bună. Se mai aud împușcături în Liban, Irak, Iran, Africa de Sud, Namibia, Angola, Sri Lanka, Nicaragua... De la plecarea Ta în marea călătorie, cantitatea de explozibil a sporit la trei tone pentru fiecare biet muritor... „Glumeților” ucigași și sinucigași, în același timp, îmbrăcați în straie militare și stăpînilor lor „umflați de pungi în buzunare” nu le mai ajunge sărmana noastră planetă... Invadează acum și Cosmosul, unde pregătesc cu febrilitate războiul stelelor. Paradoxal, ochirea de la distanță astronomică li se pare mai sigură... Așa se toacă banii contribuabililor de rînd, în uzinele morții, și se pregătește iarna nucleară. Parcă pe vremea Ta, expresia aceasta nu intrase în circulație mondială...

Poate că forța uriașă a omenirii și înțelepciunea factorilor responsabili le schimbă gîndul năprasnic...

— **Pe la Bellu ai mai trecut?**

— La 13 septembrie 1987, Ți-am pus o floare pe mormînt. E placat în travertin și străjuit de un bust. Ți petreci somnul de veci în vecinătatea lui Mihai Eminescu, Ion Luca Caragiale, Mihail Sadoveanu, George Coșbuc, George Călinescu, Zaharia Stancu, Liviu Rebreanu, în rînd cu Tine, venind în ultimul timp, Nichita Stănescu și Grigore Hagiu.

— **Din Siliștea-Gumești ce vești ai să-mi dai?**

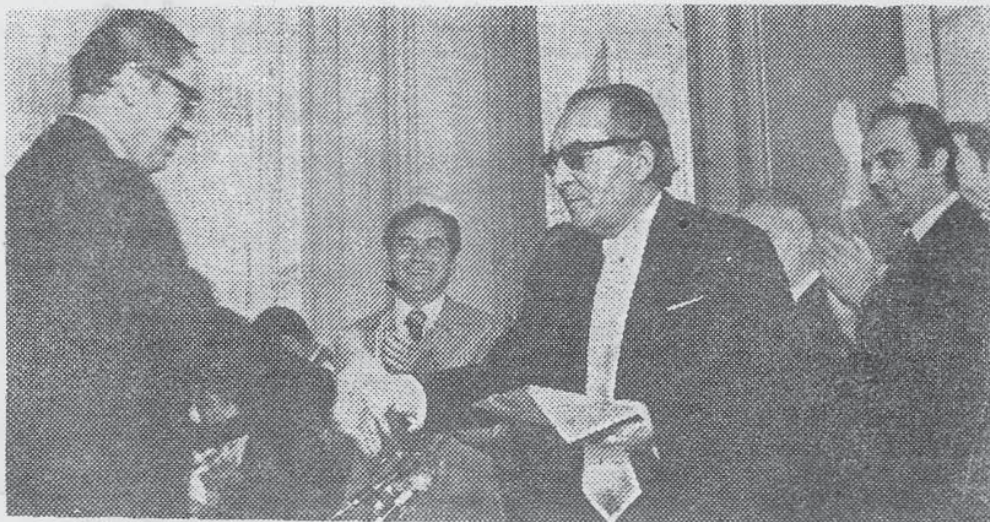
— L-am vizitat la trei luni după trecerea Ta în neființă. Ne-a întîmpinat Ion Baltac, cumnatul Tău, care-Ți cunoaște opera pe dinafară.

De la Ilinca am aflat că siliștenii și-au dat seama că ești o mare personalitate de-abia în timpul campaniei electorale din primăvara lui 1980, cînd ai fost ales deputat în Marea Adunare Națională. Din noua Ta situație, unii sperau să tragă și „un ce profit”: adică să le faci rost de butelii, să le aranjezi odraslele în diferite... posturi. De, oameni cu simțul practic, conchidea sora Ta mai mică. Cît despre cărțile Tale, care trecuseră de mult și hotarele țării, mulți nu știau mai nimic, mărturisea tot cu mîhnire Ilinca. Vorba ceea: nimeni nu-i profet în satul lui, adăugăm noi, du-

În centrul imaginii, trei mari dispăruți: Marin Preda, Alevandru Ivasiuc și Nichita Stănescu. În stînga, Georgeta Munteanu, responsabilă Librăriei „M. Sadoveanu” din București, iar în stînga, Ov. S. Crohmălniceanu. (Foto inedit de Vasile Blendea)

MARIN PREDA - 65

Marin Preda și Laurențiu Fulga. În centrul imaginii ; D.R. Popescu. (Foto înedit de V. Blendea)

pă expresia introductivă folosită cu atâta har de mai marele nostru Creangă.

În casa părintească trăiește Gheorghe (alias Achim). Parcă pentru a dovedi lumii că n-ai greșit în plămădirea artistică a portretului său moral, nu vrea s-o cedeze pentru organizarea unui muzeu memorial, decât în schimbul construirii alteia mai arătoasă. Sigur, de zid, cu tot tacîmul...

În ziua de 27 septembrie 1987, am aflat telefonic de la Comitetul de Cultură și Educație Socialistă al Județului Teleorman că într-o anexă a Căminului Cultural din Siliștea-Gumești (azi Siliștea Nouă), s-a deschis o expoziție care cuprinde documente referitoare la viața și opera Ta, iar în clădirea școlii s-a amenajat un colț memorial, cu un conținut asemănător.

— Dar despre destinul lucrărilor mele ?

— Cititorii Te-au iubit și Te iubesc. În ziua înmormîntării Tale, în fața Muzeului Literaturii Române, unde avea loc adunarea de doliu, a apărut o coloană de elevi, fiecare purtînd în mînă un buchetel de flori de salcîm. Gestul pur și spontan a fost atît de emoționant, încît cei prezenți de-abia atunci au început să plîngă în hohote.

În 1981, cei care Te-au cunoscut și Te-au apreciat și-au adunat evocările într-un volum masiv, „Timpul n-a mai avut răbdare : Marin Preda”, îngrijit de Eugen Simion.

Fostul Tău șofer, Savu I. Dumitrescu, si-a depănat și el amintirile ce vă legau, într-o carte intitulată „Zece ani alături de Marin Preda”.

Romanul „Moromeții” și năvela „O oră din august” se studiază în școală.

Volumul I al capodoperei amintite a fost ecranizat recent de Stere Gulea, care semnează și scenariul. Cu doi ani în urmă, a fost transpus pe peliculă și „Intrusul” sub titlul „Imposibila iubire”, regia și scenariul aparținînd lui Constantin Vaeni).

A fost scoasă ediția a II-a a „Celui mai iubit dintre pămînteni”, iar în ultimul timp au apărut în librării și „Scrierile de tinerețe”.

Pentru a-i stimula pe tinerii creatori, Uniunea Scriitorilor din R.S.R. și Comitetul de Cultură și Educație Socialistă al Județului Teleorman au inițiat un concurs de proză scurtă, care-ți poartă numele, competiție desfășurată pînă acum în trei ediții.

A venit momentul să Ți se tipărească integral opera, într-o ediție critică definitivă și să Ți se dedice o macromonografie.

Pentru conformitate,
Petrahe DIMA

AMINTIRI

Cu gîndul la Marin Preda

În toamna anului 1938, după o frumoasă vacanță de vară, am sosit cu alți colegi la Școala Normală „I. Gh. Duca” din Odorhei. Eram în clasa a II-a. Am auzit că au venit și doi colegi, elevi ai Școlii Normale din Abrud, care se desființase. Curioși, am mers să-i vedem. Amîndoi erau înalți, unul mai plin la corp, altul mai slab, tras la față. Am făcut cunoștință și au început întrebările: „De unde ați venit? De unde sînteți de loc? Ce vîrstă aveți?” etc., etc. Am aflat că cel slab era cam de vîrsta mea, cu un an mai mare și că este din Siliștea-Gumești, aproape de satul meu, aflat la circa 25 km. Ne-am împrietenit; eu din Vlașca, el din Telemorman. Am stabilit să stăm împreună, în aceeași bancă.

În sala de clasă ne-am așezat pe rîndul de bănci de la fereastră. Banca noastră era ultima, în fundul clasei. Eu mi-am cumpărat cărți vechi de la cei din clasa superioară, așa se proceda, el și-a cumpărat numai limba română și matematica, restul spunea că îi va aduce de la București profesorul care-l adusese la școala noastră. Așa îi spune în „Viața ca o pradă” — profesorul, librarul, falsul librar. Dar nu i-a mai adus nici o carte și nici n-a mai trecut pe la el.

Au început cursurile și el, neavînd manuale, se folosea de ale mele — cînd învăța, căci cel mai mult timp îl „pierdea” citind cărți pe care le lua de la biblioteca școlii. Pupitrul său era plin de cărți pe care le citea în orele de clasă, de meditație, în orele libere. Nu mergea în recreații, nu purta discuții cu alți colegi.

prof. Ionel GAJĂLA,
comuna Mihăilești,
Județul Giurgiu

(Va urma)

În ultimul rînd, al treilea din dreapta este elevul Marin Preda. (Fotografie înedită comunicată de autorul articolului).

DIALOG LITERAR

ELENA PREDA:

„Privesc ochelarii lui Marin
și văd pe brațele lor sarea
din transpirația
cu care și-a scris cărțile“

1981. Seară blândă de octombrie. Taximetruul mă lasă în fața unei case vechi, de pe str. Pictor Romano, 21. Aici a locuit ultima dată autorul „Celui mai iubit dintre pământeni“. Aici, locuiesc soția, Elena Preda, și doi filii ai săi, Alexandru și Nicolae. Sun. Aștept cu emoție deschiderea unei porți înalte, din fier forjat. A-aceeași emoție m-a încercat și în 1980, când am pășit, la câteva luni de la dispariția scriitorului, în curtea casei Moromeștilor din Siliștea-Gumești. Acolo, intram în atmosfera operelor. Aici, intru în universul familial avînd sufletul răscolit de durere. Nu atît calitatea obiectelor evocatoare mă frapează și nici dispunerea lor în spațiu, ci imaginea creatorului omniprezent spiritual. Sînt aici în urma unei scurte discuții telefonice avute cu doamna Preda, care a acceptat cu bucurie ideea realizării unui interviu. În timp ce răsfoiește cu interes exemplare din „Revista noastră“, îi vorbesc despre numărul pe care vrem să-l dedicăm soțului ei. Ochii i se umplu de lacrimi. Pentru un moment, tristețea este alungată de apariția vijelioasă a celor doi copii. Asemănarea cu tatăl lor este izbitoră. Alexandru, la propunerea mea, pozează cu cățelușul în brațe. Dintr-un plic albastru, doamna Preda scoate mai multe fotografii de familie: Marin Preda cu soția, la Sinaia în 1974, doamna Preda cu copiii, tot în 1974, tatăl scriitorului, Tudor Călarășu (alias Ilie Moromete) ș.a. Toate sînt inedite. Ni le încredințează spre publicare.

În mașină, taximetristul mă întreabă:

- Cine este doamna care v-a condus?
- E soția scriitorului Marin Preda.
- Parcă locuia pe str. Dr. Herescu...
- În ultimii ani, s-a mutat aici.
- Pe domnul Preda l-am dus de mai

multe ori cu mașina, la Mogoșoala, acasă, la editură, la Uniunea Scriitorilor. Între noi, se legase chiar o prietenie. Odată, văzîndu-mă posomorît, mă iscodi:

- Ce-ai, mon cher, de ești așa plouat?
- Eu n-am nimic. Un coleg de-al meu...
- Ce-i cu el?

— A fost amestecat pe nedrept într-un scandal și-acum e condamnat. I-au rămas copiii pe drumuri...

— Cum se numește?

Îi spun numele, iar după câteva zile, procesul se redeschide. Omul e găsit nevinovat. Acum e liber.

1982. Zi călduroasă de aprilie. Reîntînire programată pentru definitivarea setului de materiale omagiale. Îi arăt doamnei Preda și fiilor săi fotografiile făcute de mine în octombrie. Alexandru o ia pe cea în care era immortalizat cu cățelul în brațe și dispăre supărat.

— Ni i-a otrăvit cineva, mă informează doamna, oftînd adînc.

Îi spun doamnei că aș dori să fotografieze biroul. În aceeași clipă, sună ceasul aflat pe un colț al mesei.

— După aproape doi ani, de-abia acum sună. Ultima dată, a fost întors de Marin, șoptește interlocutoarea, cu voce sugrumată de emoție.

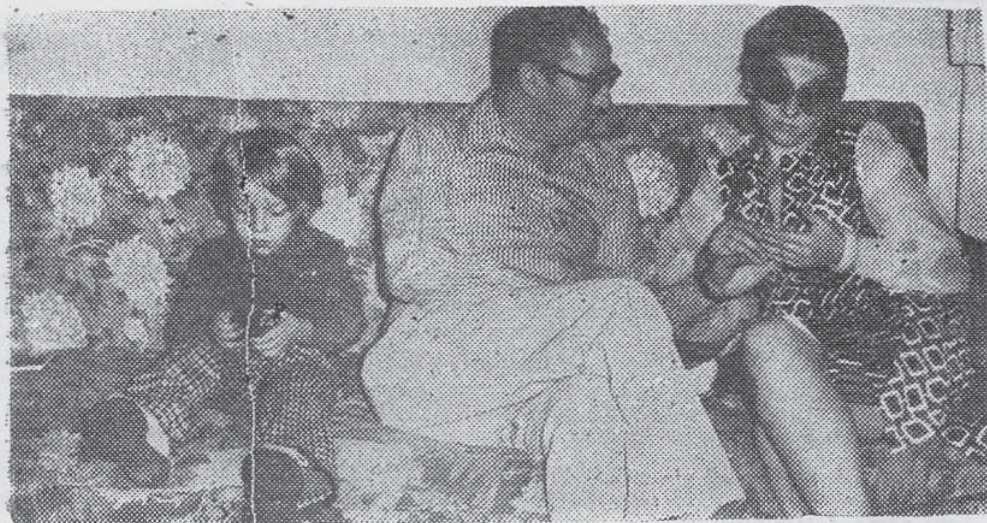
Tăcere. Ceasul a stat de mult. E mic și cu cadranul dreptunghiular. Deasupra acelor e notată marca „Omega“. Lîngă el, se află ochelarii scriitorului.

— Îi folosea cînd lucra. Pe partea interioară a brațelor, a rămas semnul chinurilor creației: sarea din transpirație.

Pe raftul de sus al bibliotecii, între cărți, zăresc chipul înrămat al unei bătrîne.

— E mama lui Marin.

Mai multe icoane pe sticlă acoperă perețele din spatele biroului.

Marin Preda cu soția și fiul lor, Alexandru

— În literatură, golul lăsat de Marin Preda este imens. Fără îndoială că și în familie. Vă rugăm să ne iertați indiscreția, cum ați primit groaznica veste a morții sale ?

— În ziua aceea nefastă și pentru literatura română dar mai ales pentru familie, eu mă aflam împreună cu copiii la București, știind că soțul meu este în drum spre Focșani. Trebuia să-l însoțesc și eu, dar pentru acest lucru copiii ar fi lipsit de la școală. În vremea aceea, nu aveam o femeie interină pe care să mă pot baza și apoi de unde să fi știut ce catastrofă va lovi casa noastră și nu numai pe noi, ci pe toți cei care îl iubeau și-i înțelegeau literatura ? Mă întrebați, și pe bună dreptate, cum am primit groaznica veste.

16 mai 1980 era zi de curățenie la noi în casă și eu mă bucuram că am la dispoziție trei zile — zile pe care Marin trebuia să le petreacă la Focșani și în împrejurimile orașului dv. La ora 13, îl credeam deja ajuns.

Vestea am aflat-o de la procurorul adjunct al Capitalei, tovarășul Dimitriu. Cu câteva zile în urmă, îl vizitasem împreună cu Marin, rugându-l să ne ajute în rezolvarea unei probleme personale. Auzind sunînd telefonul, am pus mîna pe receptor și de la celălalt capăt al firului am auzit că mi se transmite condoleanțe. Nu am înțeles și am întrebat pentru ce mi se transmite condoleanțe. Răspunsul a venit repede :

— Pentru soțul dv. Cum, nu știți ? Soțul dv. a murit doamnă !

Am crezut că-i o glumă sinistră.

După aceea au început telefoanele. Cunoștințele mă întrebau dacă este adevărat sau nu. Groaznica veste mi-a fost confirmată de un prieten ziarist, care m-a rugat să mă îmbrac în negru și să plec imediat la Moșoșoia. Cînd am ajuns acolo, Marin nu mai era în camera nr. 6. Deja fusese luat, fără ca nimeni să mă anunțe ! „De ce ?” — mă întrebam uluită.

Acum, pot pune mîna pe creion, pot să-mi adun gîndurile și pot spune ce a fost. Dar acest lucru — în cartea care sper să apară în curînd. Cum s-au purtat unii scriitori este un fapt trist pentru mine și pentru copiii lui Marin Preda. Dar pe lângă dispariția lui Marin Preda, socot acum că acest fapt este minor, cu toate că atunci aveam mai multă nevoie de ei decît oricînd.

Coroana și tricolorul trimise din partea tovarășului Nicolae Ceaușescu au fost ca un balsam pus pe o inimă rănită.

— Copiii cum au aflat ?

— Ei au aflat de-abia duminică, 18 mai 1980. Erau la profesoara de franceză, pe care am rugat-o să-i pregătească puțin câte puțin. Din cînd în cînd, îmi telefona fiul nostru mai mare (10 ani avea atunci) și mă întreba cum se simte tata. Ei știau că tatăl lor este în spital și că medicii se luptă

DIALOG LITERAR

pentru a-i salva viața. Când au aflat tristul adevăr, necazurile au început și pentru ei. Mă întrebau tot timpul de ce nu i-am dus să-l vadă la spital și de ce nu m-am luptat mai mult ca să-l salvez.

Greu am rezistat în acele zile, pe care nu le doresc nimănui, nici măcar în vis.

— Știu că-i iubea nespus de mult. Angajat total în munca de creație și în activitatea editurii pe care o conducea, îi mai rămăneau clipe și pentru ei ?

— Da, întodeauna, când venea obosit de la masa de lucru sau de la editură, își făcea timp și pentru ei. Le citea vreo poveste, iar după aceea mîncău și se culcau, iar noi ne retrăgeam în birou, unde discutăm cîteodată pînă la patru dimineața. Era o plăcere să-l ascuți. Vorbeam despre casă, despre copii, despre editură, despre ultimul roman, despre Uniunea Scriitorilor.

— Ați prezentat omul. Vă rugăm să vă referiți și la artist.

— Privesc ochelarii lui Marin și văd pe brațele lor sarea din transpirația cu care și-a scris cărțile și nu-mi pot reține plînsul. Plînsul unei femei care i-a stat alături 11 ani de zile, plînsul unei mame, pe umerii căreia i-au rămas atîtea lucruri de făcut.

— Incepuse redactarea volumului al doilea al romanului „Delirul” ?

— Nu. Era într-o pauză de lucru. Terminase trilogia „Cel mai iubit dintre pămînteni”.

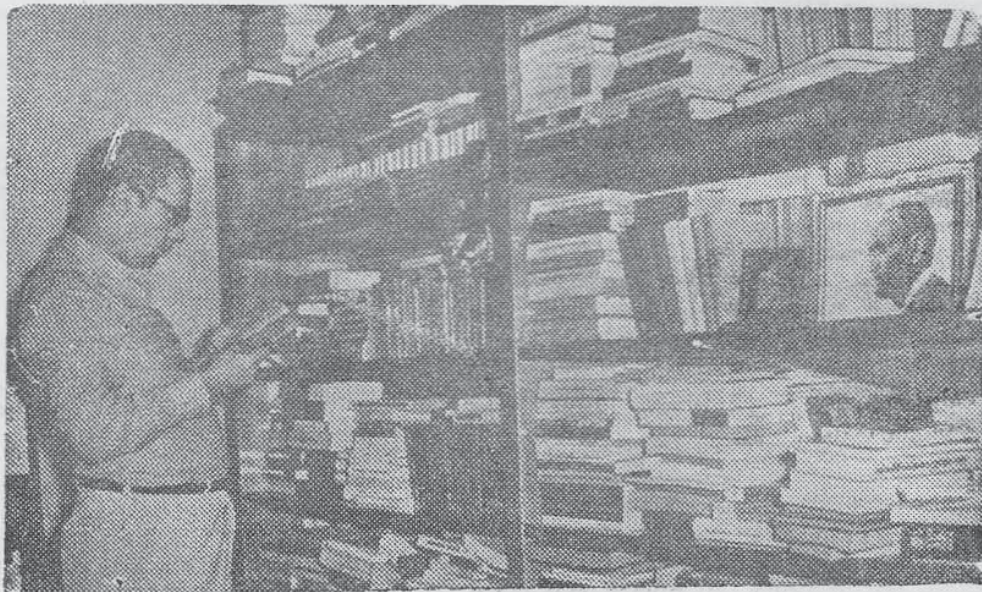
Din păcate, după o muncă de trei ani, timp în care a scris 1 000 de pagini, odihna nu a durat mai mult de șase luni.

— V-ați gândit la reluarea tipăririi operei sale într-o ediție definitivă ?

— Mă culc cu această dorință și mă trezesc tot cu ea. Ar fi bucuria mea cea mai mare și nu numai a mea, ci a tuturor prietenilor și cititorilor săi.

Deseori, îmi spunea: „Nu scriu pentru mine sau pentru familia mea. Scriu pentru oameni, pentru oamenii care mă citesc și cărora încerc să le spun că viața este o continuă luptă și fără voința de a lupta împotriva indolenței, a trîndăviei, a nimicniciei omenești, nu se poate face nimic!” Și cîte dreptate avea !!!

Interviu realizat de
prof. Petrache DIMA

Marin Preda în biblioteca sa. (Foto inedit de V. Blendea)

PUBLICISTUL MARIN PREDĂ — NECUNOSCUT

Deși nu s-a vrut de la început un „publicist“, mizînd pe vocația prozei și respingînd orice altă posibilitate, Marin Preda a devenit cu timpul unul dintre cei mai interesați esești ai anilor '70. Este greu de spus dacă publicistul a fost umbrit în totalitate de scriitor de vreme ce atît cartea sa de articole, *Imposibila întoarcere*, cît și micul roman *Viața ca o pradă*, reconstituiv al propriei existențe, printr-o sultă de evocări și „memoriale“, unele fiind în embrion adevărate nuvelette, s-au bucurat de același succes ca și toate romanele și povestirile sale. Pentru că și publicistul transmite întotdeauna ceva hotărîtor, ca și naratorul însuși. De altfel, articolele sale au ceva comun cu nuvelele: o doză de întimplări grăitoare din viață sînt povestite remarcabil pentru a suține exemplar ideea de penetrat.

Așadar, în orice caz, publicistica lui Marin Preda nu este ceva periferic, ci o fațetă a complexului scriitor, un mod de a participa la viața social-culturală a națiunii sale, de a-și exprima deschis părerile în cele mai diverse și controversate probleme, de a clarifica fenomenologia literaturii și în primul rînd a propriei creații.

Din păcate, abia o treime din publicistica sa a fost cuprinsă în *Imposibila întoarcere* și *Viața ca o pradă*. Cartea din 1971 cuprinde doar 53 de eseuri, în vreme ce numărul lor, împreună cu articolele, tabletele, cronicile, interviurile elaborate vreme de peste trei decenii se ridică la peste 150. Și dacă scriitorul a selectat în *Imposibila întoarcere* în proporție de 1 la 3 articole, tot ceea ce a scris în această direcție între 1971 și 1980, pînă la neașteptatul și durerosul său sfîrșit, fie că a rămas în paginile publicațiilor din întreaga țară, fie în emisiunile de radio și televiziune sau în proiecte și reprezentări idele prea puțin sau deloc cunoscute. Publicarea lor în volum rămîne o datorie imediată.

Parcurend acum scrisul integral al lui Marin Preda, constatăm că în vreme ce romanele mustesc de o nesfîrșită fierbere de viață aconepînd literar, istoria românească de la cel dintîi război mondial și pînă spre sfîrșitul anilor '70, așadar timp de o jumătate de secol, publicistica dezvăluie formidabila cuprindere fenomenologică și culturală a acestui perioade, cu implicații asupra spiritualității omenirii. În acest context, trebuie înțeleasă prelungirea *Vieții ca o pradă* în interviuri și opinii, mai ales după elaborarea acestei cărți, unitatea sinei lui Marin Preda destăinuindu-se prin întrebări și răspunsuri ca formă platoniciană de cunoaștere a lumii ca viață și a lumii ca literatură, ca univers al creației. Și, ceea ce se înțelege acum cu mult mai bine, este mai întîi întinsa lui cultură, lupta de pe această poziție pentru afirmarea crezurilor exprimate estetic în opere.

Narîndu-și propria existență în *Viața ca o pradă*, afirmîndu-și opiniile în *Imposibila întoarcere* și în toate celelalte articole, eseuri, cronici, interviuri neincluse în această carte, publicate sau rămase în manuscrise și dactilograme. La Radio și Televiziune, Marin Preda săvîrșește paralel cu opera și întărîndu-și creația o destănuire a temeiniciei culturii, clădînd propria sa imagine asupra spiritualității universale și a profesiei de scriitor.

Marea problemă, marea obsesie a scriitorului rămîne aceea a adevărului, a acelei mustiri de viață autentică pătrunsă și revărsată asupra cititorului prin literatură. Ce exprimare mai clară în acest sens decît afirmația: „Prima mea obsesie înainte de a concepe o poveste sau un roman este că ceea ce scriu să fie adevărat, să aibă viață, cititorii să creadă că totul a fost real“.

Chestiunea este reluată și exemplificată în numeroase eseuri și interviuri, esența ei rămînd aceeași. În subsidiar, de aici, însă, Marin Preda formulează o altă chestiune, din aceeași categorie a obsesiei constîntei scrisului. Este vorba de adevărul vieții care devine implicit adevărul istoriei. Nu întimplător scriitorul evocă în acest sens unele exemple clasice din literatura noastră, începînd cu Slavici și Rebreanu care au reliefat în operele lor cel mai profund după opinia sa mutațiile produse în societatea românească.

Profesiunea de scriitor, atît de des luată în discuție, este pentru Marin Preda cea mai strictă responsabilitate artistică și civică. Această responsabilitate se cogulează în taina mesei de scris, care devine, astfel, o masă a graiului interior, istovitoare, pentru că „trebuie să lasi în acele clipe o treime din forța ta creatoare“, ca să săvîrșești ceva cu adevărat durabil.

Marin Preda se impune la lectura integrală a beletristicii și publicisticii ca un creator total. Un scriitor care și-a slujit profesia cu demnitatea și constința faptului împlinit. Nu a plătit tribut împrumuturilor, nu s-a contopit cu doctrinele. S-a confundat cu opera într-o măsură atît de puternică încît — caz unic în literatura noastră — a produs cel puțin în lumea artistică această revelație a confruntării cu eroul creat, devenind el însuși eidoma celui mai viu dintre personajele sale, un Moromete, comportarea sa fiind moromețiană, iar acțiunea numindu-se moromețianism. Astfel, el este și fiul și părintele lui Moromete, fascinația operei provenind de aici, iar situația se repetă, în alte coordonate, în ultima capodoperă, Cel mai iubit dintre pămînteni. Așa se face că și Ilie Moromete și Victor Petrini sînt două fețe ale unei aceleiași personalități, două fețe atît de distinc-

MARIN PEDA - 65

te în particularitatea lor, pentru că însuși tipul omului Marin Preda a devenit al-
tăl. În cei douăzeci și cinci de ani citi depart aceste romane scriitorul a trecut
de la înțelegerea intuitivă a Pofenei lui Iocan la marea cultură universală și de la
Ion și Baltagul la Celine, Kafka și Marquez, procesul cognitiv împlinindu-se prin
confruntări dramatice, descoperiri și redescoperiri, preferințe și eliminări, deter-
minate și de o experiență continuă de viață, de la 25 la 50 de ani — vîrsta magice
maturității.

Om al prezentului, cu toate frământările și încleștările lui, Marin Preda se im-
plică în evoluția societății românești, întreaga lui operă, privită cronologic și ca-
racterologic, în diversitatea domeniilor abordate, oferă o frescă totală a Români-
ei de după primul război mondial, cu o atenție aparte asupra destinului din de-
centile ierbanții (din preajma și vremea „Marelui Delir”, între 1933—1944 și din
perioada următoare, a anilor 1944—1964), în care se produce decantarea conștiinței
umane, aflată la început într-un acut proces de criză, apoi, în plină odisee a
căutării unui drum, păvăt uneori cu iluzii, dar sub care Marin Preda descoperă
permanent solul fertil de filosofie, înțelegere și acțiune naturală al poporului ro-
mân. În felul acesta, spre deosebire de înaintași, interesați numai de problema
tăranului sau numai de aceea a vleiții mahalalei, sau numai de a intelectualului,
Marin Preda, tacticos ca Ilie Moromete și răbdător ca Sălcimul propriei copilării,
a abordat, rînd pe rînd, toate temele majore ale societății, care erau în fond ale
lunii prin care a trecut generația sa.

Ținînd seama de interesul permanent acordat de „Revista noastră” personali-
tății scriitorului precum și de specificul ei, oferim cititorilor transcrierea unor
opinii exprimate de Marin Preda la o întâlnire cu cadrele didactice și iubitorii li-
teraturii sale care s-a desfășurat la Casa de Cultură din Vaslui la sfîrșitul lunii
Iunie 1978. L-au însoțit pe romancier: Mircea Ciocanu, Victor Crăciun, Alecu
Ivan Ghilia, Cornel Popescu, Dan Claudiu Tănăsescu.

Victor CRĂCIUN

INEDIT

MARIN PEDA :

„Am mai fost prin părțile Hușului...”

1. Vreau să vă spun că am fost prin
părțile Hușului, aici la dv. cu mulți ani
în urmă. Iată, sînt chiar treizeci. Eram
prima dată în Moldova. De atunci, ca să
zic așa, am o legătură importantă cu a-
ceste locuri. De aici, dintr-o scenă văzu-
tă într-un sat mi se trag întîmplările din
nuvela mea de început, Desfășurarea.
Am mai povestit asta undeva, că am vă-
zut un țaran care a semnat cererea de
intrare în gospodărie, după care, așa mi
s-a părut mie, nu se mai urnea de pe
scaunul din fața mesei cu hîrtii. Pînă nu
l-a împins unul, ca să se ridice. Iar
cînd s-a ridicat am înțeles că omul aș-
tepta altceva în momentul acela de ma-
re importanță pentru el. Așa că, aș putea
zice, pentru că sînteți profesori de li-
teratură aici, că așa cum citați scena în
care Ion al lui Rebreanu sărută pămîntul,
scenă determinantă pentru psihologia
romanului pentru mine această scenă a
unei semnături, tot în legătură cu pămîntul,
dar în altă situație social-istorică,
mi-a creat această narațiune.

Asta s-a întîmplat aici, în părțile Hu-
șului, care, vedeți, a fost o împrejurare
bună pentru literatura mea...

2. Da, iată că tocmai asta-i întrebarea
cea bună; nu ne-am dus la ai mei, în
Teleorman, ci am venit la Huși să mă
documentez. Chestiunea este simplă. De
ai mei, din Săliște, eram prins total și
le tot fixam locul în variantele Morome-

ților, și-i aveam în vederile mele legați
de altă perioadă și de alt moment psiho-
logic. Mi-a fost necesară acea detașare
de lumea Morometilor — ca să intru în-
tr-o altă lume, pe care o știți din
Desfășurarea. Și poate că tocmai lumea
nouă în care pătrundem, venind aici, a
fost importantă ca să scriu noua pove-
tire care, evident, n-a leșit ceea ce ați
citit dv. de la început. A fost cu totul
altceva. Dar apoi am adăugat biografiile
sociale ale eroilor și s-a limpezit con-
flictul psihologic. Mai tirziu am înțeles
că o narațiune nu este primordială să ai-
bă un conflict dramatic, așa, ca în tea-
tru, ci un conflict interior care este mai
propriu romanului.

3. La ce lucrez acum.

Nu-mi place niciodată să încep să po-
vestesc despre asta. E ca și cum ai ști
în noaptea nunții dacă-i băiat sau fată,
sau citi copil o să ai. Cînd mi se pun
 asemenea întrebări mă gîndesc mai mult
la dv., cititorii, decît la eroii mei. Dar
un scriitor, cînd scrie trebuie să nu-și
trădeze eroii, să uite celelalte lucruri și
să fie numai al lor. În orice caz, va fi un
roman, nu știu cît de mare, și asta ori-
cum n-are nici o importanță. Un roman
despre un erou care se frîmîntă vreme
de cîteva decenii, dar eu îl surprînd des-
tăinuindu-și această frîmîntare cînd și-a
încheiat un ciclu de viață.

Da, romanul e realist, adică e un ro-

INEDIT

man al vieții adevărate, fiind o acumulare a tuturor datelor pe care eu le-am acumulat într-o viață de creație, adică având meseria de scriitor. Asta e important pentru că fiecare din dv. acumulați date. La mine ele se referă așteptându-și fructificarea atunci când scriu.

Despre realism am vorbit și am scris ades, iar destinul literaturii este omul. Pe mine nu mă interesează un salcîm sau un cal decît în condiția prospectării în conștiința omului. Cît există viață, există totul. Gîndiți-vă și dv. ce aș putea să scriu că se produce în capul unui om mort? Nimic!

Cineva a întrebat despre tipurile de roman. Sînt tot atîtea tipuri cîte romane sînt sau cîți scriitori. Și încă ceva. Un roman nu depinde numai de scriitor, ci și de cititor de cum înțelege cititorul acea carte.

4. Aicea sînteți cadrele didactice din Huși, adică acelea care vă ocupați de literatura română. M-ați întrebat despre meseria de învățător. Da, eu am vrut să îmbrățîșez această meserie. La început nu în mod conștient, ca să zic așa. La început am ajuns la școala normală în-țimplător. Dar după aceea am înțeles că a fi învățător era a te bucura de carte. Dacă orice meserie e brățară de aur, cea de învățător e aceea care îți le luminează pe toate celelalte. De multe ori cînd mă cuprinde neîncrederea față de modul în care se înfățișează scrisul meu mă gîndesc dacă nu era mai bine să fi rămas învățător. Ei, bine, sigur, unele satisfacții pe care le am imi zic că nu era mai

bine, fiindcă ceva imi spune că chiar de atunci cînd mă pregăteam să fiu învățător, de fapt era o pregătire mult mai complexă care s-a încheiat cu aceea de scriitor, sau, care nu se încheie niciodată. Cine mai știe? Cert este că dacă tot am ajuns la școala normală, am îndrăgit meseria asta care cel puțin acum mi se pare hotărîtoare în toate.

Dacă aș fi fost un învățător bun? Adică în sensul de cumsecade? Dacă în sensul ăsta, de cumsecade, atunci cred că aș fi devenit sever. Cu meseria asta nu e de glumit. A, să știi să-ți atragi copiii e una, dar să-i treci prin școală ca prin apă nu se poate. Eu am doi copii și constat că de fapt învățătorii trebuie să se ocupe de ei. Este cheltuiala de timp cea mai mare. Un șarab ori o bancă știi că se poate face în atît timp productiv. Să zicem în două minute sau în șase ore. A fi dascăl nu știi niciodată cît timp îți ia. Tot timpul ai ceva pe deasupra. Iar atunci cînd e vorba de o limbă foarte grea pentru frumusețea ei finală corectă, sînt de invidiat acei dascăli care reușesc performanța de a învăța o dată cu limba românească pe copii și ceva din sufletul neamului românesc. Și poate că tocmai asemănarea dintre un învățător (un profesor) și un scriitor pare a fi asta: că scriitorul este un învățător de-al dollea, adică unul care definitivează ceea ce a început primul.

Discuție consemnată de Victor CRĂCIUN

Huși, iunie 1978

MARIN PREDĂ VĂZUT DE ELEVI

CINA

Încărcată de semnificații mi se pare scena cinei, pe care autorul o prezintă în primele pagini. Aici, lasă să se întrevadă, parcă, apropiatul deznodămînt al romanului, destrămarea prematură, aș zice, a familiei Moromete (cei trei frați din prima căsătorie: Achim, Paraschiv și Nilă vor fugi la București, Niculae va pleca la studii, fetele se vor mărita, iar Catrina va pleca la Alboaița).

Interesantă în această scenă este așezarea familiei în jurul mesei:

„Cei trei frați vitregi, Paraschiv, Nilă și Achim, stăteau pe partea dinafară a tindei, ca și cînd ar fi fost gata în orice clipă să se scoale de la masă și să plece afară. De cealaltă parte a mesei, lîngă vatră, jumătate întoarsă spre străchinile și oalele cu mincare de pe foc, stătea întotdeauna Catrina Moromete, mama vitregă a celor trei frați, iar lîngă ea îi avea pe al ei, pe Niculae, pe Ilîncea și pe Țița, copil făcuți cu Moromete(...)”.

Moromete stătea parcă deasupra tîtutor. Locul lui era pragul celei de-a doua

odăi, de pe care el stăpînea cu privirea pe fiecare”.

În așezările lor, copiii s-au lăsat purtați de acel simț sau mai degrabă de glasul singelui care i-a separat „după fire și neam”.

La fel de interesant, în această scenă, este felul în care se desfășoară masa, adică modul în care fiecare mănîncă. Astfel, Moromete mestecă încet, calculat, în timp ce băieții infulecă grăbiți, dorind parcă să termine cît mai repede acest ritual. Repede, dar în tăcere mănîncă și fetele, pe cînd Catrina mestecă între două vorbe.

Pe toți îi farmecă melodia de dragoste fredonată de Birică:

„Moromete se ridică și ieși pe prispă. El se întoarse însă numai decît îndărăt și se așeză iar pe pragul lui. Cealaltă ascultau toți, uitînd în aceste clipe de el înșiși”.

Florin MOCANU,
clasa a XII-a A

EXPOZIȚIILE „REVISTEI NOASTRE“

Florica Hociung la Focșani

In prezența unui numeros public, la 3 octombrie 1987, în holul central al Liceului „Unirea“, a avut loc vernisajul expoziției sculptorice Florica Hociung.

Manifestarea a fost precedată de editarea unui catalog-album în șase culori, apărut sub auspiciile „Revistei noastre“ și la care au colaborat: criticul de artă Octavian BARBOSA, artista emerită Irina RĂCHÎTEANU-ȘIRIANU, colecționarul de carte rară Ion ROGOJANU, sculptorul Ion TOLAN, cercetătoarea literară Martha POPOVICI, arheologul Maria COJA, prof. univ. dr. doc. C. C. PARHON, poetul Ion Larlan POSTOLACHE, regizorul N. AL. TOSCANI, Florica HOCIUNG și prof. Petrache DIMA, coordonatorul lucrării.

Momentul festiv a fost marcat prin trei alocuțiuni, pe care le reproducem în rezumat.

Petrache DIMA: Stimați iubitori ai artei, celebra noastră școală găzduiește în-că un act de cultură, pe care, de data aceasta i-l datorăm sculptorice Florica Hociung.

Născută la Focșani, la 5 martie 1913, viitoarea artistă părăsește orașul natal în copilărie. Mai târziu, va studia la Academia de Arte Frumoase (clasa prof. Oscar Han), apoi, în urma unui concurs, va obține o bursă cu care va merge la specializare, în Franța, la Fontenay-aux-Roses.

An de an, opera sa se impune tot mai mult, fapt ce explică participarea sa la numeroase expoziții colective și personale organizate în țară și peste hotare (în Franța, Elveția, Luxemburg, Belgia, Austria, Ungaria, Polonia, Iugoslavia, Italia).

În șirul acestor turnee glorioase, iată-o acum, după șase decenii de absență, în orașul unde a văzut pentru prima oară lumina zilei, cu mică parte din cele peste 500 de opere făurite în lunga-i carieră artistică.

În această călătorie spirituală, domnia sa este însoțită de cunoscutul dramaturg Paul EVERAC, de cercetătoarea Martha POPOVICI, de artista de operă Cătrinel Constantin STROESCU, de sora domniei sale, Magdalena Hociung, doctor în psihologie și filozofie, și de noi toți.

Prezența scriitorului Paul Everac la această manifestare nu este întâmplătoare.

La Podul Dimboviței, jud. Argeș, în curtea casei sale, a organizat teatrul în aer liber și un muzeu alcătuit în special din busturile unor dramaturgi români de seamă. Acolo se află și trei statui realizate de Florica Hociung. În semn de respect, domnia sa a răspuns cu plăcere invitației adresate de artistă și de noi, organizatorii.

Îi rugăm să cuvînteze.

Paul EVERAC: Florica Hociung a ținut foarte mult să fiu de față la această sărbătoare a contactului ei cu orașul natal, un pod lung de timp, care, dacă am înțeles bine, acoperă peste o jumătate de secol. Cît rol o fi jucat orașul natal în vocația sa rămîne sarcina altora să determine. Eu am pentru natalitățile astea un fel de rezerve. Știu că ele sînt întâmplătoare, altele sînt configurative și intră în sinele, în dispoziția și predispoziția subiectului. M-am supus deci acestei dorințe a artistei, cu multă plăcere, plăcere care mi-a fost ușor întărită în momentul cînd am aflat că va trebui să mă improvizez și în critic de artă, lucru care este peste puterile mele.

Cu arta, relațiile mele sînt sporadice și pot să spun extrem de diletante. Nu sînt deci în măsură să fac o analiză aici. S-ar putea să fie voci mult mai autorizate decît a mea. Și-aș putea spune că nu sînt în măsură să dau nici marile relații în legătură cu doamna Florica Hociung, pe care eu o cunosc puțin, dar esențial. Datele biografiei sale le-am aflat eu aici, la Focșani, din catalogul-album pe care l-a făcut acest liceu, dar înfîlirile pe care le au oamenii de artă nu sînt încă la nivelul la ceea ce opera lor exprimă, sugerează sau conține.

Nu-i nevoie să ne vedem foarte mult, nu-i nevoie să ne cunoaștem toate meandrele existenței, nu-i nevoie să știm o mie de detalii familiale și de alt ordin, ca să putem comunica într-un mod mai mult sau mai puțin esențial, acolo unde este nevoie, acolo unde se întîlnesc marile întîlții despre viață.

Știu despre doamna Hociung că nu este un om extrem de învîrtitor în societate — și învîrtitor în nici un fel, deși e un om de mare sociabilitate —, e un personaj mai degrabă singuratic și că împrejurul domniei sale s-a edificat, din această cauză, un mare sobor, oamenii care în general nu mai trăiesc, cei mai mulți nu mai trăiesc, dar care au căpătat o nouă viață, o nouă reviviscență prin puterea de expresie pe care domnia sa le-a insuflat-o. Acești oameni sînt din toate domeniile. Dacă vedeți numai ce se găsește în această expoziție, dacă vedeți ce se găsește în acel catalog, vă dați seama că există scriitori geniali, începînd cu marele Eminescu, există mari muzicieni cum este Enescu sau Silvestri, există oameni de știință, că, în general, împrejurul domniei sale s-a configurat, prin forța portretistică, un univers întreg. Și nu sînt eu chemat să-i fac, cum am spus, portretul acestei mari portretiste și nu pot eu acum să sculpez profilul acestei mari sculptorițe. Dar această lume există. Ea are o mare putere de penetrație, are o mare putere de impresiune și mijlocirea între ceea ce se arată și între ceea ce simțiți dv. este o treabă de comunicare și de recepție personală. Dacă știți cine este subiectul și ce s-a întîmplat în sufletul lui în decursul vieții, atunci sînt destule șanse ca să aveți un dialog activ cu portretul său. Dacă nu, portretul rămîne o simplă efigie, un simplu obiect. Or, mie mi se pare că puterea sculptoriței este aceea de a fi esențializat în trăsături, peste trăsături și uneori, poate, chiar împotriva trăsăturilor antropologice ale subiectului ei, de a fi esențializat în duh al acestor mari personaje. În forma aceasta, Florica Hociung pot să spun că este așezată într-o societate excelentă, că și-a configurat un univers, și-a făcut o colecție, care începe cu Michelangelo și se termină în zilele noastre. Acestea sînt chipurile care o străjuiesc, care o îndeamnă, care o inspiră.

Ceea ce m-a adus în contact cu domnia sa este faptul că și eu sînt într-un fel înconjurat acolo unde v-a spus prof. Petrache Dima, de dureri tutelare foarte puternice, adică de o sumă întregă de figuri de dramaturgi. Am reușit să reușesc, într-un areal estamontan, figurile oamenilor care s-au căznit să dea expresiei artistice de teatru o strălucire de rangul întîi, ca să spun așa. Am, deci, acolo figurile mari, proeminente ale dramaturgiei românești, figuri mai puțin proeminente și, așa zice, pe cei pînă la gradele inferioare, cum sîntem noi, contemporanii, care cu toții ne-am dat mina ca verbul românesc să sune bine pe scenă.

Între aceste capete și portrete trebuie să spun că se găsesc trei de cea mai bună calitate: unul este al marelui nostru întru dramaturgia românească, și care ne slujește, cum am spus, tutelar într-un colț al acelei grădini, îndemnîndu-ne să nu uităm că există o dimensiune a absolutului în conștiința românească și nu numai a efemerului sau a derizoriului cum ne-au învățat alți mari sculptori; altul este Victor Ion Popa, pe care doamna Florica Hociung l-a făcut în mai multe variante, eu am reținut una dintre ele; și unul este George Mihail Zamfirescu, autorul unei pieșe, așa zice, unice; el a scris mai multe, se joacă două sau trei, dar „Domnișoara Nastasia“ este fără îndoială cea mai puternică dintre ele.

Nu înșir pe Camil Petrescu, nu înșir pe Victor Ion Popa. Aici sînt copii mai mult sau mai puțin avizați, care colaborează la revistă, care sînt deci în curent cu literatura modernă românească și nu e nevoie să le fac eu prezentarea acestor scriitori.

Deci aceste portrete împreună cu ce mai am eu acolo fac o horă de spirite.

Dar doamna Hociung a avut amabilitatea să se ocupe și de o altă mică colecție și anume de colecția familiei mele, într-un colț pe care n-am avut cum să-l numim și atunci i-am spus că este locul funebru al celui care vă vorbește. Și-acolo, printre alții, sînt rudele noastre de toate categoriile și bunica mea care este articulată, inspirată, modelată de mîinile doamnei Hociung. Această modelare și această simpatie față-n față cu modelul și față-n față cu emoția a ceea ce vine de la el constituie o treabă extern de grea și periculoasă.

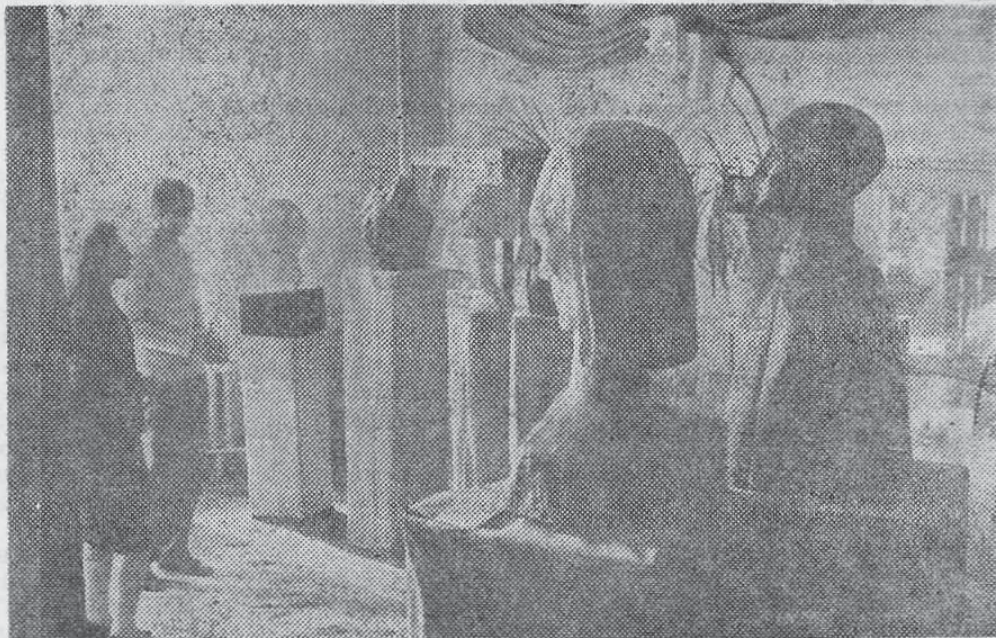
Întîi, te înstrăinezi și simți copleșirea acestui model, care te invadează, care te face să suferi și după aceea începi să simți bucuria pe care ți-o dă eliberarea de această suferință: începi să domini modelul și să faci din el un lucru care se autonomizează, care capătă, ca atare, o anumită legitimitate ontologică. Dar asta numai după ce l-ai amestecat cu singele tău, cu respirația ta, cu vitalitatea ta, cu puterea pe care o ai în tine și care te-a ajutat să duci cu el o luptă, o luptă care de cele mai multe ori te consumă mult. Dacă ieși victorios la capătul acestei lupte este foarte bine. Deci acesta este actul de creație și trebuie să ai o conformație pentru el.

Uitați-vă la doamna Hociung, este o femeie mai degrabă plăpîndă. E greu de crezut că dintr-însa și din această conformație pot să iasă statuile pe care le vedeți împrejur, cu forța lor, cu dinamismul lor.

Deci iată un colecționar, doamna Hociung, un colecționar de mari spirite, pe care le-a adunat împrejurul dînsel, în sensul că le-a creat. Iată și un colecționar mai micuț, cel care vă vorbește, care a adunat și el cîteva figuri de dramaturgi, vreo 22 la număr, fiindcă vreau să vă spun că numărul de dramaturgi de la Alexandri și pînă la Mazilu cam atîta mi-a ieșit mie. S-ar putea ca doamna Popovici de la Muzeul Literaturii Române să-mi spună că de ce l-am omis pe Zaharia Bărsan sau nu știu mai pe cine. Poate că și dînsa să aibă dreptate. Dar mie aceștia mi-au ieșit. Vor mai fi și alții cu care vom completa colecția.

Și vreau să vin și la al treilea colecționar, care se găsește tot în rîndul întîi, la colecționarul de vrîncei, care este profesorul Petrache Dima. Cum găsește un vrîncean, un om care s-a născut aici, un om care-a făcut Liceul „Unirea“, un om care-a trecut pe aici, un om care-a băut apă sau vin în această zonă, domnia sa cu o putere teribilă de seducție, îl și instituie și dacă se poate îi face și mică vin-

EXPOZIȚIILE „REVISTEI NOASTRE”

Aspect din sala expoziției

zoleală culturală. Aproape că nu mai poți să fii ceva, să mai realizezi ceva în literatură, în muzică sau în alte arte, dacă nu ești vrincean. Aproape că nu este posibil să mai ai un pic de mândrie de tine însuși, dacă n-ai trecut pe la Liceul „Unirea” și dacă n-ai intrat și în paginile „Revistei noastre”. Este un imperialism, așa zice, expansiv de foarte bună calitate. Dinsul vorbește de „noastră”, ca și cum toată literatura este a „noastră”, tot mapamondul devine al nostru, așa cum românii vorbeau de o mare interioară, pe care o considerau a lor. De aceea toți sintem focșăneni la ora de față, așa după cum vedeți.

E adevărat că anul trecut am făcut și o „Mioriță” la Podul Dîmboviței și-am invitat Focșanul prin reprezentanții săi culturali, care gîndeam eu, au o oarecare relație cu această baladă. Dar aceștia n-au venit, probabil, am judecat eu, dintr-un sentiment de vinovăție, de culpabilitate, pentru că unul dintre cei doi criminali era vrincean. Și ce-or fi zis ei: „Doamne, nu mergem acolo să ne facă de două parale Everac, spunîndu-ne cît de ticăloși am putut fi, pentru că moldoveanul era mai ortoman...”

Și a lipsit Vrancea de-acolo, de la Podul Dîmboviței, dar uite că Podul Dîmboviței a venit la Vrancea.

Deci al treilea colecționar, pe care vreau să-l omagiez și să spun că este o faptă foarte frumoasă cea pe care o face, este prof. Dima și cu colaboratorii săi, eminenți și dînsul. Începînd cu profesorii care-l ajută și sfîrșind cu elevii care sînt atît de activi în redactarea acestei reviste, pe care o citim cu plăcere și care deci a izbutit să ne dea conștiința că la Focșani se întîmplă totuși ceva. În timp ce o sumă de orase din România tînjesc sau chiar ațipesc culturalmente, domnia sa tot mai găsește cîte ceva cîte cîte pe cineva. A găsit-o pe doamna Hoclung acum și a adus-o și bine a făcut că a adus-o. Trebuie să vadă și doamna Hoclung dacă între ceea ce este azi la Focșani și ceea ce știa ea de-acum nu știu cîți ani este vreo similitudine. Și nu mai spun despre Focșanul din momentul în care domnia sa a binevoit să părăsească și să aterizeze în mijlocul lumii.

Vreau să închei spunînd că mă bucur că sînt la această împrejurare alături de dv. și că nu mă simt îndreptătit să vorbesc în numele nimănui, dar cred că as putea spune — eu știu? — ca un histrion sau tată de histrion ce sînt luînd roluri pe care nu le merit, așa spune luînd rolul lui Michelangelo: „Draga mea colegă Florica, ce-ai învățat de la mine este foarte frumos, ceea ce-ai făcut este foarte frumos. E adevărat că n-ai avut totdeauna pe papă în spate, care să te ajute, așa cum am avut eu — zice Michelangelo —, dar n-are importanță, nici eu nu știu cum te-ai descurcat în decursul acestei vieți, cum ai trăit, cu ce bucurii...”

Vedeți dv., la teatru, bucuriile sînt ușoare, te duci acolo și te aplaudă cineva sau te injură. Dar în orice caz se mișcă. În arta plastică, bucuriile sînt mai greu de găsit și momentele festive ca cel de astăzi sînt foarte rare. Cu atît mai mult cred eu în acest moment.

Michelangelo spune în continuare: „Mă bucur că ai făcut ceea ce ai făcut, ce

(Continuare în pag. 2471)

DIALOG LITERAR

Sumiya

(JA)

Pula-Florica Rebreanu, participantă în toamna lui '85, la manifestările organizate la Liceul „Unirea”, de „Revista noastră”, cu prilejul sărbătoririi centenarului nașterii celebrului său părinte, a venit cu o știre de ultimă oră, completând bogatele informații sintetizate de istoricul literar Al. Piru, în comunicarea intitulată „Liviu Rebreanu în lume”: romanul „Ion” era tradus și în Japonia, de Sumiya Haruya.

La scurt timp, l-am aflat adresa și așa am intrat în relații epistolare.

După expedierea unui exemplar din numărul omagial, am primit următorul răspuns:

— Citind Rebreanu și cu el interesul pe care îl are în general, și față de impresiile, De mânia?

— Am participat la Conferința de Literatură, istoria și arta poeziei la Universitatea din București. Am făcut excursie prin Transilvania, Bucovina și Bucovina. A fost primul meu fel, foarte bogat în întâlniri, chiar din copilăria mea. În timpul războiului mondial, învățam de tabără cu Japonia.

— Când și cum? — Cu un an înaintea primei războiului mondial, învățam de tabără cu Japonia.

— Ce alte lucruri? — Am învățat engleza la facultate.

— Cum vi se pare? — Limba română este o limbă frumoasă și italiană sau spaniolă, așa cum și japoneza. Are și expresii caracteristice generată, poate, de mână.

— În ce limbă? — Teoretic știam de mult timp, am găsit două versiuni în franceză. Le-am citit pentru prima dată terminind un manual de franceză.

— În afară de aceasta? — pus să mai traducă Rebreanu?

— Mă ocup acum de traducerea acestei proze mi-a fost recomandat să traduc ceea ce m-a legat definitiv de acest subiectul traducerii voluminoasă.

— Am înțeles? — un premiu. V-ați câștigat?

— Asociația traducătorilor din Japonia pentru cele mai bune traduceri. ION. În Japonia, apar circa 100 de traduceri ale lui Rebreanu, majoritatea sînt din engleză și franceză este remarcabil.

— În ce limbă? — nia?

— Deocamdată, nu mulți traducători, e cam la același nivel ca și în țara noastră. Am dus Răscăla, de Rebreanu și Mircea Eliade, câteva proze temporari, și ceva din literatura noastră, și ceva din literatura străină, și ceva din literatura noastră, și ceva din literatura străină, și ceva din literatura noastră, și ceva din literatura străină.

POST CARD

25 martie 1986

Stimate Profesor Dima,
Vă mulțumesc pentru numărul trimis al revistei dumneavoastră delicată marelui scriitor Liviu Rebreanu și sint onorat de considerația dvs. față de traducerea mea. După articolul ce s-a scris putea vorbi mai târziu în țara dumneavoastră. Cu stima, Sumiya Haruya

D-lui Prof. Petruche Dima
Liceul Unirea,
Str. Cezar Bolliac, 15
cod. 5300 Focșani
Jud. Vrancea
ROMANIA
PAR AVION

(京都) 著者の国立京都国際会館
Kyoto International Conference Hall
〒600-1001 京都市下京区上田町
Pulă Florică Rebreanu, Sumiya Haruya
Pula Florica Rebreanu, Sumiya Haruya
Pula Florica Rebreanu, Sumiya Haruya

Un an mai târziu, în mai 1987, aveam să ne întâlnim în locuința sa din str. Serban-Vodă, 43, unde ocupă un apartament, scriitorul devenind între timp profesor de japoneză la Universitatea din București.

Era într-o duminică, pe la ora 11, când am sunat la ușa sa. Mi-a deschis un om de statură potrivită, zimbând și salutând orientat, cu o ușoară plecăciune. În hol, mi-a arătat o pereche de papuci asemănători celor pe care-i purta ei. Cunoscând tradiția japoneză, m-am executat.

În apartament, mobilă românească. Pe un perete, o mască din Maramureș dăruită de actrița Marga Barbu, eleva sa. Pe altul, diplomele obținute la concursurile de poezie organizate la noi. Pe rafturile bibliotecii, cărți în special românești. Văd și un exemplar din romanul „Ion”, de Liviu Rebreanu, tipărit în japoneză, în condiții grafice excelente.

Ne înțelegem bine în românește. Se exprimă într-un ritm lent, dar cursiv și corect.

Acceptând ideea realizării unui interviu, îi înmănez lista cu întrebările pregătite. În timp ce le studiază cu atenție, îi dau explicațiile necesare, după care mă roagă să-i acord un răgaz pentru a răspunde la ele. Convenim asupra mijlocului: luni ieunie a.c. Plicul poartă ștampila poștei din Focșani din 17 iunie. Pe margine, hirtia care conține răspunsurile, are umbre întocmai ca documentele vechi și finețea mătășii.

La 31 martie a.c. îl revăzusem pe autor, în orașul nostru, în compania trimișilor speciali ai ziarului „Asahi Shimbun”, Takao Matsumura și Masanori Furuya, despre care am vorbit în numărul trecut al „Revistei noastre”.

Din nota bibliografică ce însoțește răspunsurile, am aflat că Sumiya Haruya s-a născut în comuna Gumma, prefectura Gumma, la 5 februarie 1931. Nu-i dai vârsta de 56 de ani. Arată mult mai tânăr. S-a specializat în limba și literatura franceză la Universitatea din Tokyo (licențiat în 1953). Din 1961, lucrează la redacția pentru dicționare enciclopedice din cadrul Editurii Gakken din Tokyo.

A tradus din literatura noastră: Basme populare românești (1978), Verde Alba, de Horia Aramă (1980), Secretul doctorului Menigberger, de Mircea Eliade (1982), Ion, de Liviu Rebreanu (1985) ș.a.

DIALOG LITERAR

Sumiya HARUYA : „LIMBA ROMÂNĂ”
(JAPONIA)

— Citind în presă și discutând cu doamna Puia-Florica Rebreanu și cu eleva dumneavoastră, actrița Marga Barbu, despre interesul pe care-l manifestați față de literatura română, în general, și față de opera lui Rebreanu, în special, am fost plăcut impresionat. De când datează contactele dumneavoastră cu România ?

— Am participat la Cursurile de vară și colocviile științifice de limbă, literatură, istoria și arta poporului român, la Brașov, în 1975, organizate de Universitatea din București. La încheierea cursurilor, a fost programată o excursie prin Transilvania. După aceea, am vizitat personal Maramureșul și Bucovina. A fost primul meu contact direct cu România, contact, de altfel, foarte bogat în întâlniri și descoperiri. Contactele indirecte datează chiar din copilăria mea. Îmi aduc aminte că, în timpul celui de al doilea război mondial, învățam de pe reviste că România făcea parte din aceeași tabără cu Japonia.

— Când și cum ați învățat românește ?

— Cu un an înaintea participării la Cursurile de vară, am început să învăț singur. Și apoi am urmat la Tokyo și un curs de limbă română pentru cetățeni, organizat de Asociația de prietenie japo-română.

— Ce alte limbi mai cunoașteți ?

— Am învățat engleza la școala medie, germana la liceu și franceza la facultate.

— Cum vi se pare româna în raport cu alte graiuri ?

— Limba română este o limbă fermecătoare. Are o sonoritate clară ca și italiana sau spaniola, așa că este destul de prielnică vorbitorului limbii japoneze. Are și expresii suplă și bogate, foarte colorate, trăsătură caracteristică generată, poate, de condițiile istorico-geografice ale poporului român.

— În ce împrejurări ați cunoscut proza lui Liviu Rebreanu ?

— Teoretic știm de mult, din diferite surse, meritul autorului. Într-o zi, am găsit două versiuni ale romanului „Răscoala”, una originală și alta franceză. Le-am citit pentru exercițiu, ca un text bilingv, fiindcă pe atunci, abia terminând un manual de limbă română, căutam materiale de citire.

— În afară de traducerea romanului „Ion”, ce v-ați propus să mai transpuneți în limba dumneavoastră din opera lui Rebreanu ?

— Mă ocup acum de romanul Pădurea spinzuraților. Inițial, lectura acestei proze mi-a fost recomandată de scriitorul Horia Aramă, în anul 1979, ceea ce m-a legat definitiv de Liviu Rebreanu și m-a îndreptat și spre proiectul traducerii voluminosului Ion.

— Am înțeles că pentru această traducere vi s-a acordat un premiu. V-am ruga să ne vorbiți despre această distincție.

— Asociația traducătorilor japonezi decernează în fiecare an premiul pentru cele mai bune traduceri. În 1986, secția beletristică a ales romanul ION. În Japonia, apar circa două mii cinci sute de traduceri pe an, din care majoritatea sînt din engleză. Premiul pentru o operă literară românească este remarcabil.

— În ce măsură este cunoscută literatura română în Japonia ?

— Deocamdată, nu mult. Mai puțin decît cea polonă, cehoslovacă sau ungară, e cam la același nivel cu cea bulgară. Ca romane, au mai fost traduse Răscoala, de Rebreanu și Descult, de Zaharia Stancu, trei nuvele de Mircea Eliade, cîteva proze scurte de Sadoveanu și scriitori clasici și contemporani, și ceva din literatura de anticipație. Poezia românească nu e cunoscută în afară de cîteva poeme de Eminescu, traduse și incluse într-o antologie de poezii mondiale.

— Aproa-
llade au fost
ere deosebită
zi la televizo
cursul de limb
te acestea, m
nești, care s-a
doar dacă s-a

— La nq
mestre. Vacan
primăvara. N
Sistemul învă
Copilul de 6
medie de 3 an
sută dintre ab
rata e de 3 a
mează v linie
mînt de după
durata de 4 a
stat, unele cu
dintre liceeni

VA: „LIMBA ROMÂNĂ ESTE O LIMBĂ

... cu doamna Pula-Florica Reșă, actrița Marșa Barbu, despre literatură română, în general, în special, am fost plăcut contactate dumneavoastră cu Ro-

... colocviile științifice de limba, Brașov, în 1975, organizate de cursurilor, a fost programată o vizitată personală Maramureșului cu România, contacte de altă natură. Contactele indirecte datează din timpul celui de al doilea război mondial făcea parte din aceeași

... mănăște ?

... surile de vară, am început să înțeleg un curs de limba română pentru limbajul japono-român.

... și ?
... sora la liceu și franceza la

... în raport cu alte graiuri ?

... are. Are o sonoritate clară care este prielnică vorbitorului limbii. Este foarte colorată, trăsătură caracteristică geografică ale poporului ro-

... scut proza lui Liviu Rebreanu? Meritul autorului. Într-o „școală”, una originală și alta text bilingv, fiindcă pe atunci căutam materiale de citire. Romanului „Ion”, ce v-ați pro-

... pînuraților. Inițial, lectura a lui Horia Aramă. În anul 1979, și m-a îndreptat și spre pro-

... eastă traducere vi s-a acordat premiul despre această distincție. Mernează în fiecare an premiul de la beletistică a ales romanul de traduceri pe an, din care o operă literară românească

... tă literatura română în Japo-

... cea polonă, cehoslovacă sau franceză. Ca romane, au mai fost traduse Stancu, trei nuvele de Ștefan și scriitorii clasici și contemporani. Poezia românească nu e cunoscută, traduse și incluse într-o an-

— Dar cultura noastră ?

— Aproape toate lucrările filozofice mai importante ale lui Mircea Eliade au fost traduse în trespzece volume. Brâncuși se bucură de apreciere deosebită în domeniul artei. Nadia Comăneci a fermecat pe toți japonezii la televizor. Asociația de prietenie organizează în fiecare an, în afară de cursul de limba română, festivități de 23 August, 30 Decembrie etc. Cu toate acestea, marea publică nu are o imagine concretă asupra culturii românești, care s-ar fi putut bucura de o mare popularitate și în Japonia, doar dacă s-ar fi depus cuvenitele eforturi de publicitate.

— Vă rugăm să faceți o scurtă prezentare a școlii japoneze de astăzi, referindu-vă la cicluri de învățământ, durată, obiecte studiate, notare, cheltuieli de întreținere, perspective imediate și îndepărtate.

— La noi, anul școlar începe în luna aprilie și se împarte în trei trimestre. Vacanțele sînt de cinci săptămîni vara, 10 zile iarna și o săptămîni primăvara. Notarea se face pe bază de evaluare relativă cu cinci grade. Sistemul învățămîntului japonez de după război e numit „regimul 6-3-3”. Copilul de 6 ani intră la școala primară cu durată de 6 ani, apoi la școala medie de 3 ani. Acești 9 ani sînt de învățămînt obligatoriu și gratuit. 96 la sută dintre absolvenții învățămîntului obligatoriu merg la liceu, unde durată e de 3 ani. Învățămîntul celor 12 ani asigură educația generală și formează o linie simplă, ceea ce este caracteristica „noului regim de învățămînt de după război”. Ca învățămînt superior, avem 460 de universități cu durată de 4 ani, din care marea majoritate sînt private și cam 50 sînt de stat, unele cu 10-15 facultăți și altele au o singură facultate. 38 la sută dintre liceeni merg la facultate. Examenul de admitere e sau foarte ușor sau

Prof. Petrache Dima, prof. Sumiya Haruya și ziaristul Takao Matsumura, în Piața Unirii din Focșani

... foarte
... trăsătură
... de la o
... rea mai
... etamen
... Mănu
... lui, în
... neștiri
... beră și
... timp

... mențio
... nistrat
... pe lim
... trezuit

... se gî

大

„TE O LIMBĂ FERMECĂTOARE“

importante ale lui Mircea E. Făncuși se bucură de aprecieri a fermecat pe toți japonezii în fiecare an, în afară de cel, 30 Decembrie etc. Cu toată precetă asupra culturii române, popularitate și în Japonia, publicitate.

prezentare a școlii japoneze de învățământ, durată, obișnuită, perspective ime-

le și se împarte în trei trimestre de câte 10 zile iarna și o săptămână de vacanță relativă cu cinci grade. Este numit „regimul 6—3—3“, durata de 6 ani, apoi la școala secundară obligatoriu și gratuit. 96 la sută din copii merg la liceu, unde duce în continuare educația generală și profesională. „noului regim de învățământ“ avem 460 de universități cu 100.000 de studenți, 200 de școli private și cam 50 sînt de tip facultate, 38 la sută din studenți admitere e sau foarte ușor sau

foarte greu. Facultățile particulare de medicină costă foarte mult, uneori întreținerea unui student ajunge la cifre astronomice. Pentru că un diplomat de la o universitate de renume se poate angaja la o bună întreprindere, marea majoritate de liceenilor din clasa a III-a se ocupă exclusiv de pregătirea examenului de intrare, retrăgîndu-se din activitatea tuturor cluburilor. Mulți candidați, care aspiră la universități distinse, după absolvirea liceului, învață ani la rînd pentru intrare, frecventînd și o școală pregătitoare, neoficială, foarte activă. După admitere, viața studențească este foarte liberă și plăcută. Studenții pot alege orele de curs și astfel au mai mult timp liber.

— În lumea întreagă se vorbește despre miracolul japonez. Vă rugăm să-l prezentați, pe scurt, din interior.

— Succesul actual al Japoniei se datorează nivelului intelectual al oamenilor de rînd. În Japonia, se observă foarte puține diferențe între administratori (conducătorii procesului de producție n.n. — P.D.) și muncitorii, pe linie profesională și morală. Asta înlesnește să se unească energia întregului popor.

— România are vechi tradiții în domeniul presei școlare.

Elevii japonezi au publicațiile lor ?

— Au. Dar în principiu presa școlară e redactată numai de elevi și nu se găsește nici una de calitate ca „Revista noastră“ a dumneavoastră.

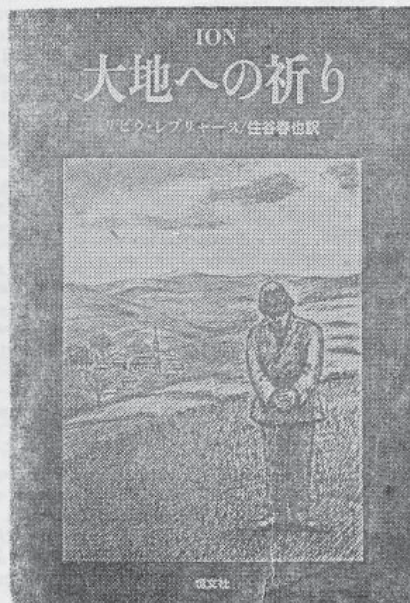
— Care sînt principalele reviste literare japoneze ?

Interviu realizat de
prof. Petru DIMA

(Continuare în pag. 2471)

și ziaristul Takao Matsumura,
focșani

Traducerea mesajului :

„Un salut tinerilor focșăneni
necunoscuți“

Sumiya Haruya

Titlul romanului „Ion“ de Liviu
Rebreanu în japoneză : „Rugă-
ciune către pămînt“

Sumiya

ĂTOARE“

edicină costă foarte mult, uneori in-
astronomice. Pentru că un diplomat
angața la o bună întreprindere, ma-
II-a se ocupă exclusiv de preșătirea
in activitatea tuturor cluburilor.
tăți distinse, după absolvirea licen-
ecventind și o școală preșătitoare,
e, viața studențească este foarte li-
ele de curs și astfel au mai mult

e vorbește despre miracolul japonez.
e scurt, din interior.

atorează nivelului intelectual al oa-
i foarte puține diferențe între adm-
producție n.n. — P.D.) și muncitori,
alesnește să se unească energia in-

tradiții în domeniul presei școlare.
ile lor ?

ră e redactată numai de elevi și nu
vista noastră“ a dumneavoastră.
ele reviste literare japoneze ?

Interviu realizat de
prof. Petrance DIMA
(Continuare în pag. 2471)

Traducerea mesajului :

„Un salut tinerilor focșăneni
necunoscuți“

Sumiya Haruya

Titlul romanului „Ion“ de Liviu
Lebreanu în japoneză : „Rugă-
niune către pământ“

フオクシヤニの未知の若人らへ
友情のあはさつを送ります

一九八七年六月十日

住谷春也

Sumiya Haruya

, dr. doc.

ION MARCUS :

INVENȚIE ȘI DESCOPERIRE

spune că restricțiile sînt mai ușor testabile unei invenții. Uterne în ambele un mare creator, în nîu, se caracterizează prin faptul că se supune uare omul de rînd nu

multe dintre creaștinția invenție-desrelatorie. Iliada nu de Homer, Coloana a existența abia cu a Rapsodia Română te de George Enescu, cînd spunem că erit leoa atracției gem că această leoa ainte de nașterea lui n urmă nefăcînd alt-pliciteze, să devină i să găsească limba-ită s-o comunice seșă, Louis Pasteur nu ile, ci a pus în evi-or, existență care i-a. El este deci un des-inventator. F. Jacob înt creatorii acidului acest acid exista și ea celor doi laureați el. Ei însă au meritul zat această existență unicat lumii. Ca și t inventatori, ci des-

fi nu numai clare, și, la o privire mai răluie mult mai com-rebuie să observăm venția artistică exis-ică. Această din ur-ată de descoperirea aceeași persoană fi-tor în știință și un-că. Astfel Torricelli strul, dar această in-

venție n-ar fi fost posibilă fără descoperirea tot de către Torricelli, a comportamentului coloanei de mercur închise într-un tub. Tot așa, invenția de către Franklin a paratrăznetului se asociază cu descoperirea, tot de către Franklin, a naturii electrice a tunetului și a fulgerului. În general, se poate spune că orice invenție tehnică se bazează pe descoperirile pe care știința le realizează, după cum orice descoperire se sprijină pe unele invenții. Descoperitorii unor mari tinuturi aveau nevoie de corăbii cu proprietăți superioare celor precedente; fără inventatorii acestor corăbii, marile descoperiri geografice nu ar fi fost posibile. Exemplele se pot înmulți. Marile laboratoare de fizică, chimie sau biologie cer o înzestrare tehnică superioară. Iar observațiile astronomice moderne reclamă telescoape tot mai puternice.

Numitorul comun al invenției tehnice și al celei artistice este chiar faptul că ele sînt invenții, deci creații ale unor obiecte (concrete sau abstracte) care n-au preexistat autorului lor. Dincolo însă de acest numitor comun, cele două tipuri de invenții prezintă unele deosebiri. Cea mai izbitoră este caracterul material al obiectelor create de tehnică, opus caracterului ideal, fictional, al obiectelor rezultate din invenția literar-artistică. S-ar putea obiecta aici faptul că și această din urmă invenție se materializează într-un anumit fel: o carte, o partitură, un tablou etc. Însă textul literar nu este decît un intermediar, un suport al unui univers de ficțiune: acest univers constituie adevărata substanță a literaturii. Un rol asemănător îl are partitura în muzică. O altă deosebire dintre invenția tehnică și cea artistică se referă la strictea corelație a celei dintîi cu descoperirea științifică, opusă corelației mai slabe

mai indirecte și controversate a celei de a doua cu orice tip de descoperire. Este adevărat că uneori arta este aproape nemijlocit condiționată de anumite descoperiri științifice. Este semnificativ, în această privință, exemplul muzicii electronice. Impresionismul și neimpresionismul s-au bazat în mod esențial pe unele tehnici care au devenit posibile datorită descoperirilor din secolul trecut în domeniul chimiei. Invenția artistică este puternic influențată nu numai de descoperirile din domeniul științei, ci și de invențiile tehnice. Să ne gândim ce a însemnat în timpul Renașterii, invenția perspectivei (ignorată în Evul Mediu), care a creat noi posibilități picturii, permițîndu-i distincția dimensiunii de profunzime. Tot așa, betonul armat a influențat puternic arhitectura, artă și știință deopotrivă. Relativ mai slabe sînt condiționările științifice și tehnice în literatură, datorită naturii diferite a limbajului folosit. Poate că nu e corect să spunem că aceste condiționări sînt mai slabe; dar ele sînt mai indirecte, mai ascunse, se dezvoltă numai după un considerabil efort de analiză. Toți istoricii literari importanți cad de acord asupra faptului că literatura europeană a secolului al XIX-lea poartă puternic amprenta celei de a doua revoluții industriale, care a început în secolul al XVIII-lea. Fără această revoluție, nu-i putem concepe și înțelega nici pe Balzac, nici pe Victor Hugo.

Distincția dintre descoperire și invenție devine din ce în ce mai greu de operat pe măsură ce ne apropiem de creația actuală. Chiar într-o disciplină ca fizica, unde lucrurile păreau mai clare, situația se complică. Constantele fundamentale ale fizicii exprimă fenomene obiective, care preexistă celor care le-au pus în evidență, dar aceasta nu l-a împiedicat pe un mare biolog ca Jean Bernard să formuleze un dubiu asupra faptului dacă o constantă ca cea a lui Planck trebuie considerată o descoperire și nu o invenție.

Însă, chiar dacă recunoaștem rolul important al descoperirii în știință, este greu să nu atribuim și invenției un rol decisiv în cercetarea științifică. În ultima sută de ani a crescut considerabil rolul teoriilor și modelelor epistemologice în știință. Însă teoriile și modelele sînt invenții cu a-

jurului cărora se efectuează descoperiri științifice, întocmai cum, pentru a putea străbate oceanul, Cristofor Columbus a avut nevoie de o corabie mai bună, mai rezistentă decît cele anterioare. Teoria relativității este o invenție care a permis să se descopere, între altele, unele proprietăți ale vitezei luminii.

Foarte controversată a fost situația matematicii. Despre loqarim, matematicienii n-au căzut de acord dacă este o invenție sau o descoperire. Unele teoreme au în mod evident caracterul unor descoperiri. Atunci cînd, în antichitate, s-a demonstrat că raportul dintre lungimea unui cerc și diametrul său este același la orice cerc, s-a pus în evidență o proprietate care, desigur, pre-exista celui care a adus-o în atenție. Tot așa, mulțimea numerelor prime era infinită încă înainte ca Euclid să arate acest lucru. Față de aceste descoperiri matematice, alte situații sînt mai puțin clare. Dar chiar aceste descoperiri care mai tîrziu au devenit fapte elementare, pe care le învață copiii la școală, se asociază cu unele invenții. Pentru a-și demonstra teorema, Euclid a inventat o metodă de demonstrație care este importantă și azi, după cum și teorema geometrică amintită a fost obținută printr-o metodă care tot invenție este și care, de-a lungul secolelor, a fost mereu perfecționată, devenind astfel unul dintre procedeele curente în analiza matematică.

În afară de teoriile și metode, conceptele sînt și ele, de foarte multe ori, rezultatul unui act de invenție. Concepte, ca cele de grup, de funcție continuă sau de categorie (în sens algebric) sînt invenții care îndeplinesc o funcție explicativă sau devin piese în elaborarea unor modele sau teorii.

Rolul important al invenției în matematică rezultă și din faptul că Jacques Hadamard, mare matematician francez, și-a intitulat o carte de dicată psihologiei creației matematice în felul următor: *Esu asupra psihologiei invenției în matematică*. Hadamard ne atrage atenția că nu există nici o deosebire între descoperire și invenție, din punct de vedere psihologic. Nu știm ca vreun autor să fi răsturnat între timp acest adevăr.

(Va urma)

„LIMBA ROMÂNĂ ESTE O LIMBĂ FERMECĂTOARE“

(Urmare din pag. 2468)

— Cele mai cunoscute sînt : „Shincho“, „Gunzo“, „Subaru“ și „Bungeishunju“. Toate sînt lunare.

— Dar cele pentru tinerii condeieri ?

— Revistele acelea oferă premii pentru nou-veniți, apărute în nenumărate publicații scoase de diferite cenacluri independente mai mari sau mai mici.

— Liceul „Unirea“ din Focșani, pe care-l reprezint, are peste 120 de ani vechime. El a dat culturii și științei românești personalități remarcabile. Ne-ați putea înlesni stabilirea unor legături spirituale cu o școală similară din Japonia ? Asemenea contacte contribuie la întărirea prieteniei dintre popoare.

— Sînt de acord. O să încerc.

— Ce-i spune România, țară europeană, unui asiatic, în cazul de față, unui japonez ?

— Timp de un secol, Japonia s-a străduit să adopte modul purtării avansatelor țări occidentale. Principiul lor este concursul nesfîrșit și în domeniul forței militare și în domeniul dezvoltării economice. Japonia a re-cunoscut limita primului și acum se ocupă de ultimul prin tehnologie comercială. Dar și astăzi între Occident și Japonia există o distanță mare, mai cu seamă în ceea ce privește valorile spirituale. Aș dori să descopăr aici, în Europa răsăriteană, un spirit care ar intermedia cumva Occidentul și Orientul.

Florica Hociung la Focșani

(Urmare din pag. 2464)

să slujești, pe de o parte, patrimoniul național, pe de altă parte, cultura universităților, ai cărei slujitori sîntem cu toții“.

Vă mulțumesc !

Florica HOCIUNG : Și eu mulțumesc tuturor :

Petrache DIMA : Martha Popovici, cercetătoare la Muzeul Literaturii Române, lucrează, în colaborare cu Magdalena Hociung, la o monografie dedicată sculpturii noastre. Așa se explică prezența domniei sale la momentul înălțător de astăzi. S-o ascultăm.

Martha POPOVICI : Și eu trebuie să precizez că nu am nici pregătirea și nici căderea să mă pronunț asupra a ceea ce vedem aici. De altfel, în catalogul-album există cuvîntul criticului de artă Octavian Barbosa, care, fiind invitat mai de mult la alt vernisaj, n-a putut să participe la cel de astăzi. Intervenția sa tipărită în lucrarea amintită ne va ajuta pe toți în receptarea mai apropiată de ochiul criticului a operei Floricăi Hociung.

Paul EVERAC : Sînt și elocințe care strălucesc prin absență...

Martha POPOVICI : Ceea ce voi exprima eu sînt admirația și dragostea pentru creatorul și omul Florica Hociung, uimirea în fața paradoxului pe care l-am văzut posibil ca o făptură atât de stilizată sculptural să nască acești coloși, cărora le-a pătruns sufletul și opera, ajutîndu-ne și pe noi să mergem pe urmele domniei sale și să trăim niște clipe de extaz în fața unor ipostaze pe care le-a surprins incredibil !

Ce-aș mai putea eu să vă spun acum sînt clipele de mare bucurie vizitînd-o, nu atât de des cum aș fi dorit, dar totuși de multe ori. Am fost mișcată de bucuria interioară în fața creației sale, deși uneori este suferindă. Sfătuind-o să facă pauze mai lungi pentru a se trata, mi-a spus că nu poate, fiindcă munca este viața sa : „Prefer să nu trăiesc, dară mi lucrez“ — mi-a declarat deseori. Și într-adevăr, am văzut-o revigorîndu-se în fața operelor pe care le crea, între niște suferințe fizice chinătoare.

Mulțumesc sculptoritei Hociung și prof. Dima, care mi-a dat acest prilej și care propagă atât de frumos pe toate căile ceea ce este de cunoscut și ne aproprie și pe ceilalți, care nu sîntem vrînceni, de atîtea valori spirituale.

(Text înregistrat pe bandă magnetică de prof. Culiță UȘURELU)

PERMANENȚE

Marin Preda sau nostalgia și blestemul măștilor

Etimologic, latinescul „persona” a însemnat, rînd pe rînd, masca pe care o folseau actorii, apoi personajul însuși și abia în final personalitatea. Deci, pare a spune istoria acestui cuvînt, personalitatea fiecăruia dintre noi derivă dintr-o mască. Ba, se merge chiar mai departe, și un autor ca Marcel Sendrail afirmă că personalitatea este nu numai suma măștilor purtate, ci și a acelor pe care ar fi vrut să le poarte: „Un om nu merge către moarte decît escortat de fantome, fantele vieților sale ne-trăite, adesea fantome vinovate; cine știe dacă nu va trebui să răspundă cîndva de actele sale nesăvîrșite?”. Întrebare tulburătoare, mai ales în cazul scriitorilor, cei mai fecunzi născocitori de măști — personajele lor.

„Întîlnirea din pămînturi”, „Moromeții” (I,II), „Intrusul”, „Risipitorii”, „Imposibila întoarcere”, „Marele singuratic”, „Delirul”, „Viața ca o pradă”, „Cel mai iubit dintre pămînteni” sînt cărți ale unei personalități scriitoricești de prim rang. Un tablou impresionant nu atît prin întindere, cît prin diversitatea sa. Scriitorul parcă s-a ferit să scrie două cărți asemănătoare. Oroarea de repetabilitate este atît de marcantă, în-cît, cînd dă, după doisprezece ani!, un alt volum al „Moromeților”, acesta e scris într-un alt stil, întîmplările au un alt ritm, tragismul nu mai e disimulat, în fapt dă o altă carte în care punctele comune cu primul volum par cu totul întîmplătoare.

În ciuda acestei diversități, însă, opera lui Marin Preda este de o tulburătoare unitate, dar nu o unitate exterioară, formală, ci una venită „din pămînturi”, dată de viziune — tragismul existenței omului așezat „sub vremi” — și de formula estetică — o literatură de meditație. Tărani, muncitori sau intelectuali, eroii lui Marin Preda încearcă să înțeleagă. Nu fața lumii îi interesează, uneori nici circumstanțele, deși acestea sînt cele care le marchează direct și vizibil existența, ci adîncurile, acele legități ce le „transformă biologicul în destin”, după formula fericită a filosofului. Acești eroi sînt, rînd pe rînd, sau ambele deodată, spectatori și actori. Cred că nu s-a remarcat suficient nu numai acuitatea cu care personajele lui Marin Preda privesc viața, ci și fervearea cu care și-o „joacă”. Ce face altceva Moromete? Dar lungile monologuri, din care cel al lui Victor Petrini ocupă aproape 1200 de pagini, nu sînt tot o formă de teatru? Eroii își pun măștile și încearcă să se înțeleagă prin cellalți, prin spectorii care, altădată, vor fi ei actori. Niculae, spectatorul din volumul întii al „Moromeților”, să ne amintim poziția sa la masa familiei, devine actorul din „Marele singuratic”, de exemplu. Să nu ne înșele, în acest caz, titlul, ca atîtea alte titluri din opera autorului, ultimul volum publicat fiind sugestiv și din acest punct de vedere.

„Cel mai iubit dintre pămînteni” poate însemna și „Cel mai puțin iubit dintre pămînteni”, dar, dacă ne gîndim la extraordinarul succes al acestei cărți, titlul poate fi luat și în sensul său propriu. Poate că esteți mai mult sau mai puțin „subțiri” vor argumenta, cu destule exemple din istoria literaturii, că marile opere nu s-au bucurat de un succes imediat și că, dimpotrivă, marile succese ale momentului nu au rezistat probei de foc a timpului. Să nu uităm că scriitorii români au reușit să formeze cititori extraordinari. După toate statisticile, cititorul român este nu numai cel mai avid, dar și cel mai informat consumator de literatură. Cînd la noi o ediție Platon se epuizează în cîteva ore, iar aiurea au succes cărțile de și despre Nostradamus, diferența e mai mult decît vizibilă, e caracterizantă. Și dacă s-a spus, pe bună dreptate, că o literatură își are cititorii pe care îi merită, putem spune și că, la noi, cititorii, în ceea ce li se oferă mai bun, au literatura pe care o merită. Iar printre creatorii acestei literaturi Marin Preda stă la loc de cinste.

PERMANENTE

Ultima sa carte este, ca în atâtea alte cazuri fericite din istoria literaturii noastre, și imediat ne vine în minte „Luceafărul”, o sinteză a întregii creații a autorului. Aceeași meditație asupra raporturilor dintre individ și istorie, dintre libertate și necesitate, același efort al eroilor de a înțelege, aceeași presiune a circumstanțelor și aceeași revoltă împotriva lor.

Se știe că „orice cunoaștere în exteriorul ființei noastre este iluzorie, cu excepția, poate, a aceleia pe care o propune dragostea”. De aceea romanul acesta este și un roman al iubirii, mai bine zis al degradării iubirii. Dar, dacă iubirea este o formă de cunoaștere, romanul trădează tocmai această degradare a puterii de cunoaștere, mai ales în clipele când timpul „își iese din țifini”. Vina însă este nu numai a istoriei, ci și a individului, pentru că „nimic nu e în cer sau pe pământ care să nu se afle și în om”.

Vorbind de nostalgia măștilor, Petrini este, potențial, și uneori chiar real, și Niculae și doctorul Munteanu și Călin Surupăceanu și atâtea alte personaje memorabile ale autorului. Fără să o poată rosti, ar vrea și el să spună ca Ilie Moromete: „Domnule, eu am fost toată viața mea un independent”.

Dacă eroul nu o poate face, cititorul, prin asumarea, desigur simbolică, a destinului ce i se înfățișează în carte, poate să se elibereze, catartic, de monștrii din el, și uneori, de cei din afara lui.

prof. Gh. ZAHARIA

MARIN PEDA, romancierul obsedat de istorie

Un fost învățător din Siliștea-Gumești mărturisea, în urmă cu ani, că rămăsese uitat de compunerea unui școlar intitulată Calul și regreta că nu o păstrase. Autorul lucrării era un copil de vreo zece ani și se numea Marin Peda. Se știe că scriitorul a publicat la Timpul, în 1943, o povestire cu acest titlu, după ce o citise la cenaclul lui Eugen Lovinescu, smulgând adevizunea mentorului de la „Sburătorul”, care concluzionase: „Are talent!... Are talent!...”

După un strălucit debut cu volumul de nuvele „Intâlnirea din pământuri” (1948), Marin Peda se dedică romanului, impunându-se conștiinței publice abia în 1955, când i se publică primul volum din tetralogia Moromeților. E necesar să știm că între volumul I și II din romanul Moromeții autorul intenționa să introducă Delirul (roman proiectat tot în două volume) care, luate împreună, ar fi format o tetralogie în maniera formală a Țăranilor lui W. W. Reymont.

Moromeții prezintă istoria unei familii țărănești din Cimpia Dunării concentrată (în primul volum) pe un singur personaj. Întreaga desfășurare epică a cărții este subordonată lui Ilie Moromete. S-a vorbit de șiretenia și ironia acestui personaj, de capacitatea lui de disimulare, ori de plăcerea de a tălfăsi, văzându-se în el un vicios al iluziei, un spirit contemplativ și meditativ. A vedea însă în Ilie Moromete numai atât, mi se pare o limită, ce se cere amendată. Eroul lui Peda e mult mai complex. Dar nu atât analiza literară a personajului interesează acum, cât

implicarea lui ca destin individual (ca simbol) în istorie.

Cu toată vechimea lui în romanul rural, țăranul lui Peda rămâne o extracție singulară și superioară în literatura noastră. Fiindcă Ilie Moromete nu e un caz tipic de țăran ci o proiecție inedită, unică așa spune, nemaiintâlnită pînă la apariția Moromeților. În ideea operei personajul se prezintă ca o nouă dimensiune istorică, cu un tragic destin. Drama lui Moromete nu e de natură economică, (chiar dacă își pierde un lot de pământ) ci de ordin moral. Ceea ce mi se pare mult mai grav. Părăsirea stării de libertate spirituale, în care-și trăise viața, pentru el e mai rea decît moartea. Faptul că din comportamentul personajului lipsește disperarea joasă, spaima de ce va urma, ne convinge că omul este superior. De fapt, privit din acest unghi, axul tematic al romanului ar fi libertatea morală în luptă cu fatalitățile istoriei. Tema e anunțată chiar de autor, la începutul cărții: „Înainte de al doilea război mondial, se pare că timpul avea cu oamenii o nesfîrșită răbdare...”. Acest „se pare” spune mult. Pentru că numai la început istoria pare neputincioasă: ceea ce urmează înlătura imaginea de mai sus. Cărările mari și imprevizibile ale istoriei nu vor ocoli ograda Moromeților. Ideea apare mult mai limpede în al doilea volum, care ne prezintă drama idealismului moral al țăranului. Dispariția unei civilizații milenare, a unui mod de existență sub presiunea istoriei, a inovațiilor rapide prin care trece lumea satului, con-

PERMANENTE

stătuie tema de bază a cărții. Forța evenimentelor din afară, impuse de legitățile istoriei, diminuează rolul personajelor. Existența socială devine mai concentrată, oamenii prinși în noi preocupări, transformatoare, nu mai au răgazul de a privi viața ca un spectacol superior, cum se întâmpla odinioară cu Ilie Moromete și prietenii săi Cocoșilă, Dumitru lui Nae etc. Astfel, din romanul unui (singur) destin, Moromeții devine romanul destinelor (colective), al unei civilizații repudiate de istorie, fiindcă timpul devine necruțător, „nu mai are răbdare“.

În *Intrusul* (1968), roman scris imediat după Moromeții, urmărim un alt destin individual care se confruntă cu istoria. Deși nimic nu prefigurează în Călin Surupăceanu un sacrificat al complicității vieții și al istoriei, imprevizibilul se produce, și odată cu el eroul e împins spre o zonă tragică de existență. La o privire fugară romanul se prezintă ca o dezbateră etică. Dar istoria acestui destin e mai complexă, având reverberații adânci în conștiința cititorului. *Intrusul* e mai mult decât o carte despre nefericirea unui tânăr destoinic, ferm și inteligent, care, fără să știe cum, ajunge eroul unor întâmplări tragice, inexplicabile. Printr-un neprevăzut joc al destinului, cel care împreună cu alții întemeiează șantierul, și-odată cu el noul oraș, ajunge în situația de „intrus“ în orașul de care se simțea legat prin atîtea aspirații și idealuri ale tinereții. Faptul că Surupăceanu pleacă în căutarea inginerului Dan, cel care-i luminase mintea asupra noului mers al istoriei, e plin de semnificație.

Obsesia istoriei este prezentă și în romanul *Marele singuratic* (1972), care propune o nouă viziune asupra raportului dintre personalitatea individului și determinismul istoriei. Conceptual privit, *Marele singuratic* este romanul unor opțiuni, al unor soluții de viață ale individului în raport cu societatea și istoria. Tema secretă a cărții — care-i semnifică și titlul — este încercarea de a se sustrage, de a ieși din istorie. Angajare cu toată forța în acțiune (chiar cu riscul de a eșua) ori retragere, solitudine, refuzul istoriei? Împins de circumstanțe, dar și din nevoia de a-și apăra independența spiritului, eroul romanului încearcă ambele soluții. Istoria eșecului politic al lui Niculae, mezinul familiei lui Ilie Moromete, o cunoaștem încă din volumul doi al *Moromeților*. Pentru a nu ajunge victima unor represalii brutale, fostul activist se retrage la o fermă din preajma Bucureștilor, continuându-și studiile superioare de horticultură. Povestea acestei retrageri, a însingurării lui Niculae Moromete, este dezvoltată în *Marele singuratic*. Pentru a impune o nouă concepție (a istoriei), Niculae luptă să distrugă temelile vechii familii țărănești în care mai crede Ilie Moromete. Însă oameni mai abili decât el, dar mai slab dotați, reușesc să-l compromită, îndepărtându-l. Autorul ne face să percepem că orice prezent istoric e în mod dialectic legat de un trecut și un viitor. Și cea mai adîncă retragere suportă o presiune a faptelor din afară.

Tot zbulciul personajului de a se sustrage acestei presiuni e sortit eșecului. La îndemnul fostului notar, Niculae caută în însingurare un mod de existență în afara istoriei. Trăind în izolare, personajul nu stabilește relații noi și nici nu vrea să le refacă pe cele vechi. Cînd e căutat de prietenii din sat, el refuză să-l primească. Pentru că aceștia sînt purtători de istorie și el vrea să trăiască în umbra istoriei. Dar, cu tot efortul său de izolare, trecutul continuă să-l obsezeze. Cum bine a observat și criticul Dumitru Micu, fără să vrea, refuzîndu-se istoriei, marele însingurat trăiește într-o continuare „nostalgie de istorie“. În asta rezidă drama personajului. Descoperindu-i „secretul“, pictorița Simina îi spune într-o zi: „Nu credeați a fost rea, ci faptul că ai fost silît din pricina unei înfrîngerii s-o părăsești...“. La îndemnul ei, însinguratul de odinioară reintră în istoria activă, îmbrățișînd cu convingere deplină formula angajării.

O carte fundamentală din perspectiva demersului nostru este *Delirul* (1975). Obsesia istoriei lumii din care a purces autorul se amplifică în *Delirul* asupra unei întregi societăți, într-o perioadă încărcată de evenimente ce copleșesc prin tragișmul lor: instaurarea dictaturii militarofasciste, rebeliunea legionară, declanșarea celui de-al doilea război mondial etc. De aici, abordarea mai multor teme și motive, între care și aceea ce ar putea defini sentimentul claselor sociale față de o istorie aflată în stare de criză.

Din punct de vedere sociologic, interesul autorului se îndreaptă de astă dată, nu spre țărani, ci asupra mai multor medii și a păturilor intelectuale prin câteva personaje, ca: Paul Stefan, zis „a lui Parizianu“, medicul Spurcăciu, gazetarul Adrian Popescu, doctorița Luchi etc.

O altă idee ce stă la baza romanului constă în aceea că nu numai istoria își selectează exponenții, ci și indivizii de excepție pot orienta și determina uneori, într-un sens ori altul, istoria unui popor.

Ceea ce respinge autorul în *Delirul* este ideea de fatalitate în istorie, mîturisînd a fi interesat în primul rînd de latura umană a acestui complicat determinism. La apariția romanului s-au auzit voci care obiectau scriitorului că aduce istoria în roman. Nu cred că asta-i problema. Talentul lui Preda în a epicliza istoria e dovedit. Ceea ce frapază în *Delirul* e altceva: prin formula adoptată, înfrîntă și la alt creator, istoria tînde să domine (copleșitor uneori) ficțiunea. Obiecta e parțială cît timp *Delirul* este și din păcate rămîne o operă neterminată.

Cît privește trilogia „Cel mai iubit dintre pămînteni“ (1980), ea solicită o analiză ce nu poate fi expedită în câteva fraze, fie și numai sub aspectul implicării ideii de istorie în această ultimă creație românească a marelui scriitor.

Octombrie 1987

Aurel CIULEI

Ioan MEIȚOIU — 60

MEDALION

Destinul lui Ioan Meîțoiu s-a împlinit de două ori cu cel al celui care scrie acest „medalion de inimă“, o dată în școală și a doua oară profesional.

În școală ca elev al Colegiului Național „N. Filipescu“ de la Mănăstirea Dealu, mic, dolofan, ager, inteligent și bun la învățătură, cînd purta pantaloni scurți, pe atunci frecventa „Cenaclul Poesis“, pe care îl conduceam fiind creat numai pentru elevi. Poeziile lui, în cruditățile lor sentimentale, schițau de atunci o vocație, care nu a fost mai tîrziu cu nimic desmințită. La maturitate Ioan Meîțoiu a devenit un adevărat poet, în sensul elevat al termenului.

În Colegiu, a manifestat calități intuitive la disciplinele filosofice pe care le predau, ca și o înclinație receptivă deschisă și avidă cunoașterii și înțelegerii spiritualității românești în plină efervecență creatoare după Marea Unire.

A absolvit Colegiul făcînd parte dintr-o generație de elevi care au devenit mai apoi cărturari fini ca : Gh. Dolgu, Titu Georgescu, Ștefan Ștefănescu, Teodor Oprea și regretatul Mihai Florea.

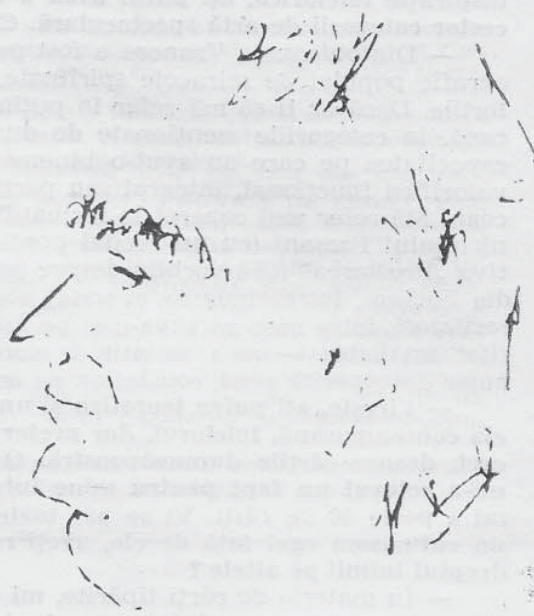
Profesional, ne-am întîlnit în Institutul de Etnografie și Folclor, actualmente Institutul de Cercetări Etnologice și Dialectologice, el fiind cercetător științific la sectorul culturii de masă, eu șef de secție la etnografie.

Ca teoretician și practicant al culturizării prin folclor și artă populară, lucrînd cu creatorii de la țară a descoperit talente poetice pe care le-a valorificat în cîteva opere consacrate creativității țărănești și muncitorești. În prezent, este șeful sectorului în care a lucrat de la începutul carierei lui de cercetător.

Paralel cu activitatea profesională s-a manifestat și ca scriitor, poet (înainte de toate), eseist, prozator, scenarist, dramaturg, memorialist de călătorii, folclorist și antolog. Lista lucrărilor lui este impresionantă. Deci un purtător fidel de condei în orizontul vast al creației literare. Unele din lucrările lui au devenit cu timpul de referință în domeniul abordat.

Pentru meritele lui de scriitor a fost ales membru titular în Uniunea Scriitorilor și laureat de cinci ori cu premiul I pe plan național, pentru versurile create anume, ca librete, ale unor lucrări corale semnate de Marțian Negrea, Ion D. Chirescu, George Dumitrescu, Gh. Bazavan și D. Cuclin ca și de trei ori cu premiul „Cîntării României“ pentru creația sa profesionistă.

În pragul celor 60 de ani care bat gră-

Ștefan
Meîțoiu
sept. 1985

bîți la ușa vieții a rămas fidel poeziei care a îndrăgit-o din Colegiu, cu care face casă bună la maturitate și de care sper că nu se va despărți nici în constelațiile postexistenței terestre. A îmbogățit-o mereu cu bijuterii delicate ce țin de fondul lui spiritual.

Ce-l poate ura, fostul lui profesor și actualul lui coleg și prieten, decît să ducă pe culmile gloriei lira pe care o poartă la subțioară și manuscrisele care se îngheșuie în sertare așteptînd să iasă la lumină și să se răsfețe în bibliotecile admiratorilor lui, să nu uite ideile mari și generoase care strălucesc pe frunțile oratorilor de valori culturale, să fie el însuși în tot ce gîndește și face în lumea literelor care este cea mai temeinică dintre toate cele temeinice.

Romulus VULCANESCU

Popasuri și semnificații funcționale

— Ați poposit în mai multe rînduri pe meleagurile vrîncenești. Ca literat, îmi amintesc, ați condus, alături de confrăți prestigioși, seminarii din cadrul celor două consfătuiri cu cenaclurile literare la nivel național, desfășurate la Focșani. Ca folclorist, ați fost unul din întemeietorii Asociației noastre județene de folclor și etnografie, ați cercetat dumneavoastră înșivă folclorul vrîncenesc — în unele subzone productive (Nereju, Spulber, Năruja, Soveja etc.). În ultima vreme, în calitate de secretar și

MEDALION

apoi de președinte al juriului republican — pentru recitalurile poetice, montaje literare, spectacole de muzică și poezie, teatru poetic, teatru de inspirație folclorică, ați putut avea o imagine corespunzătoare asupra acestor categorii de artă spectaculară. Ce ne puteți spune în acest sens ?

— Dintotdeauna, Vrancea a fost pentru mine nu numai un spațiu geografic populat de miracole spirituale, ci și un perimetru de experiențe fertile. Dacă ar fi să mă refer în puține cuvinte numai la etapa republicană, la categoriile menționate de dumneavoastră, aș remarca mai întâi capacitatea pe care au avut-o binemerituatele colective artistice de a valorifica funcțional, integral sau parțial, nestemate ale folclorului vrâncean. Mă refer mai concret la formațiile artistice : Casa de cultură a municipiului Focșani (cu un recital poetic de dragoste și de dor), Cooperativa „Prestarea” („Să vorbim despre patrie”), Întreprinderea „Export-vin” din Focșani, Întreprinderea aparataj electric — Focșani, precum și la unii recitatori, între care aș situa-o și pe Liliana Sapaliche care, recitând „Miorița” lui Labiș — ne-a amintit de sorgințele poeziei populare cu același nume descoperită nouă, românilor, pe aceste fericite plaiuri.

— Firește, ați putea teoretiza și unele aspecte privind literatura, poezia contemporană, folclorul, dar prefer să vă întreb despre ceva mai concret, despre cărțile dumneavoastră. O confruntare recentă cu biblioteca mi-a relevat un fapt pentru mine întrucâtva surprinzător : sînteți autorul a peste 30 de cărți. Vi se par toate meritorii, manifestați, recitîndu-le, un entuziasm egal față de ele, aveți reticențe față de unele, păstrați în dreptul inimii pe altele ?

— În materie de cărți tipărite, mi se par elocvente cuvintele marelui etitor de cuvinte, marelui meșter Arghezi, care (vă amintiți ?) spunea, în „Testament” : „Robul a scris-o, domnul o citește...”. Dacă ar fi, totuși, să-mi relev o anume predilecție m-aș opri la puține volume : „Gravuri rupestre” (versuri, Ed. „Albatros”, 1980), „Lieduri” (Ed. Muzicală, 1985 — muzica de Dimitrie Cuclin), „Scrisori din Scandinavia” (proză), Ed. Ion Creangă, 1975, ori „Soarele de la miezul nopții” (1985). Dintre traduceri m-aș opri la poemele lirice din „Cronici de front”, de A. Tvardovski (apărute încă în 1961).

— Dar dintre monografiile și studiile folclorice ?

— Aș reține, firește, „Spectacolul munților” (monografie apărută în 1969, cu un cuvînt înainte de Perpessicius), „Folclorul și educația estetică” (1968) și „Folclorul unui sat” (monografie folclorică a unei comunități rurale dintr-o zonă premontană) aflată încă într-o editură — un rezumat al ei publicîndu-se, totuși, în 1976. Aș mai menționa și antologia (cu profiluri, microbiografii, consemnări și comentarii) „Stare de dor” (poeti și pictori țărani din România — cu un cuvînt înainte de Zoe Dumitrescu-Bușulenga).

— Ați întreprins, pe cît știu, mai multe călătorii de documentare și peste hotare, ținînd (dat fiind mai ales calitatea pe care o aveți ca doctor în științe filologice (folclor), prelegeri în cadrul unor sesiuni științifice, comunicări, referate pe probleme privind folclorul românesc, fenomenul culturii populare în ansamblu.

— Da, am ținut astfel de prelegeri (dacă doriți să le numiți așa) : în U.R.S.S., Bulgaria, Ungaria, Cehoslovacia, Polonia, R.D.G., Norvegia, Finlanda, Suedia, Grecia. Intenția mea sinceră, strădania mea „de suflat” a fost întotdeauna să pot împărtăși și altora, din alte spații geografice, cîte ceva din valorile folclorului românesc, mărturie vie a „tineretii noastre fără bătrînețe și a vieții noastre fără de moarte”.

— Împliniți, în acest an, 60 de primăveri, intrînd într-un nou anotimp de vîrstă. Ce doriți să comunicați „Revistei noastre” și cititorilor ei ?

— Am apreciat și apreciez, cu aceeași constanță, această revistă — care după părerea mea aparține nu numai Focșanilor, nu numai unei anume instituții de învățămînt — ci întregii țări. Urările mele pentru revistă și pentru cititorii ei pornesc din dreptul inimii. Și inima spune adevărul.

Interviu realizat de
prof. Gheorghe VIOREANU

IOAN MEIȚOIU - 60

BIOBIBLIOGRAFIE SELECTIVĂ

IOAN MEIȚOIU : născut la 1 august 1927 este licențiat al Facultății de Filologie din București, doctor în științe filologice (folclor literar) al Universității din Cluj-Napoca, șef al sectorului de îndrumare și creație din Institutul de Cercetări Etnologice și Dialectologice, distins cu ordine și medalii ale R.S. România, cu mai multe premii, pe plan național, pentru creație. A ținut conferințe, îndeobște pe teme de folclor literar, în țară și străinătate.

Cărți tipărite (selecție) : **GRAVURI RUPESTRE**, Edit. Albatros, 1980 (versuri) ; **STELE FĂRĂ AMURG**, Edit. Militară, 1959 (versuri) ; **CRONICA DE FRONT**, Edit. Militară, 1961 (din lirica lui A. Tvardovski) ; **NORVEGIA**, Edit. Enciclopedică, 1971 ; **COLUMNEL PATRIEI**, C.C.E.S., 1973 (cuvânt înainte de Victor Eftimiu) ; **SCRISORI DIN SCANDINAVIA**, Edit. Ion Creangă, 1975 ; **CĂLĂTORE ÎN ȚARA FIORDURILOR** Edit. Sport-Turism, 1980 ; **PORȚILE NORDULUI**, Edit. Scrisul românesc, 1977 ; **LIEDURI**, Edit. Muzicală, 1985 (muzica de Dimitrie Cuclin) ; **SOARELE ALB DE LA MIEZUL NOPTII**, Edit. Albatros, 1985 ; **FOLCLORUL ȘI EDUCAȚIA ESTETICĂ**, Comitetul de Stat pentru Cultură și Artă, 1968 ; **SPECTACOLUL MUNȚILOR**, C.S.C.A., 1969 ; (Monografie. Cuvânt înainte de D. Panaltescu-Perpessiciu) ; **10 POEZII ȚĂRANI**, C.S.C.A. 1973, Cuvânt înainte de Al. Philippide ; **STARE DE DOR**, Edit. Sport-Turism, 1983 (Antologie. Cuvânt înainte de Zoe Dumitrescu-Bușulenga) ;

De asemenea, este autor al unor piese de teatru scurt, scenariu pentru teatru radiofonic, esuri, versuri pentru poeme corale — în colaborare cu compozitori prestigioși etc.

NOTE DE LECTURĂ

Emilia Șt. MILICESCU : „PE URMELE LUI DELAVRANCEA”

Apărută în Editura Sport-Turism, București, 1986, cartea Emiliei Șt. Milicescu, „Pe urmele lui Delavrancea”, evocă într-o manieră excepțională personalitatea artistică și literară a marelui „orator și inspiratul de geniu al Trilogiei Moldovei...”, „...buciumaș care a suflat în goarna mobilizării sufletelor pînă cînd n-a mai avut suflare...”.

Avînd ca model o bibliografie bogată și variată, opere antume și postume, traduceri în volume și alte publicații privind viața și activitatea lui Delavrancea, prof. univ. dr. Emilia Șt. Milicescu a reușit în cele 225 de pagini să ne plaseze în timp și spațiu, „străbătînd drumurile pe care cîndva le-a călcat Delavrancea”.

Atrasă dintotdeauna de activitatea și viața lui, constanta colaboratoare a „Revistei noastre”, într-un interviu publicat cu prilejul aniversării a 125 de ani de la naștere și 65 de ani de la moarte, spune : „Barbu Delavrancea a fost învățătorul meu în toate și ghidul meu moral de-a lungul unei vieți întregi”, fapt pentru care truda nu l-a fost zadarnică. Pasiunea pentru talentul și expresivitatea literară a lui Delavrancea a determinat-o pe autoarea lucrării să ilustreze printre paginile cărții schițe în creion sau în penel realizate fără dificultate de auto-

rul „Sultănicăi”, precum și fotografii, ceea ce-i conferă cărții autenticitate și valoare artistică.

Realizate într-o formă deosebită, cu un mod propriu de expunere, cele XXVIII de capitole cuprind descrierea copilăriei lui Barbu Ștefănescu, petrecută alături de tovarășii de joacă în mahalaua Orzarilor, de unde se va inspira mai tîrziu în nevelele și povestirile sale, deseale călătorii în Anglia, Franța și Italia, debutul publicistic și talentul oratoric, amintesc de strînsa prietenie cu Vlahuță, Caragiale, N. Grigorescu, Coșbuc și Goga, de discursurile rostite în sala „Dacia”, pline de entuziasm, cu care Delavrancea chema poporul la înfăptuirea unității naționale, de fascinantele cursuri despre creația folclorică și limba vorbită de popor.

A cincea fiică a lui Ticu, așa cum este considerată autoarea cărții „Pe urmele lui Delavrancea”, menține vie în sufletul nostru imaginea simbolică a marelui patriot, talentat orator și om de cultură, personalitate distinctă a celui ce rămîne pentru noi fiul lui Ștefan Tudorică și al Mamei Iana, „...vrîncean băjenar, așezat... în vatra noului sat Sohat”.

Simona-Luminița COMAN,
clasa a XII-a A (seral)

TEORIE LITERARĂ

Fapte culturale, fapte literare

Un fapt este un element observabil al lumii obiective, care există în afara noastră ca indivizi anume. Putem spune că lumea, așa cum o vedem noi, se compune din fapte; evenimentele pe care nu le putem constata nu dau naștere la fapte. Domeniul existenței în afara unei conștiințe nu aparține factualului.

Un fapt poate fi exprimat spunând ceva despre altceva. De exemplu, că „Termometrul urcă“, este un fapt. Oricărui fapt îi corespunde în principiu o propoziție, care spune ceva (că „urcă“) despre altceva („termometrul“). Dar structura binară a faptului este independentă de structura subiect-predicat a propoziției. Un fapt este o legătură între două fapte mai simple.

Un fapt poate avea o semnificație sau un sens. Semnificația și sensul sînt valori ale înțeleșului. Dacă înțeleșul faptului derivă dintr-un ansamblu sistematic, spunem că faptul are o semnificație. Cînd un jucător de fotbal primește mingea aflîndu-se în spatele liniei apărătoarelor adverse, se spune că e în ofsaid și se oprește jocul. Faptul că „X“ e în ofsaid are o semnificație, aceea de a fi în ofsaid, cu toate consecințele ei, pentru că derivă din ansamblul de reguli al jocului de fotbal. În afara unui set convențional de reguli ale unui joc cu mingea, nici un gest cu mingea nu poate avea vreă semnificație.

Sensul este acel înțeleș al unui fapt care nu derivă dintr-un ansamblu preexistent. Dacă, să zicem, călătoresc prin măruntaiele planetei pe urmele lui Arne Saknussemm, mă îndepărtez de centrul pămîntului în direcția suprafeței și constat că termometrul urcă, faptul observat nu are o interpretare unică și convențională. Întrucît ies la suprafață, temperatura ar trebui să scadă; de vreme ce crește, s-ar putea, bunăoară, să fiu prins într-o erupție vulcanică. Sensul acestui fapt rezultă din propria mea capacitate de interpretare a lumii, și nu dintr-un sistem de reguli.

Vom spune deci că un fapt are o semnificație dacă înțeleșul lui poate fi găsit într-o expunere sistematică. Într-un glosar, dicționar sau lexicon, și că faptul are un sens dacă înțeleșul lui rezultă dintr-o operație mentală originală.

Există fapte care au semnificație; le putem numi fapte culturale. Există și fapte care nu au semnificație; să le spunem fapte „naturale“. Denumirile se explică prin aceea că ansamblul tuturor regulilor de comportament formează cultura, deci faptele care țin de aceste reguli sînt culturale, în timp ce acele fapte independente de regulile de interpretare a comportamentului sînt în genere observate ca și cum s-ar petrece în lumea nou socială. Că Ion o cere în căsătorie pe Maria este un fapt cultural; dacă însă cu această ocazie, procentul de adrenalină crește în sîngele lui Ion, faptul trebuie privit ca „natural“. În societatea umană se manifestă însă tendin-

ța de a transforma faptele „naturale“ în fapte culturale.

Oricare fapt poate avea sens. Dacă X este în ofsaid, eu pot conchide de aici că lui X îi e lene să alerge, sau că echipa adversă „joacă la ofsaid“ sau altceva. Dar numai faptele culturale pot avea semnificație. Sensul aceluiași fapt poate varia mult în funcție de individ și de situație.

La o serbare școlară, cineva recită o poezie. Iată un fapt cultural, deoarece se încadrează în regulile serbărilor școlare. Dar atunci cînd, cu o sută de ani înainte, un poet a scris poezia, a fost un fapt cultural sau unul natural?

Pentru ca X să scrie o poezie, trebuie să existe mai întîi literatura și regulile ei. Din acest punct de vedere, o poezie este un fapt cultural. Cînd însă poetul X lucrează, el face abstracție de aceste reguli, pentru a înfăptui o operație mentală originală. Această operație constituie un fapt de sens, care în exemplele de mai sus era asociat cu faptele naturale. Legătura între faptul natural al creșterii temperaturii și descrierea ipotetică a unei erupții vulcanice este produsul imaginației mele creatoare; dacă e adevărat sau nu ține de altceva, anume de rutina științifică. Faptul de sens este deci o legătură între două fapte care nu este atribuită lumii exterioare, ci numai luată în considerare, propusă.

Faptul cultural constă în asocierea unei acțiuni prescrise de reguli cu o semnificație prevăzută de aceleși reguli. Faptul cultural deplinde de descrierea lui, iar descrierea de regulile acțiunii care se îndeplinește. Faptul natural constă în asocierea unei stări de lucruri cu un fapt de sens. Faptul de sens constă în a atribui unei înălțurii de evenimente o formă inteligibilă, astfel spus, în a descoperi limbajul acelor evenimente.

O operă de artă este, din acest punct de vedere, asocierea unor fapte culturale ținînd de diferite coduri și a unor fapte de sens, după regulile reprezentării artistice.

Toate categoriile de fapte enumerate pînă aici sînt observabile și țin de o bază intersubiectivă a cunoașterii. O definiție a cuvîntului „observabil“ este că el se aplică fenomenelor constientizabile independente de către subiecți diferiți.

O cultură constituie un ansamblu de sisteme de schimburi între membrii ei. Limbajul este un asemenea sistem de schimburi, deoarece permite să comunicăm anumite înțeleșuri și să înțelegem conținutul comunicărilor făcute de ceilalți. Literatura este un sistem de schimburi de grad superior, deoarece folosește limbajul dar într-un mod mai complex, decît acela obișnuit de la individ la individ. Mai întîi, literatura presupune existența unor opere, adică a unor texte finite și integrale, care constituie unități de sine stătătoare de un anumit fel. În al doilea rînd, literatura implică o tradiție, adică un sistem de reguli specifice care guvernează exprimarea literară într-o limbă și într-o serie de opere, în

TEORIE LITERARĂ

contrast atât cu folosirea obișnuită a aceluși limbaj, cât și cu alte serii de opere. Literatura presupune un sistem al genurilor, adică al modurilor de constituire ale unor serii de opere. În al treilea rând, în literatură limbajul servește numai pentru a se depăși pe sine, a permite comunicarea la nivelul sensurilor și nu numai al semnificațiilor. În al patrulea rând, literatura aspiră să utilizeze întreg conținutul unei culturi, începând cu mediul geografic, istoric și social și terminând cu cele mai îndrăznețe speculații filozofice. În ansamblul ei, literatura constituie un tip special de asociere între faptele culturale și faptele de sens.

Dar faptele pot fi clasificate și după distribuția lor în diferite arii de cultură.

Conținutul schimburilor mediate de literatură este domeniul faptelor literare. Un fapt literar este un element al acestor schimburi, observat ca legătură între două evenimente. Dacă ambele evenimente sînt interne textului, vom vorbi de un fapt literar intrinsec. De pildă în versul :

„Sara pe deal buciumul sună cu jale“
se poate constata că silabele accentuate din cuvintele „sara“, „deal“, „buciumul“, „jale“ se pronunță cu o durată mai lungă

decît în vorbirea obișnuită, și că în general ritmul acestui vers este lent, tărăgănat, fie din pricina prozodiei, a semanticismului sau a altor cauze.

Dacă numai unul din evenimente ține de text, iar celălalt de cunoștințe dobîndite în afara lui, vom vorbi de un fapt literar extrinsec. Interesul, pentru teoria literară, al faptelor literare extrinsece este notabil. Cineva care știe că buciumul suna odinioară pentru a vesti năvălirile strălme va putea găsi în acest vers un fapt de sens, cum ar fi că buciumul sună „cu jale“ nu pentru a aduna turmele, ci pentru a vesti năvălirea nopții.

E falsă ideea comună că în chestiunile legate de literatură domnesc „inspirația“ și arbitrarul. Descrierea unei opere literare se reduce în general la înregistrarea unor fapte culturale, codificate. Discuția înțeleșului ei este cu atât mai complexă cu cît, din observarea faptelor culturale și a faptelor de sens, trebuie să se alcătuiască un discurs coerent și integral. În fine, oricine a încercat să scrie o poezie știe că aspectul creativ constituie o constrîngere în plus, și nicidecum o porțiță deschisă arbitrarului.

asist. univ. dr. Ion PĂNZARU,
fost elev al liceului

REMEMBER

1900 de ani de la urcarea lui Decebal pe tronul STATULUI DAC

GÎND DE-A PURURI

Chipul lui cu fruntea-naltă
și sprincenele stufoase
încadrat de-o barbă scurtă,
fără togă de mătase
Măster și viteaz în lupte,
regele-erou cu faimă
fără de răgaz și tihnă
se-odihnește-n loc de taină.
Și din vuietul de veacuri
ce se-naltă din istorii
fruntea lui mereu semeață
se ridică înspre gloriile.
Dîndu-ne curaj și forță
în a vieții lungă cale
din tărîmul de legendă
prezidat de căi stelare.
Decebal, eroul dacic
din Columna nemuririi,
va rămîne-n veac eroul
peste legile zidirii.

Marieta SAVA-BURSUC

Observații asupra DOOM

CORESPONDENȚA DINTRE LITERE ȘI SUNETE (IV)

de prof. dr. Ion CALOTA

În cuvintele din fondul vechi, în afara celor patru valori discutate în articolul precedent (**Correspondența dintre litere și sunete** — III, din nr. 122-123-124, octombrie—decembrie 1986 al „Revistei noastre”), litera e mai are și următoarele valori: 5/ valoare de literă ajutătoare, pe care a semnalat-o profesorul și cercetătorul bucureștean Emanuel Vasiliu în articolul **Aspecte ale raportului ortografie-ortopeie în româna actuală (Reguli ortografice care nu există)**, publicat în revista „Limbă și literatură”, vol. II, București, 1978, p. 202—206, sub denumirea de literă cu „valoare diacritică” (p. 203), iar mai târziu sub denumirea de „literă cu funcție diacritică”, în cursul pentru anul I, ținut la Facultatea de Filologie din București și publicat la Reprografia Universității din București în anul 1979 sub titlul **„Scrierea limbii române în raport cu fonetica și fonologia** (p. 44—45—46). În tabelul cu corepondența dintre litere și sunete din DOOM (p. X—XII) se folosește denumirea de „literă ajutătoare”, pe care o adoptăm și noi.

Valoarea de literă ajutătoare a lui e apare în DOOM în formularea „uneori, în combinațiile ce, ge, che, ghe + vocală”, în exemple ca tăcea, geam, urechea, veghea (p. XI). Este vorba despre faptul că în aceste cuvinte litera e (iar în ultimele două exemple și litera h) nu au valoare fonetică, nu au funcție denotativă, pentru că nu reprezintă nici un sunet. În nici unul din aceste cuvinte nu se aude un sunet e, iar în ultimele două nu se aude nici un sunet h. În cuvintele tăcea și geam, litera e are rolul de a da caracter de africată prepalatală consoanei precedente, ortografia românească nedispunând de semne speciale pentru sunetele \hat{c} , \hat{g} , iar în cuvintele urechea și veghea, atât litera e, cât și litera h au numai rolul de a da caracter de oclusivă palatală literelor c și g inițiale, ortografia noastră nedispunând de semne speciale pentru sunetele ocluzive palatale k , g . Aceste reguli după care literele c și g reprezintă sunete diferite în funcție de literele care le urmează în aceeași silabă constituie principiul silabic al ortografiei românești.

În legătură cu condiția stabilită de DOOM că litera e este ajutătoare „în combinațiile ce, ge, che, ghe + vocală”, trebuie să precizăm că, după aceste „combinații”, vocalele care urmează nu pot fi decât a și, uneori excepțional, o, cu sublinierea că, pentru a reprezenta africatele prepalatale \hat{c} , \hat{g} , (\check{c} , \check{g}) sau ocluzivele palatale k , g , literele c, g sau grupurile literale ch, gh pot fi urmate și de litera ajutătoare i, când după combinațiile ci, gi, chi, ghi urmează literele o, u sau digraful oa, reprezentând diftongul uo . Toate aceste condiții rezultă din regula generală care apare în DOOM la p. XIV în formularea fără echivoc: „După ch, gh se scrie numai io, loa (nu eo, eoa): chior, chioșc, șchiop, ghiol, ghiotură; chioară, șchioapă, ghiogă; de asemenea se scrie numai cio, , gio, cioa, gioa în aceeași silabă (nu ceo, geo, ceoa, geoa): ciorchine, giol, cioară, gioarsă”. Totuși, în ceea ce privește scrierea cu litera ajutătoare e sau i după c, g, ch, gh în funcție de vocala care urmează, scrierea românească înregistrează o serie de abateri și oscilații care trebuie formulate ca atare:

Astfel, litera ajutătoare e se folosește în următoarele situații:

1/ precedată de c, g și urmată, în aceeași silabă, de vocala a, pentru a reprezenta consoanele africate prepalatale \hat{c} , \hat{g} (\check{c} , \check{g}), în cuvinte ca cea, ceai, ceas, fugea, geam, geană. Aceasta este regula pentru numele comune. De la această regulă generală există două abateri, pentru unele nume proprii, după cum urmează:

a/ precedată de litera g și urmată, în aceeași silabă, de vocala o, nu-

LIMBĂ ȘI STIL

mai în unele antroponime, ca excepție de la regula generală (George, Georgică, Georgescu) :

b/ precedată de litera **g** și urmată, în aceeași silabă, de vocala **o** sau diftongul transcris **oa**, în unele toponime, litera ajutătoare oscilând între **e** și **i** (Geormane/Giormane, Georoc/Gioroc, Georocel/Giorocel, Georocuța/Giorocuța, Geoagiu/Gioagiu). Excepții propriu-zise trebuie considerate numai antroponimele **George, Georgescu etc.**, la care scrierea este etimologică și s-a păstrat prin tradiție. În cazul toponimelor, scrierea este oscilantă. În Codul poștal al localităților din R.S. România, București, 1974, găsim, alături de **Georoc, Georocel**, localități din Dolj transcrise cu **e**, **Giorocuța**, localitate din jud. Satu Mare transcrisă cu **i**. Aceeași oscilație în lucrările lui Iorgu Iordan : în **Toponimia românească**, București, 1963, găsim **Geormanele** (cu **e**), dar **Gioroc, Giorocel** (cu **i**), iar în **Dicționar al numelor de familie românești**, București, 1983, găsim derivatele **Giormăneanu** și **Giorocianu** (ambele cu **i**). Această oscilație ar putea fi admisă, dar atunci ar trebui formulată ca regulă, sau, mai curînd, ar trebui să fie respinsă, în sensul folosirii exclusive a literei ajutătoare **i** înainte de **o**, pe baza regulii din DOOM, p. XIV din **Introducere**, după care „se scrie numai **cio, qio, cioa, gioa** în aceeași silabă”.

2/ precedată de grupurile literale **ch, gh** și urmată de vocala **a**, cînd aceasta alternează cu **e**, pentru a reprezenta consoanele ocluzive palatale **k, g** (cheamă-chem, cheag-închega, gheată-ghete, gheață, îngheța). Această regulă trebuie completată cu **alta**, după care, atunci cînd nu există forme alternante, în locul lui **e**, se folosește litera ajutătoare **i** (chiar, chiabur, maghiar, ghiaur). Există și aici o excepție : precedată de grupul literal **gh**, litera ajutătoare **e** poate apărea și urmată de **o**, numai în antroponime ca **Gheorghe, Gheorghiu, Gheorghită, Gheorghiuțescu** și în toponime derivate ca **Gheorghieni, Gheorghiteni etc.** Și în acest caz scrierea este etimologică și s-a păstrat prin tradiție.

La cele cinci valori ale literei **e** în cuvintele din fondul vechi, discutate mai sus și în articolul precedent (**Correspondența... III**), valori care se găsesc și în DOOM, a răugăm încă două, anume pe acelea de vocală mixtă anterioară labializată silabică **ö** și asilabică **œ**, valori pe care le-am stabilit pe baza observațiilor noastre expuse în articolele **Diftongii românești—clasificare, I și II**, publicate în revista „Limba română” nr. 5/1977, p. 481—494 și nr. 6/1977, p. 599—606, **Vocala mixtă românească o în funcție silabică și asilabică**, publicat în volumul **Hommage à Iorgu Iordan à l'occasion de son quatre-vingt-dixième anniversaire**, București, 1978, p. 83—91 și **Despre scrierea diftongilor limbii române**, publicat în **Analele Universității din Craiova**, seria Științe filologice, anul X, 1982, p. 21—28 precum și, recent, în cartea **Contribuții la fonetica și dialectologia limbii române**, Editura „Scrișul Românesc”, Craiova, 1986, p. 10—15; 90—95.

Așa cum am arătat, valoarea de **ö** silabic apare atunci cînd litera **e** este urmată, în aceeași silabă, de litera **o**, digraful **eo** nereprezentînd, așa cum s-a crezut, diftongul inexistent **eo**, cele două timbre vocalice contopindu-se într-un singur sunet, mixt, vocala anterioară medie cu labializare **ö**, în exemple ca **aoleo, citeodată, deodată, deoparte, deopotrivă, leorcăi etc.**, iar valoarea de **œ** (asilabic), cînd litera **e** este urmată, în aceeași silabă, de digraful **oa**, trigraful **eo** nereprezentînd, așa cum s-a crezut, trifongul inexistent **eo**, ci diftongul **œa**, în cuvinte ca **leorcă, pleoapă**. Mulțumindu-ne aici numai cu prezentarea acestor două valori, comentariul urmînd în numărul viitor, ținem să subliniem deocamdată că părerea noastră a fost adoptată recent și de cunoscutul profesor și cercetător bucureștean George Beldescu, în cartea sa intitulată **Ortografia actuală a limbii române**, București, 1984, p. 7, unde autorul recunoaște existența vocalei descrise de noi ca anterioară labială medie, atît ca sunet silabic, cît și ca sunet asilabic (semivocalic).

INTILNIRE DE PROMOȚIE

Din nou în bănci...

Simbătă 30 mai a.c., Liceul „Unirea”, unul din cele mai vechi și importante lăcașuri de învățămînt liceal din România, și-a primit cu generozitate „cirații” promoției 1962.

La ora 10, după clipe de și cu o mare încărcătură emoțională — semn al unei camaraderii de neuitat, perpetuată de la adolescență la deplina maturitate — au urmat minutele pline de reverberații afective ale unei veritabile și inedite ore de... dirigenție.

Cum s-au prezentat la reîntîlnirea cu venerabilul catalog „realiștii” și „umanisții” de acum un sfert de veac? Timorați, „căzuți” mai întii în adolescență, ca, apoi, vocile să capete sobrietate și culoare, tonus personal.

Au răspuns „prezent” majoritatea componenților promoției, lipsind doar acei cărora viața, munca, le-au creat — chiar în ziua jubileului — probleme diverse, importante. De fapt, au fost și ei alături de noi, cu inima, cu gîndul.

Cei prezenți au avut gînd de lacri-

mă pentru cadrele didactice și o fostă colegă, trecute în neființă...

...Un cumul al devenirii ar semnifica următoarele: aproape 30 absolvenți sînt cadre didactice (majoritatea o dețin profesorii de limba și literatura română) peste 15 — inșineri, cîte trei — medici umani și veterinari, tot atîția economiști, patru cadre militare, un artist plastic, ceilalți — cu profesii diverse, deloc negliabile în „organigramele” unităților în care muncesc.

Dialogul dintre elevii de altădată și profesori — precum Gheorghe Petroni, Dumitru Popa, Constantin Davilescu, Petrache Pălănceanu, Ștefan Vășii, Florica Gheorghiu, Gheorghe Dumitrescu — a reconfirmat atașamentul promoției față de liceul care i-a format, în mod solid și ireversibil, ca oameni demni, utili societății. S-a vorbit despre mîndria de a fi fost elev al liceului înființat acum 121 de ani, despre miraculoasa devenire în timp a Focșanilor tinereții noastre, despre

INTÎLNIRE DE PROMOȚIE

răspundere socială și implicare civică. În acest cadru, profesorul Petrache Dima, animatorul seriei noi a „Revis-tei noastre”, a făcut un interesant și vibrant expozeu pe tema trecutului, prezentului și viitorului Liceului „Unirea”.

Promoția și-a spus cuvîntul cu sinceritate și modestie, fără veleitarism, fără emfaza care ți-o poate conferi faptul că, de pildă, cîțiva din absolvenții de altădată sînt astăzi conducători de unități economice, de învățămînt și cultură, alții nume cu rezonanță în domeniile în care își desfășoară activitatea, ori au la „activ” două licențe. O mîndrie nedisimulată a însoțit, invariabil, prezentarea identității tovarășilor de viață și a copii-

lor, căldura dialogului prelungindu-se armonios la așapa colegială care a re consolidat, în solul fertil al buneii dispoziții generale, miraculoasa floare a prieteniei și camaraderiei.

Ora de „dirigenție” s-a încheiat cu înmînarea, la conducerea liceului, a unei plachete jubiliare — care va rămîne într-o vitrină inaugurată cu acest prilej — început care sperăm că va deveni tradițional în immortalizarea întîlnirilor foștilor absolvenți cu instituția de învățămînt și cultură, pe care o vom numi, mereu, cu emoție, LICEUL „UNIREA”.

...La revedere, promoție 1962, în ziua de sîmbătă, 30 mai 1992!

Nicolae DRULEA

DINTRE SUTE DE CATARGE

Dor

Pentru mine ploua iarba
de jos în sus,
dinspre primăvară,
și-mi plăcea să strivesc cruzimea ei
cu cruzimea neștiinței de fericire.
Mi se scutură florile a vară
și mi-e dor să sărut o mînă
mirosind a copilărie.

Jocul

de-a iubirea

S-a agățat fularul Timpului
de un cui — zîmbetul tău,
s-a desfăcut încet,
urmînd să-l împletim înapoi
împreună.

Neîncredere în neîntoarcere

Mi-au căzut toate stelele
și mușcă din carnea mea
pietrele pe care am înșenuncheat
să le culeg,
să le ridic,
să ți le prind perechi,
la urechi.

Vilma MINOR,

DEBUT

Viața

Ce mai faci, viață ? Exiști în tăcere
în bătaile sincere și curate ale inimii,
în singurătatea întunecată a sufletului meu.

Exiști dar... nu te văd, te simt
alături, simt sub negura singurătății
tot ceea ce tu iubești, viață.

Într-o zi, am străbătut pădurea,
am găsit un arbore uscat, s-a oprit din drumul vieții.

Într-o seară, am privit bolta
cerească, o stea a cerului pica
pe pământ pentru totdeauna.

Apoi... am văzut o floare ofilită,
ea nu avea lacrimi să plîngă
la despărțirea ei de viață..., trăind
despărțirea, am simțit cum o iubire
înceta să mai fie iubită în amintirea
vieții.

M-am întrebat atunci, viață. Ești
a mea ?, Ești a lui ?, Ești a lor ?
Dar... nu mi-a răspuns nimeni.

Mi-am dat seama că nu ești a
mea, nu ești a lor, ești a tuturor,
viață prea fericită, floare născută
din speranță, trăind în amintiri.

Cătălina PETCU,

COLȚUL VECHILOR COLABORATORI

Gînduri

● E mai cinstită, mai onorabilă
mușcătura leului decît înțepă-
tura puricelui.

● Papagalul ar trebui să înve-
țe de la pește arta de a vorbi.

● Se întîmplă, uneori, ca au-
rul să nu fie altceva decît rugi-
na cinstei...

● Trebuie să trăiești în mijlo-
cul oamenilor pentru a înțelege
ce înseamnă a gusta din vinul
zeilor.

● Cearta, în dragoste, e ca
punctul pus pentru a termina fra-

za și care, foarte ușor, poate fi
transformat în virgulă, ducînd
fraza mai departe.

● Eminescu a spus :

„Cobori în jos, luceafăr blind...”
A coborît. Dar nu s-a stins.

● Arta e o Golgotă : cei mulți
n-o încearcă, destui renunță, cîți-
va o escaladează pe căi ocolite
și foarte puțini o iau pieptiș. A-
ceștia creează capodoperele.

● Adevărul este cerneala cu
care înțelepții își scriu gîndurile.

● Viața e o poliță în alb. A trăi
înseamnă a completa această po-
liță.

● Un templu al Afroditei poa-
te fi profanat și prin lipsa de a-
tenție.

Maricel D. POPA

DINTRE SUTE DE CATARGE

Deznădejde

O, voi, tăcute stele, văzuta-ți voi cândva
 În ce apocalipsă căzu planeta mea ?
 ...Mă-ntorc din misiune, din altă galaxie,
 S-aduc întregii Terre din Cosmos armonie.

Făcut-am ani-lumină în câteva secunde
 Și-am căutat întruna, dar voi nu știți pe unde...
 Umblat-am milioane de ani rătăcitor,
 Cu gândul către casă și către-al meu popor ;

Căci în solia asta s-au pus speranțe grele,
 Și nimenea nu știe ce-am îndurat sub stele...
 Acum întors din Cosmos, din neguri infinite
 S-aduc solia păcii planetei mult-iubite...

Găsesc în loc de steaua speranțelor și-a vieții,
 O stea tăcută, aspră... Tu, zeu al nedreptății,
 De ce să mai trăiesc : un sclav al neputinței
 Când mi-au murit planeta și țara, și părinții ?

Gheorghe GOGOTĂ

Trandafirul alb

Peste noi arcadele cerului doar
 purtând pecetea pământului sacru
 coloanele brazilor înfruntând
 vijelia –
 sfidarea celor care discern
 frumusețea sau neființa.
 Numai visul nostru,
 acest trandafir alb –
 este etern.

Peste noi rostirea văzduhului
 doar,
 peste ei templul lor,
 arabescuri fetide slujindu-le încă,
 crucifixul

cu chipul hîd de uitare
 tresărind.

Eu voi învinge-a spus OMUL
 (cîți și cîte victorii au fost)
 trăirea simplă, aidoama cerului
 e singurul rost.

Sfidarea celor care discern
 frumusețea sau neființa
 se va pierde în visul nostru,
 acest trandafir alb și
 etern...

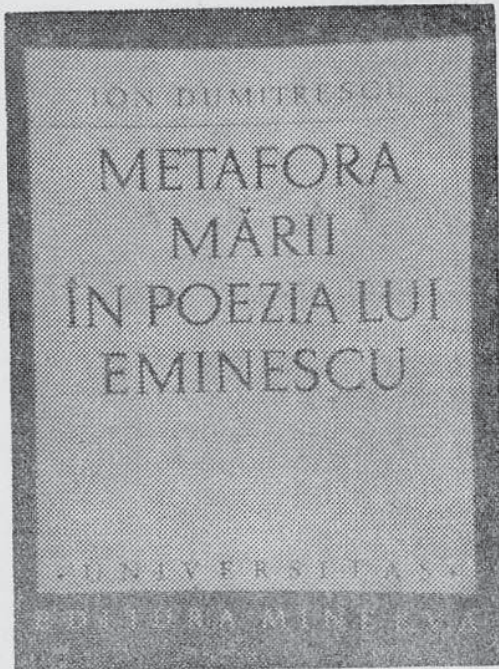
Valentin-Manole GHEORGHÎȚĂ

IN MEMORIAM

Ion DUMITRESCU — eminescolog

(10 ani de la moarte)

de prof. dr. Victor STOLERU

În iunie 1987 s-a împlinit un deceniu de la decesul atât de nefiresc al eminentului profesor și cercetător literar Ion Dumitrescu (1914—1977)¹⁾.

Inzestrat cu virtuți alese, de o generozitate și de o aristocrație morală rar întâlnite, prieten sincer și apropiat, regretatul doctor în filologie Ion Dumitrescu a fost o figură deosebită a învățămîntului limbii și literaturii române, distingîndu-se prin calitățile sale didactice și științifice.

A contribuit, cu o deosebită abnegație la îndrumarea și perfecționarea predării limbii și literaturii materne, ilustrîndu-și vocația de profesor și de cercetător impunîndu-se cu autoritate prin întreaga sa activitate, prin studiile tipărite. În acest sens, profesorul și omul de știință Ion Dumitrescu, cunosător al metodelor de interpretare stilistică, aprofundînd cu pătrundere și finețe interpretarea textului literar s-a apropiat de cercetarea operei eminesciene, reușind să traducă semnificațiile și frumusețile neapreciate și mereu noi ale geniului de la Ipotești, ducînd astfel, mai departe cercetările foștilor săi profesori (Ovid Densusianu, D. Caracostea, T. Vianu).

Numeroasele studii și articole privind zestrea eminesciană ale regretatului Ion Dumitrescu au apărut în reviste de specialitate sau culegeri (*Limba română, Limbă și literatură, Limba și literatura*

română, *Revista de istorie și teorie literară, Caiete eminesciene, Cahiers roumains d'études littéraires*) și în volume (*Dicționarul limbii poetice a lui Eminescu, Studii eminesciene, Omagiu Profesorului Al. Dima*), a îngrijit ediția de *Studii eminesciene* de D. Caracostea, volumul de metodică *Predarea limbii și literaturii române*, culminînd evident cu o prețioasă exegeză de aproape patru sute de pagini, *Metafora mării în poezia lui Eminescu* publicată în 1972 în colecția de studii exhaustive *Universitas* de la Editura „Minerva” care, la origine, fusese o documentată teză de doctorat susținută cu succes, în 1971, în cadrul Universității din București.

După cum se știe, *Metafora mării în poezia lui Eminescu* este o cercetare parțială dintr-o lucrare mai amplă privind tipologia metaforei la Eminescu.

În volum se dezbate, cu profunzime, în amănunt și întemeiat pe o riguroasă bibliografie, eșafodajul imagistic eminescian sub raport filosofic, filologic sau stilistic.

Lucrarea propune o nouă viziune a omului și artistului M. Eminescu, privit în structura sa multiplă, printr-un proces lucid de segmentare a unei creații, căreia îi va căuta polii centrali de sprijin, în vederea descoperirii coerenței lăuntrice a creației lirice.

Ideea cercetării despre metaforă i-a fost sugerată lui Ion Dumitrescu de un pasaj din *Spațiul mioritic*²⁾, fiind una din probele ilustrative ale demonstrațiilor sale și mai mult proiectînd cîteva fascicule de lumină asupra a două imagini eminesciene: *marea și Voievodul*³⁾. Iată ce spune textul lui L. Blaga despre mare: „În subconștientul lui Eminescu întrezărim prezența tuturor determinantelor stilistice pe care le-am descoperit în stralul duhului nostru popular, doar altfel doza-te și constelate din pricina factorului personal. Acel orizont al spațiului ondulat, specific duhului nostru popular apare personant și foarte insistent în poezia lui Eminescu.

E drept că structura orizontală ondulată nu e simbolizată în opera lui Eminescu atât prin imaginea plaiului cît și prin imaginea mării și a apei. Unduirea, valurile, legănarea sînt elemente dintre cele mai frecvente în poezia eminesciană. Marea nu e pentru Eminescu un prilej de pierdere în infinit sau un simbol al dinamicii furtunoase, cît un simbol al unduirii, al legănării, un simbol al unui a-nume melancolic sentiment al destinului ritmat interlor cu o alternanță de suieșuri și coborîșuri.⁴⁾

(Va urma)

Tipografii

Sărbătorind-o, pe plan național — așa zice — și acesta-i adevărul, îi aducem „Revistei noastre“, în aceste clipe, împreună cu toți cei care iubim limba românească, un omagiu din inimă, din sufletul celor care immortalizează în plumb tot ceea ce se creează mai de preț pe străbunele plaiuri mioritice.

Înainte apariției fiecărui „mesager“, adică a fiecărui număr, apăsând claviatura linotipului — aceasta fiind denumirea complexei mașini tipografice de cules și turnat rînduri, cele mai alese gînduri mi se îndreaptă către dascălii mei, începînd cu tovarășa învățătoare Elena Alexandru, cea care m-a învățat să rotunjesc primele litere, pe cînd mă aflam la vechea Școală nr. 5, din str. Cotești, și pînă la acești devotați slujitori ai Liceului „Unirea“ din Focșani, care, în frunte cu prof. Petrache Dima, editează de peste 15 ani această minunată floare a spiritualității românești.

În aceste momente, cuvintele nu pot nici să descrie complet munca tipografilor care au pus umărul la realizarea seriei noi și nici să exprime întreaga lor admirație față de făuritorii acestui autentic act de cultură.

Alături de tovarășii mei, doresc „Revistei noastre“ un călduros „La mulți ani!“ și cît mai multe apariții în mileniul al III-lea!

Petrică HREANU,
linotipist

DINTRE SUTE DE CATARGE

Ca și cum...

Muzei mele — cîntec sfînt,
Un omagiu pe pămînt.

Ca și cum, ca și cînd,
pe-o petală de fum, pe-un drum
spre mormînt, m-aș afla tot rîzînd...
Ca și cum aș dori, rezemată de-un plop,
fără soț, fără vise și fără noroc...
Ca și cum m-aș topi sub un soare de vară,
Ca și cum aș spune, rîzînd, într-o seară,
Sub lumina de stele ningînd pe pămînt,
M-aș plimba, aș muri ca și cum, ca și
cînd...

Liliana ANGHELUȚĂ

Nor de lumină...

Un nor de lumină se plimba
singuratic și trist
pe imensitatea cerului.
Un nor de lumină mi-a șoptit :
„Apără-mă de norii plumburii!“
Iar eu am chemat pasărea
albastră
și i-am dat o ramură de măslin
spunîndu-i cu glasul bucuriei :
„Apără norul de lumină !“

Anda-Camelia IOV,
clasa a X-a B
Liceul de Matematică-Fizică
„N. Bălcescu“ — Brăila

FOȘTI ELEVI AI LICEULUI „UNIREA”

Ion DIACONU: Caietele de școală

Septembrie își îndrumă elevii spre car-te și zarva aceasta curat îmbrăcată în uniformele noi, mă poartă la toamnele copilăriei și la ziua când tata m-a lăsat cu prichindeii de odinioară, foștii mei colegi, în fața școlii. „Să fii copilă bună”, mi-a spus, „și să-ți fie dragă învățătura”. Indemnul încă răsună în a-mintire și nu pot uita cum s-au aprins ochii părințești privind făptura sovăiel-nică de-atunci. Anii au trecut. Aveam să aflu atâtea de la tata a fost să trecem multe împreună, dar vorbe mai dragi nu mi-au rămas de la el. „Copilă bună” Iz-vora din curat gral vrîncenesc pe care am avut fericierea, timp de patruzeci de ani, să-l aud rostit cu conștiința clară a faptei; răsuna simplu și cinstit din dati-na bătrînească, dintr-o morală dură și nepărtinitoare, căci bun sau rău între vrînceni, nu te poți alege decît tu însuși. Ce înseamnă „copilă bună”, nu mi-a mai spus tata, după cum niciodată nu m-a întrebat ce fac la școală. Asta era treaba mea serioasă, în vreme ce el în-făptuia altceva, în liniștea bibliotecii sale, unde intram cu sfială. De aceea n-am apucut să-l întreb, cum aș fi vrut, nici

ce-a simțit cînd s-a dus prima dată la școală. Stăteam mult timp în preajmă-i, mă uitam îndelung la vreo carte cu po-ze, și atît. De la o vreme, ridică ochii dintre hîrtii, se înălța de la masa de scris și ne jucam „de-a copiii”, cum spuneam noi, iar cele îngîndurări rămîneau pe mal tîrziu. Apoi au venit asprimitile vie-ții care m-au legat încă mai mult sub semnul destinului său cultural. Incon-fundabil cel puțin în perimetrul studi-ului folcloric, căruia i s-a dăruit. Mult mal tîrziu, am aflat cum fusese el „copil bun”, la vremea învățăturii. A trebuit să se petreacă în neam, înapoi, spre greul pămîntului, și să găsec caietele din anii tinereții sale; cu modestia-i știută, le-a păstrat în tăcere pînă la urmă. Am cum-pănit mult dară să mai spun cuiva despre ele și am hotărît, la început de an școlar „să le „destăinui” elevilor vrînceni de azi „ca îndemn pentru aspirațiile lor spirituale. Mulțumesc „Revistei noastre” și neîntrecutului conducător al publica-tiei, prof. Petrache Dima, pentru grija cu care păstrează vie memoria vrîncenilor de seamă.

Profesorul și folcloristul ION DIACONU s-a născut în Spineștii Vran-cei, la 24 septembrie 1903. Mama sa, Măriuța, era analfabetă, ca toate tărăn-cile vrîncene de-atunci, dar înzestrată cu energie sufletească remarcabilă. Tatăl său, Ioan, știutor de carte, s-a vădit om vrednic și întreprinzător. Co-pilul a crescut mai mult la bunici, cu „bîta Nedelea” și cu poveștile sale mă-iestre, în calmul atmosferei patriarhale din casa bătrînului Stan Neagu, bu-nicul dispre mamă. Apoi a cunoscut pe cealaltă bunică, „bîta Maria”, de la care a auzit primele cîntece vechi, zicale și descîntece, *notate pe cînd* viitorul folclorist avea numai treisprezece ani și publicate mult mai tîrziu. Copilul stătea retras de jocuri și zburdălnicii, iar cînd a venit vremea șco-lii, a deprins repede tot ce auzea de la învățătorul său. Acesta a „stat pe capul” gospodarului Ioan Diaconu, care era, de altfel, notarul satului Tulnici, să-și dea băiatul la învățătură, mai departe. Ștefanuța cum îi spu-neau în familie, căci fusese „răsbotizat ca să scapi di boală”, a fost dus la școlile Focșanilor. Copiii domnilor de-acolo făceau haz de tărănușul venit în opinci, căruia mai tîrziu i-au spus „mocanul”, pizmuindu-l că-i întrece la carte. Într-adevăr, *fără guvernante și meditatori, trăind în qazdă la fa-milii modeste de mahala, răbdînd frigul în cumplita iarnă din 1917, mîncînd pe sărute pentru cumpărarea cărților*, elevul Diaconu Ioan de la Liceul „U-nirea” s-a detașat foarte repede și a depășit media comună a cunoștințelor la toate obiectele umaniste. Excelsa la limba și literatură română, la fran-ceză și germană, la latină, la istorie, la psihologie.

Trecute prin zeci de ani peregrini, prin războaie și schimbări de do-miciliu, niște caiete îngălbenite de vreme, dar păstrate impecabil în scoar-țele lor de epocă, ne stau mărturie. Iată compoziții și teze la limba română, corectate și notate succint de profesorul I. M. Rașcu. De la „Jianu la vîină-toare”, „Impresia ce-am avut-o în ziua de 24 ianuarie 1919”, „Cuprinsul pe scurt al baladei Toma Alimoș”, și pînă la „Culoarea locală în nuvelele isto-riche ale lui Odobescu”, sau „Care sînt atitudinile critice pe care Maiores-cu le primește din patrimoniul cultural al înaintașilor săi”, putem urmări maturizarea intelectuală și formarea timpurie a unui mod propriu de gîn-dire. Ceva mai tîrziu, se limpezește stilul redării, în lucrările semnate „Dia-conu I. Ioan, cl. a VII-a modernă, Liceul Unirea”. Asupra acestora I. M. Rașcu încă avea nemulțumiri. „F. bine ca fond, neqlijentă ca formă”, apre-cia pe o teză clăsată cu „nota nouă”, maximă pe atunci. Severitatea aceasta

FOȘTI ELEVI AI LICEULUI „UNIREA”

în privința folosirii limbii scrise, a fost cel mai valoros îndreptar în formarea viitorului om de litere. Se știe că Ion Diaconu, ca student, a trecut prin școala înaltă a lui **Ovid Densusianu**, a cărei influență a fost decisivă asupra sa; totuși a păstrat, pînă la urmă, neștirbită recunoștință și profesorului Rașcu, de la Liceul „Unirea”, ale cărui poezii în ediție primă le avea mereu la îndemînă între cele mai prețioase amintiri.

Tot din anii studiilor liceale, se găsesc în arhiva familiei comunicările ținute la Societatea literară „Grigore Alexandrescu”. Iată cîteva titluri: „**Riga Poloniei și Domnul Moldovei**, de C. Negruzzi”, „**Bucolicele lui P. Vergilius Maro și Genul pastoral**”, „**Anton Pann**”, „**În munții Neamțului și Amintiri dintr-o călătorie**, de Calistrat Hogaș”, „**Scrisoarea I și Mortua est**, de M. Eminescu”, „**Sufletul latin în literatura nouă**, de D-l Prof. Ovid Densusianu”, „**Cîteva din volumele de versuri apărute (Versuri**, de Camil Petrescu, **Inscripții**, de N. Davidescu, **Aur sterp**, de Al. Philippide, **Povestea omului**, de Demostene Botez). Acestea încep ca simple recenzii, apoi se ridică la comparativism, la punctul de vedere critic, la personalism creator. Sînt lucrări suficiente de întinse, din clasele a VII-a și a VIII-a de liceu, în paralel cu teze la latină, franceză și germană, apreciate cu „F. bine” și mai rar, cu „Bine”. Tot pe atunci, a dezvoltat, în afara clasei, teme de istorie. Un caiet cu pătrățele poartă pe prima pagină, frumos caligrafiat, titlul „**Essais poétiques par I. Diaconu-Delavrancea (sic!) — cl. VIII-a modernă. Liceul «Unirea» Focșani**”. Cuprinde numeroase traduceri din Alfred de Musset, Paul Verlaine, Sully Prudhomme, Ch. Baudelaire, Maurice Rollinat, José Maria de Hérédia, Anne de Noailles. Un alt caiet voluminos, cu „**Notițe la Filosofie-Psihologie**”, menționează deferent pe copertă, numele profesorului **Mihai Bantaș**.

Din aceste variate îndreptări de drum, trebuia aleasă calea pentru studiul universitar. Avînd exemplul formației enciclopedice a cîtorva dintre profesorii de la „Unirea”, tînărul Ion Diaconu a continuat să aprofundeze mai multe domenii. După absolvirea liceului în anul 1923, s-a înscris la Facultatea de Litere a Universității din București, urmînd cursurile profesorilor săi iluștri, **Nicolae Iorga** și **Ovid Densusianu**, adică istoria universală și filologia romanică. A mai frecventat cursul de literatură română veche, ținut de profesorul **Nicolae Cartoian** și pe acela de franceză, al profesorului **Charles Drouhet**. Între manuscrisele de tinerețe, urmează rîndul lucrărilor de seminar la cele trei discipline pentru care pregătea licența. Găsim o lucrare notabilă despre „**Scrisori la un prieten**, de C. Negruzzi”; alta, datată 11 iunie 1924, dezvoltă „**Mișcarea literară între 1840 și 1848 cu noile ei îndrumări**”. S-au mai păstrat două subiecte de literatură veche românească, ambele marcate de stilul profesorului Cartoian.

Cu toate acestea, atașamentul pentru oamenii și locurile natale l-au îndrumat în altă direcție de cercetare pe studentul Diaconu. Venind în leqătură cu prof. Densusianu, și-a găsit adevărata menire. Acesta i-a publicat în revista sa „**Grai și suflet**” (anul 1926), „**Două variante ale Mioriței**”, determinîndu-l imediat la studii de folclor, etnografie și dialectologie. A urmat o viață de pregătire continuă, de cercetare a ținutului Vrancei, căruia Ion Diaconu i-a închinat toată energia sa spirituală. Cu mare sacrificiu, a procurat tratate de specialitate din toate centrele culturale europene mari. Prin lecturi aprofundate în diverse domenii ale culturii, a fost mereu în cunoștință cu ceea ce apărea nou în domeniul ideilor. Elevul de odinioară a devenit un savant reputat pentru lucrările sale, acum considerate de bază în folcloristica românească. Onorînd mențiunea „**Maqna cum laudae**”, obținută în 1926 pe diploma de licență, a continuat să se perfecționeze și, în anul 1948, a dat examenul de doctorat cu teza „**Reflexiuni despre cîntecul și versul popular, distinsă imediat cu «Premiul statului Eliade Rădulescu al Academiei**”.

În caietele de școală ale elevului Diaconu I. Ioan, de-acum mai bine de șaiszeci de ani, se întrevăd toate aceste împliniri și elevii vrănceni de azi, speranța noastră pentru mîine, este bine să-și amintească de „ziua bună” care „se cunoaște de dimineată”.

Paula DIACONU-BĂLAN

INSEMNĂRI

Frunzaru '87

Continuând tradițiile vestitilor brigadieri de la Bumbești-Livezeni și Salva-Vișeu de prin '46—'47, cincizeci de uteciști de la Liceul „Unirea” și Liceul Industrial Nr. 3 din Focșani au fost prezenți aproape saizeci de zile (5 mai — 30 iunie 1987) pe Șantierul Național al Tineretului de la Frunzaru (jud. Teleorman).

Șantierul ne-a adunat acolo nu numai pentru muncă, pentru executarea unor lucrări de construcții, ci și pentru a ne căli, angajându-ne într-un program complex, în care orele de muncă alternau cu clipele de destindere sub forma serilor distractive, a întrecerilor sportive, a vizionărilor de filme etc.

Încă din primele momente, tabăra, amenajată în orașelul Roșiorii de Vede, a devenit a doua casă și, firește,

a doua școală, o școală a muncii dure, bărbătești. A căpăta o asemenea experiență în preajma majoratului nu-i puțin lucru. Am cunoscut oameni noi și specificul unei noi profesii: aceea de constructor de dale din beton care se folosesc la taluzarea canalelor de irigații. Pătrunzând în tainele tehnologiei lor, ne-am îndeplinit cu cinste sarcinile încredințate, astfel încât la încheierea activității am obținut diplome de onoare, insigne și fanionul de brigadă fruntașă.

Frunzaru '87, o pagină densă din cartea vieții noastre de viitori constructori ai socialismului și comunismului!

Cătălin CIUCA,
clasa a XII-a A

DEBUT

Ultima seară la mare

Mare, cât de mult aș vrea
Să te știu numai a mea;
Să-ți vorbesc în mii de șoapte
Iară tu să-mi spui de toate.
Parcă stau, aș vrea să stau
Pe al umărului tău val —
Dar mă pierd în căutare
Spre nemărginita zare.
Ce să spun și cum să-ți spun?
Dragostea-mi și dorul sfânt
Se alege, se rup pe rând
Din al zidului pământ.

Marta-Iulia CRIȘOVAN

Cînd gîndul se rupe

Spre alte veri! —
Îndeamnă păsările ce
s alungă de toamnă,
dar în mine — și sapă cale
clipa asta
pe care vreau s-o cuprind
și să-i sorb
iar trecătoarea veșnicie.
Măsura timpului
rîscolit
s-a încheșat,
s-a încheșat în mine
ca visul uitat în floare
de care-ți amintești cînd
mărul bate-n țeam.
Pînă în noapte
se scurge în mine vara
și strig:
Eu am imaginat timpul
să cred că m-am perindat
prin lanuri
și încă ...

Lucia CHERCIU,
clasa a X-a — filologie,
Liceul Economic din Focșani

Monologul îndrăgostitului în poezia lui Eminescu (IV)

(Urmare din nr. 130/1987)

„Unde te duci? Când o să vii?“.

Un asemenea final stinge parcă orice zgomot în nemărginire, pentru ca îndrăgostitul să poată prinde cel mai slab semn de răspuns al iubitei.

În cunoscutul triptic de sonete, monologul eminescian ne inoculează melodia serilor de toamnă, cu frunză-mprăștiată și picuri grei izbind în geamuri. Poetul însuși, în singurătatea odăii abia luminate, recitește scrisori vechi și într-un ceas își retrăiește viața toată. Din loc în loc, pe ecranul amintirilor, scăpărarea unei lumini de împlinire trecătoare îi mulcomește sufletul în visarea premergătoare somnului, ca o ceață a neființei care-l cuprinde treptat. Și deodată, tonalitatea afectivă se schimbă: fericirea irumpe în el, auzind „foșnirea unei rochii / Un pas moale abia atins pe scânduri“ și simțind că mâini subțiri și reci îi acoperă ochii, în copilărescul joc al îndrăgostiților de-a „ghici cine e?“.

În al doilea sonet, înregistrăm acel „sotto voce“ al destăinuirii către cea plecată de-a pururi:

„Sunt ani la mijloc și încă mulți vor
trece

Din ceasul sfânt în care
ne-ntîlnirăm,

Dar tot mereu gîndesc cum ne
iubirăm,

Minune cu ochi mari și mînă rece!“

Prin perfectul simplu al vorbelor, ceasul sfânt al întîlnirilor, atît de îndepărtat, devine aproape prezent prin fidelitatea reprezentării afective care declanșează arzătoarea și laconica chemare: „O, vino iar!“, urmată de descrierea rolului ei stimulator pentru poet:

„...Cuvinte dulci inspiră-mi / Privirea tat asupra mea să plece,

Sub raza ei mă lasă a petrece / Și
cînturi nouă smulge tu din liră-mi...“

Se stinge-atunci o viață de durere,
/ Privire-ami arde, sufletul îmi crește...“.

Paradoxală combustione: cu cit

focul iubirii îi mistuie ființa, cu atît geniul ce sălășluiește în el se înalță mai sus, în sferile demiurgice ale creației.

În al treilea sonet, chemarea adresată iubitei se repetă pe un alt registru, în imbinări de cuvinte ce n-au mai stat nicicînd alături. Este ora cînd în univers a încremenit totul, ca înainte de geneză, cînd însuși „glasul gîndurilor tace“. Totuși, îndrăgostitul — cu acuitatea senzorială a genurilor muzicale — percepe „cîntul unei dulce eviavii“, poate tocmai aceea care a dat naștere lumilor, mișcarea primordială a materiei ce izvorăște din însăși ființa sa. Înfiorat de incertitudini, poetul se adresează aceleia pe care o socotește deopotrivă cu „cîntul unei dulci evlavii“, principiul fundamental al vieții sale:

„Atunci te chem. Chemarea-mi
asculta-vei?“

Din neguri reci plutind te vei
desface?“

(Cum s-a desfăcut lumea din haos)
Puterea nopții blind însenina-vei

Cu ochii mari și purtători de pace?“

Atîtea întrebări în care dorința se împletește cu teama de nepăsare a iubitei, sînt urmate de rugămîntea fierbinte:

„Răsați din umbra vremilor încoace... / Cobori încet... aproape, mai aproape.“

Te pleacă iar zîbind peste-a mea
față / A ta iubire c-un suspin arat-o
Cu geana ta m-atinge pe pleoape...“

Creionat, ca în stampele japoneze cele mai fine, acest tablou a ceea ce ar fi putut să fie tulburătoarea reîntîlnire a celor doi tineri — nobil omagiu închinat rolului firesc al femeii în umanitate — se încheie cu sfîșietorul vers al supremei deznădăjduiri: „Pe veci, pierdute, veșnic, adorato!“.

În *Despărțire*, monologul abandonatului mai urcă o treaptă spre culmile autoimprescției, pe cînd iubita rămîne în sufletul lui îndurerat ca o lumină ce nu-și va găsi niciunde pe-

PERMANENȚE

rechea. Singura lui dorință este să-i
piară urma în mintea tuturor și mai
ales a ei:

„Ca și cînd' niciodată noi nu ne-am fi
găsit,
Ca și cînd anii mindri de dor ar fi
deșerti...
Cu fața spre perete mă lasă prin
străini
Să-nghețe sub pleoape a ochilor
lumini,
Și cînd se va întoarce pămîntul în
pămînt,
Au cine o să știe de unde-s, cine
sunt? !”

Suprema și ultima mîngiere ar fi
ca cineva să șoptească aproape de
închisele-i pleoape numele ei: „Apoi
de vor, m-arunce în margine de
drum... / Tot îmi va fi mai bine ca-n
ceasul de acum...”.

Poate că natura îndurătoare va tri-
mite stoluri de corbi să-ntunece zarea;
o vijelie — gropar cosmic al îndure-
rății poet — va da „...pulberea-mi
fărîinii și inima la vînt...” — nimic să nu
mai rămînă din receptacolul unei iu-
biri mai presus de fire. Tablou de
tragedie antică, urmat de un cătren
în care binecuvîntarea poetului, pen-
tru aceea care i-a zdrobit inima, a-
tinge sublimul:

„Ci tu rămii în floare ca în luna
lui april,
Cu ochii mari și umezi, cu zîmbet
de copil.

Din cît ești de frumoasă
să-ntinerești mereu
Să nu mai știi de mine cum n-oi
mai ști nici eu”.

În opera poetică a luceafărului po-
eziei românești, sub lumina căruia se
va plămădi veșnic geniul poporului
român, nici o Dalilă — oricît de cru-
dă — nu l-a împins la blestem. Inefa-
bilul feminității n-a fost de nici un
poet mai delicat și mai original învă-
luit în incantații ca de Eminescu:

„Pierdută pentru mine, zîmbind
prin lume treci...”

Fii binecuvîntată și fericită, tu,
Copil cu păr de aur ce mintea
mi-o pierdu,
O, tu, tu, dumnezeul și viața vieții
mele...

O, rai al tinereții-mi din care stau
gonit...”

Cu pana multă în amarul lacrimii și
în aurul razelor de soare, poetul schi-
tează mereu și mereu chipul iubitei,
cînd în versul scurt, lapidar, cînd în

unduirea amplă a versului de 13—14
silabe, deopotrivă încărcate de tulbu-
rătoare forță a ireversibilei însinqua-
rări.

În diferite formulări am spus că, la
Eminescu, iubirea este principiul de
viață, etern ca atracția universală. În
Freemăt de codru, elementele naturii,
personificate, se comportă unele
față de altele ca și eroii unei perechi
de îndrăgostiți. Iată **lacul și soarele**
din prima strofă:

„Tresărind scînteie lacul
Și se leagănă sub soare...”

În galaxia noastră, soarele este as-
trul dătător de viață. Sub razele lui
calde, lacul tresare așa cum tresare
orice îndrăgostit sub privirile ființei
iubite. Între cele două elemente din
natură, ca și între ea și el este o a-
tracție, o aspirație irezistibilă. În stro-
fa a doua, locul lacului îl ia apa iz-
voarelor și a gîrlelor care „sună som-
nuroasă” în umbra copacilor, dar a-
colo „unde soarele pătrunde / Între
ramuri a ei unde / ea în valuri spe-
rioase se azvîrle”. Aceeași năzuință
a apei curgătoare care se comportă
ca o adolescentă naivă cînd dă cu o-
chii de acela ce i-a insuflat prima iu-
bire.

Strofele analizate pînă acum n-au
fost decît o prefață, conținînd ele-
mentul de comparație cu atracția din-
tre cei doi factori ai cuplului erotic u-
man. Pentru a zugrăvi frumusețea și
mai ales puritatea și gingășia iubitei,
Eminescu se folosește în această poe-
zie de personificări ale vegetației, ale
izvoarelor, ale păsărilor.

Revăzîndu-l singur pe cărările um-
broase pe care rătăcise cu un an îna-
inte,

„Cucu-ntreabă: «Unde-i sora / Viselor
noastre de vară?
Mlădioasă și iubită / Cu privirea
ostenită,
Ca o zîină să răsără tuturora»”.

Înțelegem că amintirea ei a însoțit
păsările migratoare spre țările calde,
zîina din basme, gingasă și pură ca
visele infiripate în timpul zborului
lor.

Teiul vechi, întocmai ca un bunic,
„...un ram întins-a / Ea să-l poată
să-l îndoaie,
Ramul tînăr vînt să-si deie / Și de
brațe-n sus s-o leie,
Iară florile să ploaie peste dînsa”.

Rigiditatea bătrînului tei s-a topit
în fata farmecului fetei și în sorincio-

PERMANENȚE

bul aerian, petalele înmiresmate ale florilor lui au investit-o ca o crăiasă cu haină țesută din fire de aur. Imaginea ei, pe care o primim prin intermediul naturii înconjurătoare, rivalizează cu a îngerilor de pe frescele pictorilor Renașterii, concordând cu „visul de vară” al păsărelelor și desăvârșind-o pentru noi prin adaosul coloristic și mireazma subtilă a florilor de tei, atât de des prezentă în poezia lui Eminescu.

Monologul poetului este înlocuit de al izvorului personificat:

„Unde mi-i crăiasa oare? Părul moale
despletindu-și,
Fața-n apa mea privind-și / Să
m-atingă visătoare cu piciorul”.

Portretul fizic al fetei se întrecește: are păr moale, cu fir subțire, cu o rază aturie de soare; crăiasă codrului cu izvoarele lui, bucurie întrupată pentru acest element primordial al naturii eterne, care i-a oglindit chipul și a clipocit vesel peste piciorul ei confundat în unde... Portretul s-a desăvârșit, dar întrebările succesive și tușele de penel muiate în lumină au răscolit durerea poetului părăsit, care abia acum trece la vorbirea directă:

„Am răspuns: «Pădure dragă, / Ea nu
vine, nu mai vine»”.

Tot ce-l înconjoară este martorul fericirii pierdute și suferința poetului se concentrează într-un singur strigăt ce umple spațiile:

„De unde ești, revino iarăși / Să fim
singuri!”

Sara pe deal, creată în scurtul răstimp de luciditate pe care i l-a înghinduit fatala boală, este singura poezie în care tristetea nu întunecă sufletul îndrăgostitului poet.

Unică prin structura ei prozodică coriambică, sugerând arcurile inegale ale crenguțelor de brad, este mai cu seamă tulburătoare prin viziunea poetului ce umple cu tabloul acestei idile toate înserările spațiului românesc, din care-si trage sevele de durată prin veacuri de la poporul nostru de cloșani și plugarii.

Un sat într-o înserare, învăluit în trîmbele de fum ale vetrelor și în murmur de fluier, cu turme coborînd și suind, pe cîna buciumele novestesc jalea strămosilor, oameni cu coasa-n spinare venind de la oîmp: clopotul vechi al bisericii de lemn, care

„imple cu glasul lui sara”; pe cerul adînc și senin, stelele nasc umezi; luna trece pe firmament „sfîntă și clară”, proiectînd umbra caselor vechi. E liniște de început de lume, doar apele se aud cum plîng „clar izvorînd în fîntîne” și cumpăna lor scîrție-n vînt. Și în tot tabloul acesta care parcă prefațează — cu atîtea decenii înainte — simfonia lui Enescu, privirile îndrăgostitului se opresc asupra „înalțului, vechiului salcîm” de pe deal.

Un adevărat ax statornic în jurul căruia se rotesc — de la facerea lumii — pămînt și ape, lună, soare și stele, oamenii cu bucuriile și lacrimile lor. Toaca punctează clipele de nesfîrșit, apropiînd treptat pe îndrăgostiți de ora fericită a întîlnirii cu iubita. Sufletul îi arde în iubire ca para, și nerăbdarea îl face să exclame euforic:

„Ah! în curînd satul în vale
amuțește;
Ah! în curînd pasu-mi spre tine
grăbește...”

Și la gîndul că „Sub un salcîm sta-vor ei noaptea întreață”, ca „Ore întregi spune-i va cît îi e de dragă”; / Și-or răzima capetele unul de altul / Și surîzînd vor adormi sub înaltul, vechiul salcîm”.

poetul exclamă nebun de fericire: „Astfel de noapte bogată / Cine pe ea n-ar da viața lui toată?”

Doi tineri cu ochi mari, cu sufletul înfiorat de unica și marea iubire a vieții lor, cu capetele răzimate unul de altul sub un salcîm în floare din dealul satului românesc, surîzînd prin somn, sub lumina lunii...

Luat ca model la vîrsta iubirilor tinerești, limbajul poetic și simțirea profundă și curată a monologului eminescian, ar fi o pavăză împotriva vîntului de întristător și primejdios dispreț față de cel mai nobil și mai stimulator sentiment omenesc de fapte memorabile.

Glorie eternă „cinturilor” de iubire ale celui ce de 116 ani infuzează limbii și sufletului românesc puterea genului său cu care vom străbate mileniile, în strălucitoarea lumină de astru ce ne-a dăruit.

*) Comunicare ținută la Liceul „Unirea” din Focșani, la 30 aprilie 1983, în cadrul sesiunii științifice organizate cu prilejul împlinirii unui veac de la apariția **Luceafărului**.

OPINII

Prepoziții „flexibile“

În ce privește statutul sintactic al verbului **a privi**, trebuie spus că acest statut rezultă din sensurile, din derivatele și din influența altor limbi. Într-un exemplu ca **Programul privind realizarea...**, gerunziul verbului are sensul „a se referi la...“, iar în **Această chestiune vă privește** (unde complementul direct ne trimite la persoane și, logic, la un subiect), verbul are sensul „a interesa“. În acord cu cele de mai sus, gerunziul din construcții ca **Măsurile privind...** joacă rolul unei prepoziții, asemenea corespondentelor franceze, participiile **concernant**, **touchant**, unde, ca participii prezente, sînt considerate prepoziții. În aceste structuri, gerunziul introduce atribute de relație (dar, complemente, în cele de tipul : **n-am nimic a obiecta privind propunerea aceasta** sau, și mai bine, cu supinul : **n-am nimic de obiectat privind...**). Într-un ziar citesc : „Un apel privind luarea de măsuri urgente **vizînd** prevenirea dispariției...“, unde concurența gerunziilor este, ni se pare, concludentă (am auzit cîndva : **n-am sesizat nimic atingînd persoana ta**, aici, se vede ușor că **atingînd** ne trimite la corespondentul francez de mai înainte). Dar, fiindcă veni vorba de franceză, trebuie să relevăm calcurile corespunzătoare pentru locuțiunile prepoziționale care introduc complemente sau atribute de relație : fr. **en matière de**, **quant à**, **relativement à**, **par rapport à**, **en relation avec**, **pour ma part**, **du point de vue**, **vis-à-vis** etc., față de : **în materie de**, **cît despre**, **relativ la** în legătură cu, din partea mea, din punct de vedere (din punct de vedere al...) vizavi de, față de raport cu, în comparație cu etc.

Într-un mod identic se pune problema cu toată familia verbului **a privi**. Iată o serie : **date privind starea vremii**, în care gerunziul poate fi substituit prin : **în ce privește**, **cu privire la**, în privința + genitivul (stării vremii), **privitoare la**, sau, din alte familii : **referitoare la**, **cu referire la**, **relative la**, în legătură cu, **legate de** etc. Dacă aceste locuțiuni prepoziționale precedă substantivul, sînt considerate locuțiuni neflexibile (invariabile, din punct de vedere morfologic) : dacă sînt postpuse substantivului, pot fi socotite adjective, fiindcă se acordă în gen și număr (de ex. : **privitor la măsurile luate...**, dar **măsurile privitoare la...**, **teoremă privitoare la...**). Iată și unele neconsemnate de gramatici : **Însemnări pe marginea expozițiilor...** (locuțiunea introduce un atribut de relație), față de **Pe marginea expozițiilor**, se poate observa că... (locuțiunea introduce un complement de relație) sau : **Legat de asta**, **am să-ți spun că...**, în care locuțiunea prepozițională s-a îndepărtat, oarecum, de verbul **a lega**.

Ziceam mai sus despre acestea că, așezate după substantiv, pot fi **socolite** adjective, în baza acordului, deși, la o analiză semantico-sintactică (nu formală), rămîn tot **locuțiuni prepoziționale** (dar flexibile). Să privim cîteva structuri :

- Cel mai discutat meci a fost acela **legat** de calificarea noastră.
- Cele mai discutate meciuri au fost acelea **legate de...**
- Cea mai discutată problemă este aceea **legată de...**

Poate fi pusă o asemenea locuțiune în relație cu un determinat nominal ca s-o desființăm, întorcînd-o la verb ? Firește că nu. Totul depinde, după cum. Cum ar fi posibilă o construcție ca : **Cel mai discutat elev a fost acela legat de...**, fără ca să se schimbe sensul locuțiunii sau, mai bine zis, fără ca s-o desființăm, întorcînd-o la verb ? Firește că nu. Totul depinde, după cum se poate vedea, de structura logico-gramaticală a limbii. Este ceea ce afirmă Emile Benveniste : „forma gîndirii este configurată de structura limbii“.

Ceea ce vreau să subliniez aici este faptul că aceste deosebiri funcționale își află ecoul, ca să zic așa, în structura semantică a textului. Din punct de vedere semantic, locuțiunile prepoziționale cu care se constru-

OPINII

iește categoria sintactică de relație (complement, atribut și propozițiile corespunzătoare) nu diferă în nici o privință, indiferent dacă sint flexibile sau neflexibile (pentru flexibile, avem în vedere postpunerea față de nume, când intervine acordul, după cum am văzut). În această situație sînt: **privitor la** — **privitoare la**, **referitor la** — **referitoare la**, **relativ la**, **relativă-relative la**, **legat de** — **legată-legate de**. Toate sînt sinonime cu în ceea ce **privește**, **cu privire la**, **în privința** etc. și introduc aceleași categorii sintactice de relație. Iată cazuri prin cumul sau prin corelare:

— **Constatări în legătură cu sarcinile referitoare la creșterea productivității muncii.**

„...atît în ce **privește** numărul total de crime, cît și în **privința** furturilor...”, sau în care intervine o atributivă de relație: **Problema cu privire la ce este moartea nu este pusă.**

Și acum, încă o precizare: locuțiunea prepozițională **cît privește** ar trebui să rămînă invariabilă, morfologic: **cît privește** spectacolul, mi-a plăcut; **cît privește** spectacolele (nu **privesc**), aș vrea să...

Că locuțiunea prepozițională **în ce privește** nu poate fi tratată ca o propoziție și nici nu poate fi disociată (cum încearcă unii cercetători), ne-o dovedește corelația locuțională, în exemple ca: **Atît sub raport tematic cît și în ce privește** zgrăvirea de caractere...

În mod paralel, sub pretext de rigoare științifică și de analiză la obiect, ne-am putea întreba ce se întîmplă și cu unele locuțiuni adverbiale care ar fi trebuit să fie neflexibile. O locuțiune adverbială ca **într-o privință** mai poate fi întîlnită cu varianta de plural: **în niște privințe**, iar cealaltă **în această privință** cu sensul „considerînd, privind respectiva problemă” ca în **În această privință, cred că ai dreptate**, apare, ca la Creangă, și la plural: „...gingașă în multe privinți”, după cum, tot la plural, primește mai multe determinări: **în (cîteva, mult, aceste, unele, anumite etc.) privințe**.

Cele arătate în acest subparagraf au avut rolul de a pune în evidență nu categoria sintactică de relație, ci caracterul labil al flexiunii, chiar în clasa cuvintelor inflexibile. Cu privire la acestea, pot exista opinii diferite. Bunăoară, în DEX, sintagma **în materie** este considerată locuțiune adverbială cu sensul „în problema respectivă”, fără a se exemplifica. Dar, dacă dăm noi un exemplu de tipul **o autoritate în materie** (abstracție făcînd de funcția unui atribut de relație), s-ar putea spune că avem a face și cu o locuțiune adjectivală (ceea ce, în școală, se mai consideră substantiv cu propoziție!). Mai mult: DEX-ul, în același loc, consideră (surprinzător!) tot locuțiune adverbială și pe cea prepozițională **în materie de**, pe care, vai, o și echivalează cu „în ceea ce privește” (sic!). Or, ce avem de constatat? Dacă s-ar mai fi luat și exemple ca: **În materie de fotbal, Măsuri în materie de irigații** etc., nu s-ar fi ajuns la soluții discutabile, într-un domeniu atît de controversat.

În urma acestor considerații, trebuie să admitem că avem a face cu unele categorii flexionare și în cadrul claselor de cuvinte neflexibile (după cum se întîmplă și invers: oare nu găsim și substantive, adjective etc. invariabile? Negreșit.). Ipotezele și demonstrațiile de pînă acum au relevat acest fapt. Oricum, n-aș putea zice că, în soluțiile date de noi, e mai bine, nici că e mai rău; e altfel. Din perspectivă funcțională, presupun că exemplele analizate pînă acum au fost convingătoare pentru a reliefa relația funcție-conținut și corespondența biunivocă a locuțiunilor incriminate.

Ceea ce știam pînă mai ieri, în ceea ce privea inflexiunea unor locuțiuni prepoziționale, acum s-a schimbat. Regula **privitoare** la interpretarea lor ne... **privește**, din punct de vedere gramatical! Evident că este posibilă și o asemenea **interpretare**.

Tehnica abstragerii ideilor principale la clasa a V-a

În operaționalizarea cunoștințelor literare ale elevilor din clasa a V-a, consider că un contact direct cu textul literar rămâne calea esențială de înțelegere a lui, o premisă a activizării proceselor gândirii.

O cerință imperioasă în reușita receptării corecte a unui text narativ de către elevii intrați în ciclul gimnazial, o reprezintă elaborarea planului de idei, procedeu de bază al studiului individual. Acest procedeu de lucru constituie criteriul fundamental de apreciere a priceperilor de a învăța, un indiciu esențial al dezvoltării intelectuale a elevilor.

Cercetările pedagogice evidențiază că elevii care nu știu să desprindă ideile esențiale dintr-un text și să stabilească legătura logică între ele, în loc să rețină esențialul, memorează cuvinte și fraze.

Tehnica scoaterii ideilor implică distingerea principalului de secundar, recunoașterea unei ierarhii, a unei gradualități cognitive.

Pentru a determina nivelul priceperii elevilor clasei a V-a de a elabora planul de idei al unui text, am dat, la începutul anului școlar, o lucrare de control prin care am cerut să scoată ideile principale dintr-un fragment (30 de rînduri), luat din „Dumbrava minunată”, de Mihail Sadoveanu, operă foarte îndrăgită de elevi, inclusă în lectura lor suplimentară pentru clasa a V-a.

Pe fila în care era dactilografiat textul, le-am formulat următoarele sarcini: citește textul de mai jos și formulează-i un titlu, împarte textul în fragmente logice și delimitează-le cu o linie verticală, formulează ideea principală a fiecărei construcții.

Față de aceste cerințe, am stabilit următoarele criterii de evaluare: calitatea titlului dat, delimitarea corectă în fragmente, formularea corespunzătoare a ideilor principale, legătura dintre titlu și ideile formulate, coerența dintre idei, corectitudinea logică și gramaticală, acuratețea scrisului.

După studierea acestor lucrări, am constatat că mulți elevi nu înțeleg textul la prima lectură, că nu se pot concentra.

Ideile formulate nu sînt subordonate titlului sau sînt exprimate prin propoziții sau fraze luate direct din fragment, fără o mulare a minții și a sufletului pe text.

În ceea ce privește împărțirea textului în fragmente, majoritatea elevilor au efectuat această operație, orientîndu-se nu după conținutul lecturii, ci după aspecte exterioare, de exemplu, după alineate sau încercînd să împartă textul în secvențe relativ egale ca mărime.

Elevii care au fragmentat textul, pornind de la conținutul acestuia, au încercat să facă o analiză anticipată, comparînd fiecare propoziție din fragmentul respectiv cu cea precedentă și cu cea care urmează. Aceștia sînt, în general, elevi cu performanțe școlare nu numai la obiectul limba română, ci și la alte discipline. Procentul elevilor care au rezolvat corespunzător sarcinile formulate a fost relativ mic, reprezentînd doar 20 la sută. Restul elevilor au lucrat empiric, descriptiv, fără să ajungă la esențializare, nu au avut în vedere legătura cauzală dintre momentele acțiunii, au formulat idei folosindu-se infinitive lungi, substantivizate.

Pornind de la constatările făcute, am elaborat un sistem de măsuri, care vizează atît formarea priceperii de a scoate ideile principale, cît și a unor deprinderi mai generale de activitate intelectuală necesare în procesul asimilării cunoștințelor.

DIDACTICA MODERNĂ

Acest sistem a cuprins lecții speciale în cadrul cărora elevii au fost familiarizați, atât sub aspect teoretic, cât și practic, cu tehnica muncii intelectuale.

Am pornit de la premisa că diviziunea textului în unități logice și concentrarea acestor structuri în idei constituie punctul de plecare al unui comentariu literar limitat. În acest sens, am îndrumat activitatea independentă a elevilor pentru cercetarea amănunțită a textului literar, pornind de la un sistem de întrebări, cum ar fi :

- Despre ce este vorba în acest text ?
- Ce semnificații au unele cuvinte, expresii din text ?
- Vă este totul clar în fragmentul citit ?
- Ce întrebări s-ar putea pune în legătură cu cele citite ?
- Cum s-ar putea răspunde la aceste întrebări ?

Ținând seama de dificultatea activității de abstragere a ideilor principale pentru elevii clasei a V-a, am elaborat modele cu astfel de planuri de idei din texte narative, dialogate, descriptive.

Am formulat, apoi, ideile principale numai pentru o parte din fragmentele textului, firește, pentru primele, restul fiind împărțit prin efortul personal al elevilor. În cazul unor texte care realizează descrieri în proză sau în versuri, în locul ideilor principale am dat titluri tablourilor care alcătuiesc întreaga descriere.

Uneori, planul alcătuit din idei formulate de elevi poate fi confruntat cu un plan întocmit de profesor ; din comparație se desprind concluzii privitoare la necesitatea perfecte adevărului a ideii la textul pe care-l rezumă și la obligația de a supraveghea corectitudinea lingvistică a formulării.

Priceperea de a împărți corect un text în unități logice se poate dezvolta și prin teme date acasă, fie în legătură cu un text nou și scurt, pe care elevii urmează să-l citească și să-l împartă, fie în legătură cu un text mai lung, studiat în două ore, când elevii trebuie să continue, acasă, operația de delimitare pe fragmente, începută, dar neterminată în clasă.

La unele lecții, activitatea elevilor se poate rezuma doar la formularea orală a ideilor. În cazul poeziilor lirice, insistența asupra planului ar anula iremediabil valorile literare și educative ale textelor. Lucrul acesta nu exclude sesizarea ideii centrale, operație care înseamnă însă altceva decât alcătuirea planului.

Pentru orele de lectură suplimentară, în loc de scoaterea ideilor principale, le-am cerut să răspundă la un sistem de întrebări legate de conținutul lucrărilor parcurse :

- Care sînt cele mai importante idei ale cărții citite ?
- Ce sentimente, interese și dorințe ți-a dezvoltat această operă ?
- De ce ți-a plăcut ?
- Ce personaj ai îndrăgit și ce calități ai reținut ?

Formarea deprinderilor de studiere a unui text, pe baza scoaterii ideilor principale, a înregistrat progrese evidente în ordonarea activității de învățare a elevilor din clasa a V-a.

În acest sens, a scăzut considerabil procentul elevilor care folosesc procedee de învățare nerațională, puțin productive, cum ar fi: povestirea după manual, învățarea pe de rost a lecțiilor.

A crescut în mod corespunzător ponderea metodelor și procedeele bazate pe activitatea gândirii (citirea critică și simțită a lecției, integrarea altor informații acumulate în instruirea elevilor).

Toate aceste metode și procedee au la bază o activitate intelectuală intensă, o logică strictă în ierarhizarea și desfășurarea acțiunilor mentale, care să conducă la creșterea performanțelor școlare.

prof. Enache MÎNDRESCU,
Școala Nr. 5 — Focșani
(fost elev al Liceului „Unirea“)

DURA LEX, SED LEX

LEGEA NE APĂRĂ. S-O RESPECTĂM!

Constituția R.S.R. prevede că respectarea legilor, a normelor de conviețuire socială este obligatorie pentru toți cetățenii țării. Aceasta presupune că în viața de zi cu zi, în orice moment, oamenii intrând în relații unii cu alții, trebuie să respecte o serie de reguli, de norme de conduită care să facă posibilă conviețuirea tuturor, în scopul asigurării unui climat necesar normalei desfășurări a activităților sociale.

În acest mod relațiile dintre indivizi capătă un caracter ordonat, disciplinat, ele corespunzând principiilor moralei socialiste iar legea acționează dând prioritate intereselor generale ale societății față de interesele fiecărui individ în parte.

Este firesc ca deplina egalitate în drepturi a cetățenilor în societatea noastră socialistă să presupună armonizarea libertății fiecărui individ cu libertatea tuturor și acceptarea acelor comportări individuale care nu stînjenesc pe ceilalți membri ai societății.

Aceasta înseamnă că nimeni nu poate pretinde că are dreptul să facă ceea ce vrea, fără a ține cont de nimic și fără a se supune nici unei îndatoriri. A accepta un astfel de comportament ar însemna să se admită indisciplina, abuzul și anarhia, ar însemna ca în relațiile dintre oameni „forța dreptului” să fie înlocuită cu „dreptul forței”.

Ce ar mai fi atunci viața fără nici o îndatorire decît o construcție fără schelet și care nu s-ar putea ține dreaptă, așa după cum spunea un înțelept?

Viața demonstrează că în orice activitate nu se pot obține rezultate decît dacă ea se desfășoară organizat și cu respectarea unei anumite ordini și discipline care este impusă atît de complexitatea proceselor de producție cît și de cea a relațiilor sociale, de diversitatea preocupărilor umane și nu în ultimul rînd de sporirea exigenței generale a societății față de fiecare individ.

Iată de ce, respectarea legii, a normelor de conviețuire socială, a ordinii și a disciplinei asigură fiecărui individ o reală libertate, asigurîndu-i în același timp condiții optime de muncă și creație, precum și demnitatea de om și cetățean.

Înțelegînd că această libertate și demnitate umană se realizează numai în societatea socialistă, cetățenii patriei respectă de bună voie și în mod conștient legile, dînd astfel dovadă de cinste și corectitudine, de fermitate și combativitate socială.

Respectarea legilor apare astfel atît ca o exigență a statului socialist, cît și a întregii societăți, ca o cerință a moralei socialiste.

Dar, pentru ca legea să poată fi respectată ea trebuie cunoscută în mod temeinic de fiecare individ, cunoașterea ei fiind nu numai o obligație cetățenească, ci și o parte integrantă a procesului educativ, a sistemului general de măsuri care asigură ridicarea nivelului politico-ideologic al tuturor cetățenilor.

DURA LEX, SED LEX

În cadrul acestui proces, o atenție deosebită se acordă și activității de cunoaștere, înțelegere și aprofundare a legilor, ca o formă distinctă în activitatea de educare moral-cetățenească, etică și juridică a tinerei generații.

Educarea tineretului în spiritul respectului față de lege și a normelor de conviețuire socială, dezvoltă la acesta importante trăsături de conduită morală, politică și profesională. Comportarea politicoasă, buna cuviință, respectul față de cei din jur, decența în limbaj și gesturi, ținuta vestimentară îngrijită constituie norme elementare ce trebuie să caracterizeze profilul moral al tineretului patriei noastre, al tuturor cetățenilor.

Sînt însă și situații cînd concepțiile retrograde, nivelul scăzut de instrucție și educație ori deficiențele din sistemul educațional, tendințele de căpătuială și modul de viață parazitar, indisciplina și superficialitatea, abuzul, neglijența și risipa, excesul de alcool și violența constituie unele din cauzele manifestărilor antisociale, ale încălcărilor de lege:

Împotriva lor acționează cu fermitate statul și-n același timp opinia publică. Orice om înțelege că cea mai mică încălcare a legii aduce prejudicii intereselor generale ale societății, că îngăduința și slăbiciunea față de faptele ce aduc atingere valorilor sociale ocrotite de lege, nu sînt admisibile dacă vrem să trăim și să muncim în siguranță și ordine, spre binele fiecăruia din noi și al întregii societăți, pentru progresul ei.

De aceea, pedeapsa ca sancțiune de drept penal, reprezintă riposta dată celor ce încalcă legea, măsura de constrîngere și reeducare față de aceștia și de prevenție generală față de ceilalți membri ai societății.

Categoriile de pedepse și limitele lor sînt în raport de gravitatea faptelor comise, pentru unele din ele fiind prevăzute sancțiuni aspre.

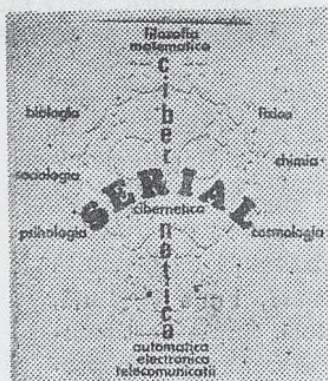
Prin aplicarea pedepselor însă, nu se urmărește cauzarea de suferințe fizice ori înjosirea celor sancționați, ci formarea unei atitudini corecte față de ordinea de drept și regulile de conviețuire socială.

În aceasta rezidă umanismul legilor în societatea noastră cît și în faptul că nu se admite sub nici o formă ca vreo persoană nevinovată să fie sancționată pe nedrept. În spiritul aceluiași umanism însă, toți cei ce încalcă legea trebuie să răspundă pentru faptele comise în raport de gravitatea lor.

Astfel, se asigură cadrul social-politic și moral favorabil promovării legalității socialiste pentru afirmarea și ocrotirea personalității umane, pentru afirmarea umanismului nou care situează în centrul preocupărilor societății, omul cu nevoile sale concrete, reale, omul căruia W. Shakespeare i-a dedicat aceste minunate gînduri: „Ce capodoperă este omul! Cît de nobilă este inteligența lui și cît de mari facultățile lui sufletești! Ce minunată este forma trupului său și mișcările acestuia! Ce lucru desăvîrșit este omul! Ce aleasă e cugetarea! și cît de nemăsurate însușirile! Ce falnic și minunat în portul și mișcările sale! Întocmai ca un inger în fapte și ca un zeu în năzuințele lui! Podoaba lumii! Pildă a virtuților!”.

Alexandru BALAȘ,
procuror șef al Procuraturii Județene Vrancea,
președintele Organizației Județene Vrancea a
Asociației Juriștilor din R.S.R.

SERIALUL NOSTRU

CIBERNETICA

Introducere liberă

„Iar originea tuturor acestora se găsește în munca neînsemnată atunci, a copilului **Humphry Potter**“.

Edmond NICOLAU

La amabila propunere a tovarășului prof. Petrache Dima, am răspuns cu bucurie, interes și satisfacție, să susțin un serial, despre apoteoza gândirii umane, care este cibernetică, în reputata Dvs. revistă, care de altfel, este „Revista noastră“, deși o parte din noi (ca vechi cititori și admiratori ai publicației), nu mai sîntem de mult elevi.

Personal, aș dori să fiu din nou elev, de astă dată, al Liceului „Unirea“ din Focșani, postură ce m-ar onora și mi-ar da satisfacții. Cum această metamorfoză ispăresciană nu este posibilă, rămîn pe poziția fostului elev, a nu mai puțin cunoscutului Liceu „Tudor Vladimirescu“, din „orașul de pe Jii“ și mă simt cu ade-vărat onorat, că mi s-a oferit posibilitatea de a trece din rîndul cititorilor. În echipa colaboratorilor direcți ai „Revistei noastre“.

Propun un dialog deschis cu tinerii cititori !

Eu voi expune — sau poate pe parcurs vom expune împreună — iar Dvs. veți citi și aveți libertatea, chiar îndemnul să ne scrieți ceea ce poate nu ați înțeles, ce doriți să expunem, ce nelămuriri apar, sau cu ce completări veniți, în interesul reușitei propusului serial.

Cum țara noastră este considerată, de unii, patria mamă a ciberneticii (consonanticii), sau după alții, un fericit loc, cu prestigioși precursori, pionieri, discipoli și continuatori ai ciberneticii, ne-ar bucura dacă ați descoperi noi documente și probe care să ateste și mai mult primordialitatea noastră în acest fascinant domeniu științific, pentru a le prezenta în acest cadru.

De altfel, cred că vă sînt cunoscute din mass-media, succesele remarcabile ale ciberneticii românești care s-a impus și pe plan internațional, atît în trecut, cît și în prezent. Astfel, în anul 1975, cel de-al 3-lea Congres internațional al Organizației Mondiale de Sisteme Generale și Cibernetică (W.O.G.S.C.), s-a desfășurat în capitala țării noastre, sub înaltul patronaj al președintelui Republicii, tovarășul Nicolae CEAUȘESCU. Iar cel de-al 4-lea Congres internațional, al aceluiași organism, de la Amsterdam, ca o recunoaștere internațională de înalt prestigiu, a decernat tovarășului Nicolae Ceaulescu, prima medalie de aur „Norbert Wiener“, pentru meritele sale deosebite, în dezvoltarea științei în general și a ciberneticii în special.

A II-a Conferință Națională de Cibernetică, desfășurată la București, în perioada 5—8 octombrie 1983, s-a constituit ca un moment științific de referință, prin amploarea tematicii teoretice și practice, precum și prin participarea unor ciberneticieni și informaticieni de largă reputație și specialiști din diverse activități economico-sociale.

Anul acesta, în luna decembrie, se va desfășura următoarea conferință, care se anunță a fi de mare amploare.

Cibernetică, în țara noastră, se dezvoltă în contextul general al progresului științific românesc, care beneficiază de îndrumarea de înaltă competență a tovarășel academician doctor inginer, Elena CEAUȘESCU, ilustru savant de renume mondial, președintele CNST, prim vice-prim-ministru, care a adus o mare contribuție personală, la dezvoltarea științei românești și la afirmarea acesteia și pe plan internațional.

Precizez că, acest răsunător cuvînt, cu rezonanță academică, care este cibernetică, nu trebuie să vă trezească teama de greu, de neabordabil. Cibernetică nu trebuie să fie o „Terra incognita“.

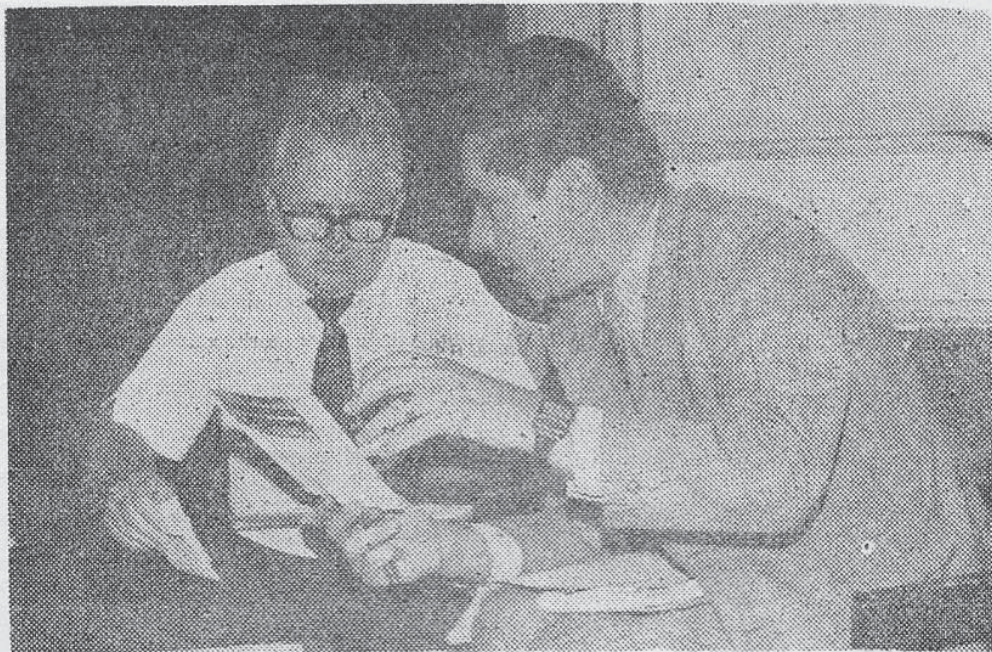
Cred că sinteza de acord cu mine, că nu există probleme grele și ușoare, ci numai știute și neștiute. Ce este știut, este și ușor, și invers.

Așadar, parafrazîndu-l pe scriitorul francez de știință popularizată E. Aisberg, lansăm primul slogan al serialului nostru :

„Cibernetică?... Nimic mai simplu... de pe poziția lui „Curiosus“ și nu a lui „Ignotus“ — și chemarea, ca din aproape în aproape, asimilînd succesiv noțiunile legate de domeniul prezentat, veți ajunge să vă lărgiți orizontul culturii generale și veți constata personal că cibernetică este o minune a timpurilor moderne — una din cele mai mari și surprinzătoare — care modifică profund modul de viață.

Oricum, un tînăr actual (viitor cetățean al mileniului 3), nu se poate considera cult, dacă (exceptînd disciplinele clasice) alături de sociologie sau ecologie, nu are un abc și despre cibernetică, care să-i întregască omnicunoașterea, la baremul necesar, al timpului pe care îl trăim (la sfîrșit de veac și mileniu).

Ce este dar acest serial științific?... O descriere de inițiere? Desigur, din moment ce poate fi accesibil oricărui persoane, care nu s-a ocupat de loc cu studiul ciberneticii, dar care are totuși o

Ing. Mircea Duzineanu prezentînd coordoantorului revistei structura serialului.

cultură generală medie. Nu trebuie să știți prea multă matematică sau electronică și nici informatică sau automatică, ci numai să lecturați atent, în ordine cronologică secvențele ce vor apărea, succedate pe teme.

Cum revista ce ne găzduiește se epuizează repede, la chioșcurile de difuzare a presei, vă recomand să solicitați un abonament permanent, pentru a vă asigura continuitatea temelor prezentate.

Cibernetician (profesionist sau amator) poate fi nu numai un adult, ci chiar un copil, așa cum este cazul marcat în istoria timpurie a acestui pasionant domeniu. Copilul englez Humphry Potter, a inventat în 1712, primul sistem cibernetic tehnic, cu circuit închis și legătură inversă, la mașina de aburi, constînd într-un dispozitiv automat, de deschidere și închidere programată, a robinetelor de aburi, sincronizate cu pistoanele înaintea lui J. Watt (1736—1819), care a introdus ulterior regulatorul centrifugal de viteză (1789), alt sistem cibernetic esențial în istoria tehnicii.

O infinitate de alte subiecte, potențiale invenții și inovații, așteaptă să le realizați, voi tinerii, adulții milenului viitor, care să întregiți și să ridicați cibernetica la un nou nivel calitativ și cantitativ, pe cărările deschise de înaintașii noștri.

Aș întregi, alei, cele spuse de mine, cu o celebră strofă argezeană :

„Ți ridicăși capul de jos, chemat de soare,
și începu îndată și cugetul să-ți zboare
Tu și-ai învins pămîntul, mormîntul și
destinul
Se învinsese omul neașteptat, străinul“.
(„Pînă atunci“)

Cibernetica pentru voi, nu trebuie să fie numai un hobby, ci mai mult, un mod de viață, deoarece așa cum subliniază adesea și prof. J.C. Drăgan, președintele

de onoare al Academiei de Cibernetică „Odobleja“ : „Cibernetica va condiționa viața milenului trei“.

De pe acum resimțim „șocul viitorului“ prin „al treilea val“ (cum ne atenționează Alvin Toffler, în cărțile sale, mari succese de librărie), care ne oferă un impact de seism cu noul, șoc ce nu ne poate lăsa indiferenți, la asediul de azi al ciberneticii.

Să desolidem, la întîmplare, o publicație recentă de documentare tematică, în cibernetică, editată de INID (Institutul Național de Informare și Documentare) și să vedem ce este nou, în domeniu, în jurul nostru și pe planetă.

Peste noapte se naște o nouă subramură a ciberneticii : „Mecatronica“, cu vedete sub formă de roboți industriali, inteligenți și flexibili tehnologic, rod al conlucrării cu succes a mecanicii fine cu electronica corpului solid, cu soft (programe) și hard (echipament) din generația a V-a.

Reputația Japoniei ca „regat al roboților“ se consolidează, prin realizarea în continuare (peste 100 000 de exemplare) de roboți, în mare serie (24 de ore din 24), realizați automat, de alți roboți, cu precizie de manipulare de pînă la 5 microni. Un robot din această serie poate înlocui pînă la 4 muncitori și reduce costurile manoperei, cu pînă la 80 la sută, dispunînd de 6 grade de libertate și avînd o înaltă fiabilitate.

Testomatica (testarea automată a echipamentelor electronice), acest nou domeniu din cibernetica tehnică, se aplică la roboți, cu facilități senzoriale, tactile și vizuale, ce pot lua decizii legate de modificările mediului ambiant. Acești roboți cognitivi se mai numesc și automate cibernetice inteligente.

Pentru AFIR (Asociația Franceză pen-

ȘTIINȚĂ ȘI TEHNICĂ

Edmond Nicolau

tru Robotică Industrială), termenul de „robot“ se extinde și la manipuloare! ? Motivul, constă în faptul că cuvântul robot are surse de piață (reclama fiind sufletul comerțului)

Miracolul japonez ne oferă o nouă familie de roboți industriali, pentru asamblare de precizie, pășitori cu două picioare, cu deplasare și pe scări. Mai mult firma „Dainichi Kiko“ a realizat roboți pentru hoteluri și restaurante, sau pentru aplicații domestice, care efectuează 8 mișcări de bază și articulează vocal 16 cuvinte strict necesare pentru dialog (om-robot). Acești executori docili, cu o logică flexibilă, pot conlucra, concomitent pînă la 10 indivizi într-o încăpere, în siguranță deplină.

Domotelnică se cibernetizează prin realizarea lacheilor casnici. „Mitsubishi“ a elaborat, în acest context, robotizarea administrării gospodăriei, conducerea menajului, sistem programat cultural-distractiv, cu telesupravegherea aparatelor electrocasnice, din exterior, prin folosirea liniei telefonice de abonat.

Știința protecției muncii se mărește, în prezent, cu tehnicile speciale de protecție a omului împotriva roboților. Erorile de programare, comandă sau exploatare, generate de om pot duce la accidente neplăcute, fără ca roboții să aibă nici o vină (robotul fără om este un material inert).

Concomitent cu roboții pașnici (industriali și utilitari), forțe înrăite și revanșarde, cu o gândire diabolică, proiectea-

ză și realizează armate de roboți militari, care să se supună docil militarilor de profesie, pentru a executa misiuni elementare în tehnica de război. Iată cum cibernetica este pusă în postură de adversar al omului.

O știre de ultimă oră (cu incidente pașnice) ne informează despre cibernetizarea, prin electronizare a birourilor, domeniu ce a căpătat denumirea de „Biro-tică“.

Un birou, care să nu necesite hîrtii și ustensile de scris, pare un vis imposibil, dar un mare pas în această direcție a fost făcut de firma „American NBI“, prin conceperea sistemului „3000 Paper-work Procesor“, sistem care facilitează executarea muncilor de birou, asistat total de calculator. Echipamentul, realizat după o tehnică miniaturizată încapă într-un pupitru oferind o gamă largă de servicii specializate.

Deși Japonia are numărul cel mai mare de roboți industriali din lume, totuși, pierde supremația, în favoarea Suediei. La clasificarea în funcție de densitatea roboților la 10 000 muncitori, distribuția este următoarea: Suedia (9,6), Japonia (6,6), R.F.G. (3,1), Belgia (2,7), Marea Britanie (2,2), S.U.A. (2,1), Franța (1,25), Italia (0,9).

Față de ceea ce există deja realizat, putem conchide că „Homo faber“ și-a creat o nouă generație de unelte inteligente, ce execută operații humanoide, rezultat neîncoercit ale celei de-a doua revoluții tehnico-științifice, premiază sigură a cibernetizării totale, în milenii trei.

Să revenim la structura serialului nostru, care debutează cu această secvență și va continua pînă la epulzarea întregului material, în cel puțin 45 de secvențe, în funcție și de opinia cititorilor. Capitolele de bază sînt: „Parte introductivă“ (3 secvențe), „Incerta istorie a ciberneticii“ (7 secvențe), „Obiectul și structura ciberneticii“ (8 secvențe), „Cibernetica peste tot“ (10 secvențe); „Cibernetica diversificată“ (14-20 secvențe); „Încercări de încheiere“ (5 secvențe).

În completare la cele ce se vor prezenta aici, vă recomand călduros să consultați o parte din vastul și prețiosul material bibliografic (peste 200 lucrări în 14 țări), elaborat de-a lungul anilor — în știință în general și în cibernetică în special — la diferite nivele de prezentare, de prestigiosul nostru cibernetician, eruditul profesor universitar, dr. doc. ing. și feundul scriitor Edmond Nicolau, ale cărui lucrări științifice, de referință, preum și scrierile de popularizare științifică (de o largă accesibilitate), au avut succes de librărie și aprecieri superlativ, în cercurile științifice din țară și străinătate.

Alăturat, vă prezentăm un desen, reprezentînd pe (dascălul și maestrul nostru de la Facultatea de Electronică), cunoscutul profesor și propagandist științific, Edmond Nicolau, în viziunea arhitectului și artistului plastic Dragoș Morărescu, care obșnuiește, dintr-un joc de creion, să „toarcă universul într-o linie, care să exprime totul prin virtuțile sale“.

Următoarea secvență: „Etimologia ciberneticii“.

S.F.

AVENTURĂ ÎN JAPONIA (II)

(Urmare din nr. 118/1936)

Amîndoi am intrat pe ușa deschisă. În capsulă erau sute de butoane, computere, cadrane, manete și alte aparate necunoscute. Ne-am concentrat mințile să găsim un indiciu sigur, care să ne dezvăluie identitatea acestui obiect. Negăsind nimic, m-am sprijinit pe tabloul principal de comandă, fiindcă încordarea mentală mă obosise. Deodată se auzi un țâcănit și ușa se închise. Ce se întimplase?

Cînd m-am sprijinit, n-am observat un buton de culoarea interiorului. Acesta declanșase bararea drumului. În alte situații, ne-am fi păstrat calmul, dar acum cînd nu știam ce destinație are capsula... Poate era un dezintegrator sau un aparat ce putea aspira energia vitală din noi. Gînduri negre îmi treceau prin minte. Descumpăniți, trăgeam de manete și apăsăm pe butoane, dar fără nici un rezultat pozitiv. Ba, mai mult, pe cadranele computerului apăreau diferite date, pe care nu ne-am ostenit să le citim, multe butoane se luminau iar niște fire făcuseră contact. Am apăsat pe o plăcuță. O bucată dreptunghiulară de plastic țîșni și văzurăm multe manete. Am tras disperat de ele. Ultima era deosebită de celelalte. Am împins-o sperînd ca ușa să se deschidă. Însă, în loc de efectul așteptat, o lumină orbitoare ne învăliu. Șocul mă făcu să cad pe scaun. Mugurel de asemenea. O greutate imensă mă apăsă pe piept. Probabil, costumul făcea cît de cît suportabilă această apăsare teribilă. Lumina începu să se învrtească și eu îmi zisei: Ce aparat diabolic, simt cum mă părăsesc puterile. Oare o să mai deschid ochii?... Acestea au fost ultimele mele cuvinte fiindcă am căzut într-un leșin adînc. Îmi închipuiam că sînt pe pat și tot ce-a fost este un vis urît. Poate că Mugurel se trezise și eu încă nu. Dar, iată, am deschis ochii și, spre dezamăgirea dar și spre bucuria mea, ne aflăm tot în capsulă, însă ușa era deschisă. Puțin timp după mine își reveni și Mugurel. Împreună am ieșit. Dar... spre stupefacția noastră, nu mai eram în laborator, ci pe o cîmpie întinsă. Primul gînd pe care l-am avut a fost că am zburat cu capsula spre alte ținuturi și am ajuns aici. Dar m-am înșelat, fiindcă în depărtare se zărea doar o casă scundă, construită după modelul japonez antic. După cîte îmi aduc aminte, așa ceva se numește pagodă, îmi zisei eu. Oare unde am putut să aterizăm? În ce rezervație? Am pornit amîndoi spre clădirea aceea ciudată. După cîtva timp de mers, am ajuns și... în fața noastră stătea un samurai. Nu avea costum din acelea la care ajunsese moda, ci la fel ca ale noastre. Era aproape chel; numai o șuviță de păr îi atîrna din vîrfurile capului. Acesta era înconjurat de o bentiță cu o ramură cu flori de cireș, semnul cavalerului Bushido, și o privire cruntă îi stăpînea toată fața. Oare avem în fața noastră un samurai veritabil? Dacă nu, de unde apăruse acest personaj misterios aici, în Japonia atît de dezvoltată? Ne întrebă:

— Cine sînteți voi și ce doriți?

— Am vrea să vorbim, dacă se poate, cu stăpînul acestei pagode, zisei eu.

— Bine, intrați. Dar trebuie să așteptați pînă se trezește.

Toată convorbirea era, bineînțeles, în japoneza în care noi eram inițiați.

Samuraiul, care era foarte mirat de fața noastră, ne arătă drumul spre camera șefului.

— Stați aici! zise el și se întoarse la postul de pază.

Ne-am uitat în jur uimiți de tot ce era lîngă noi. Parcă eram în vechia expoziție. După ce am cercetat totul, am ajuns la o perdea care a-

coperea o ușă. Aici, era, pesemne, sala de lupte. De acolo se auzeau strigătele acelea înfiorătoare care îți făceau părul măciucă, te amețeau. Curioși, ne-am îndreptat spre dojo. Pe un taami original, mai mulți luptători îmbrăcați în kimono-uri se antrenau la Maki-Wara sau făceau exerciții cu mîna goală, dar și cu diferite obiecte.

Brusc ușa se deschise și din cameră apărură un tînăr japonez cu părul negru cu reflexe albastrii, foarte voinic și îmbrăcat într-un costum ușor. El ne întrebă:

— Ce vreți să știți? Am auzit că m-ați căutat în timp ce dormeam.

— Da, aveți dreptate, am întrebare de dumneavoastră. Vrem să știm unde ne aflăm.

— Atunci să știți că sînteți pe moșia clanului Togugawa.

Imediat tînărul se încruntă, probabil uitase ceva sau un gînd negru îi trecu prin minte... poate chiar despre noi.

— Ori faceți parte din clanul Kuroshio? zise el cu un glas fioros.

— Noi nu facem parte din nici un clan, noi sîntem...

— Imobilizați-i! Sînt dușmanii noștri veniți să ne spioneze, mă întrepruse el.

Prea greu îmbrăcați, luați prin surprindere ca să facem față agilității luptătorilor în kimono-uri ușoare, de-abia ne-am întors. Însă primul karateka care ne-a atins s-a retras cu un urlat de durere. Minigeneratorul, pe care noi îl uitasem și care se alimenta cu energie solară și bionică nu era mort și sfera exista fiindcă ameții de un Kiai (strigăt de luptă) ne-am sprijinit amîndoi în centuri și am declanșat maneta. Înfuriat, șeful se repezi la mine și încercă să mă lovească printr-un salt. Cele care au salvat picioarele lui Tchi, căci așa se numea, au fost sandalele cu talpa groasă de lemn (din care nu a mai rămas decît un strat milimetric). Uimiți, toți au făcut un pas înapoi și s-au înclinat în fața noastră. Deprinși dinainte cu curtoazia japoneză, ne-am înclinat și noi. Am înțeles că ne socoteau ființe supranaturale. Atunci eu le-am zis:

— Sculați-vă! Vreau să știu de ce ne-ați atacat? Clanul Kuroshio este dușmanul vostru? le-o luați eu înainte.

— Da, de mult timp ne războim cu ei.

— De ce atîta timp? Sînt așa de mulți? întrebă Mugurel.

— Nu! sînt mai puțini decît noi!

— Atunci, dacă sînteți mai numeroși, de ce vă stau în cale? Sau sînt mai puternici, samurai cu faimă?

— Nu, dar în timpul atacului final, pregătit cu multă grijă, au pus în funcțiune o relicvă ciudată care ne-a ucis mulți oameni și de atunci o folosesc de cîte ori ne atacă. De-abia îi respingem cu grele pierderi.

Ne pot cuceri în orice clipă, dar vor să-și continue jocul de-a pisica și șoarecele.

— Și cum arată relicva despre care vorbești? zisei eu bănuind ceva.

— Arată ca o țevă groasă care are la capăt niște minere dintre care unele sînt acoperite cu luminițe. Ea este așezată pe două bețe și scoate raze ce ne topesc.

După această caracterizare, cam primitivă, mi-am dat seama că celălalt clan posedă un pistol-mitralieră-laser. Îi spusei lui Mugurel descoperirea, pe limba maternă.

— Dar de ce vă atacă? zise curios prietenul meu.

— Noi avem pămînt bun, arme mai dure, case mai frumoase. Ei le vor pe toate și profitînd că au „țeva morții“, așa vor face.

— Mugurel, ce-ar fi dacă ne-am lupta cu niște samurai din clanul advers și să-i învingem, desigur datorită gazelor semi-paralizante, săbiilor și sferelor de protecție, ca niște eroi, salvîndu-i pe acești războinici de raidurile lor?

— All right! Extraordinar! Ca-n filme!

Am împărtășit și prietenilor noștri japonezi ideea. Se arătară foarte încîntați, fiindcă știau că pe noi nu ne puteau distruge. Ne-am hotărît să ne antrenăm pentru viitoarea luptă care va avea loc după o zi. Amîndoi, cuprinși parcă de o beție, ne-am irosit forțele degeaba, fiindcă singurul rezultat a fost o febră muschiulară.

Lucian UȘURELU,

clasa a IX-a,

Liceul „Al. I. Cuza“

(Va urma)

„Perle...”

...culese de prof. Ștefan VĂȘII

„Revoluția de la 1848 a avut un caracter pașoptist”.

„Asociația «Frăția» lucra sub cupola literaturii românești”.

„Între aceste partide nu mai existau contradicții pentagonice”.

„Prin reforma agrară s-a dat dreptul de vot”.

„Guvernul tăcea și invers ieșea din procesul de neutralizare”.

„...era o luptă seculară a unei necesități directive”.

„Pacea de la San-Stefano s-a încheiat la Berlin”.

„Pacea de la Berlin a fost oarecum folositoare românilor și chiar nefolositoare”.

„Românii au ajutat Rusia să cîștige Plevna de trei ori”.

„În anul 1877, turcii au declarat război imperiului otoman”.

„Regele Carol I a fost împrăprietărit cu 118 000 ha în diametru”.

„Eliberarea țăranilor s-a făcut fără despăgubire, iar aceștia plătesc răscumpărarea lor pe 15 ani”.

„Reforma agrară a pus bazele dezvoltării învățămîntului în trei trepte”.

„Reforma agrară din 14 august 1864 consta în cultivarea sfecliei de zahăr, tutun etc., a cerealelor. Ea mai consta în valorificarea bunurilor mînăstirești care duceau la creșterea economiei politice și naționale...”.

Pămîntul care li se dădea țăranilor era după numărul de persoane...

De aceea pămîntul pentru necesități era foarte redus, foarte mic”.

„Astfel erau împrăprietăriți 754 000 de țărani din cei 50 002 care erau pînă atunci”.

„Lucrare scrisă la teză”.

„La Paris se semna un poem cu mai multe state”.

„Revoluția de la 1821 a izbucnit în 1829”.

„Rolul cel mai important în dezvoltarea învățămîntului l-a avut școala”.

UMOR

D-ALE SCRITORILOR...

În mai 1980, o delegație a Uniunii Scriitorilor din R.S.R., alcătuită din : **George Macovescu, Alexandru Tîrziu, Zigu Ornea, Nicolae Filip, Dan Deșliu, Constantin Nisipeanu, Alexandru Rai-cu, Traian Iancu și Victor Cernescu**, a participat la manifestările organizate de Comitetul de Cultură și Educație Socialistă al Județului Vrancea, în cadrul „Lunii artelor «Miorița»”. Printre unitățile economice vizitate, s-a numărat și I.A.S. Odobesti. Iată ce-au notat oaspeții, în „Cartea de aur” a acestei întreprinderi, la 13 mai 1980 :

„Ne bucurăm că VINUL se face și din... struguri. Vă dorim succes în acest procedeu”.

P. DIMA

ANECDOTE

— Cum de sînt porțiile așa mici ? se plînsese un client chelnerului. Ieri, erau porțiile mult mai mari.

— Da, ieri ați stat la fereastră, explică chelnerul. Porția dvs. se putea vedea de pe stradă.

În Chicago, niște bandiți încercau să deschidă un seif. Cum nu reușeau, au lăsat pe o hîrtiuță următoarea comunicare : „Nu sîntem încă destul de antrenați. Ne vom mai pregăti și vom reveni” !

Un musafir intră în biroul fabricii și întrebă :

— Pot vorbi cu șeful ?

— Din păcate, nu-i, răspunse secretara. S-a dus la tribunal.

— Și cînd va reveni ?

— Procurorul crede că într-un an, doi va fi iar aici.

În bucătăria unei mînăstiri, mai rămăsese mîncare de la prînz. Maica stareță se gîndi să o ducă muncitorilor de pe un șantier din apropiere. Înainte de a le da mîncarea, vru să vadă dacă oamenii de pe șantier sînt religioși. Îl întrebă pe unul :

— Îl cunoști pe Pontius Pilatus ?

— Nu ! răspunse acesta, și îl întrebă pe un alt muncitor dacă îl cunoaște pe Pontius Pilatus.

— Nu, răspunse cel întreat. De ce ?

— Ah, e bătrîna lui aici și vrea să-i aducă mîncarea.

Traducere din limba germană de
Octavian ROGOJANU,

clasa a IX-a

Liceul Ind. Nr. 34 — București